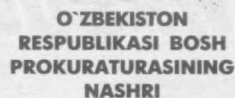

**Қурбон ҳайитингиз ҳамда
янги йилингиз муборак
бўлсин, азиз юрtdошлар!**

Huquq

Mustaqillik huquq demakdir

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan 2006-yil 27-dekabr, № 52 (521)

2006-yil 27-dekabr, № 52 (521)

Янги йил, элга бахт,
икбол олинб кел!

Республика Бош прокуратурасида
Мувофиқлаштирувчи кенгаш йиғилиши

Ўзбекистон Республикаси
Бош прокуратурасида ҳуқуқни
муҳофиза қилувчи органлар му-
вофиқлаштирувчи кенгашининг
Йилгилиги бўлиб ўтди. Унда ре-
цедив жиноятларнинг олдини
олиш, диний экстремизм, тер-
роризм, шунингдек, гиёҳванд-
лик воситалари ва психотроп
моддалар билан қонунга хилоф
равешда муомала қилиш билан
боғлиқ жиноятларга қарши ку-
рашиш масалалари муҳокама
қилинди.

Мажлисда болаларни мактабгача ва мактабдан ташқари таълим муассасасларига жалб этиш, уларга таълим-тарбия бериш, маъзукур таълим муассасасларини моддий-техник жиҳатдан таъминлашнинг аҳволи бўйича Халқ таълими вазири Т.Жўраевнинг ҳисоботи тинг-ланди.

Йигилишда бу борада йўл қўйилаётган самчилликларни бартараф этиш, фойдаланилмаётган имкониятларни ишга солиш юзасидан зарур чоралар белгилал олинди. Мажлисда Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбасарлари Р.Қосимов ва С.Иномовалар иштирок этдилар.

Шунингдек, комиссия аъзолари Юнусобод туманида янги куриб фойдаланишга топширилган вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида бўлиб, бу ерда яратилган шарт-шароитлар билан ҳам танишдилар.

Суратда: Комиссия аъзолари Юнусободдаги вояга етмаганларга ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказида.

ришда камчиликларга йўл қўйиладиганлиги кескин танқид қилинди. Профилактика ва қонунчилик тарғиботи имкониятидан самарали фойдаланиб, жамоатчилик эътиборини гиёвандлиқнинг оқибати, бу турдаги жиноятларнинг келиб чиқish сабаблари ҳамда жазонинг муқаррарлиги борасида тушунтириш ишлари олиб борилиши лозимлиги ўқтирилди.

Шунингдек, йиғилишда ҳуқуқ мухофиза қўлуви орган-лар ва мутасадди идоралар то-монидан ҳамкорликда қўрилган чоралар натижасида наркотик модалларнинг қўтиришга но-қуруний кириб келиши ва тар-тишлининг олдин олишнинг кескин чоралари қўрилиб, фа-олият бирмунча яхшиланганили қайд этилди. Шу билан бирга, мазкур масалага оид қонуна-ларнинг таъминлашда ҳамда прокурор назоратини олиб бо-

Йигилишга таклиф этилган вилоят ва уларга тенглаштирилган прокуратуралар, ички ишлар бошқармалари ва тегишли органларнинг соҳа учун масъул раҳбарлари тушунтириш берди-
лар.

Мувофиқлаштирувчи кенгаши
йигилишида камчиликларни бар-
таф этиш ва ушбу соҳаларда-
ги фаолият самарадорлигини
ошириш юзасидан қатъий та-
лаблар қўйилди.

Бош прокуратуранинг
матбуот маркази

..Алқисса, бир қишлоқда ночор-гина оила бор экан. Охири хонадон соҳибининг боши қотиб қолибди. Ўзи уззукун тирикчилик ташвишида елиб-юради-ю, бир икки бўлмайди. Буюкда рўзгор, қозон-товқ, бола-

Яхшили

чақа. Хотин касалманд. Қизлар кет-
ма-кет буйига етиб турибди. Ўғил-
лар ҳали ёш. Боз устига тўнғич қизи
унаштириб қўйилган. тўй яқин.

Шундай кунларнинг бирида унинг кизи саҳарлаб кўчага сув сепиб, супуришга чиқибди-ю, югуриб қайти кирибди. Отасини чақирибди. Қарашса, эшиклари олдидан бир қон

Бу ишни ким қилган, ким уларга хайр-саховат кўрсатган — билол-мабдилар. Шу яхшиликни қилган одам ҳам ўзини

НИНГ МУ

билдирмабди.

Дейдиларки, ўша хонадон сохиби умр бўйи кўзда ёш билан нотаниш хотамтойни дуо қилиб ўтган экан...

Бу-ку, бир ривоят ёки чиндан ҳам ҳаётда бўлиб ўтган воқеа бўлиши мумкин. Аммо шў кунги юртбошимиз номларини келтирган саховатшеса кишилар афсонавий эмас, шундоқ

ёнимизда турган, юрган замондошларимиз эканлиги ҳар қандай одамни тўлқинлантириб юборади.

Эътибор беринг!

Эркин УСМОНОВ,

КОФОТИ...

...Хатирчилик 75 ёшли фермер Салом тота Шойматов кам таъминланган оилаларни қўллаб-қувватлаш, маҳалла ҳудудидagi йўлни асфалт қилиш, қабристон атрофини ободонлаштириш, қишлоқ мактабини таъмирлашга 27,5 миллион сўм маблағ сарфлабди.

Йигина раиси Зикрилла Эрматов сўм ўз ҳисобидан 12,6 миллион сўм сарфлаб, 1000 туздан ортиқ кўчат экиб, 6000 квадрат метрдан ibорат хаббон барпо этиб, маҳалла чойхонасини ободонлаштиришга ҳисса қўшибди.

...Яна бир нуруний отахон, тошкентлик Жаҳонгир Усмонов ўзининг 8 миллион сўм маблағи ҳисобига болалар учун спорт майдончаси қуриб берибди.

...Бошқа бир тошкентлик пенсионер Суяркул Туроббоев ўз ҳисобидан 1,7 миллион сўм сарфлаб, қаровsiz ётган жойни обод қилибди, 4000 дан зиёд кўчат экиб, кўркам хиёбон барпо этибди.

Бунақа мисолларни кўглаб келтириш мумкин.

(Давоми 4-бетда).

2007 йил — Ижтимоий ҳимоя йили

Яхшиликнинг мукофоти...

Дейдиларки, ўша хонадон соҳиби умр бўйи кўзда ёш билан нотаниш хотамтойни дуо қилиб ўтган экан...

Бу-ку, бир ривоят ёки чиндан ҳам ҳаётда бўлиб ўтган воқеа бўлиши мумкин. Аммо шу кўни юртбошимиз номларини келтирган саховатпеша кишилар афсонавий эмас, шундоқ

Ўзбекистон Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валютага оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти Қорақалпоғистон Республикаси бошқармаси ҳамда туман, шаҳар бўлиmlари 2006 йилнинг 11 ойи давомида ўтказган текширувлар натижасида 310 та жиноят иши қўзғатилди. Давлат бюджетига 320.951.600 сўмлик қўшимча солиқ ҳисобланиб, 1.357.895.800 сўмлик молиявий зарима қўлланди. Уларнинг 339.955.800 сўми ундирилди.

ди. Текшириш вақтида 1102 кг. чигит, 130 кг. ўсимлик ёғи, 475 кг. қушқара далалий ашё сифатида олинган.

2006 йилнинг 11 ойи давомида бошқарма ходимлари томонидан 39 та ҳолатда 1.898.876.000 сўм пул банкка топширилмаганлиги, харидорлар билан ҳисоб-китоб қилишда 2.386.000 сўм пул назорат-касса машинасидан ўтказилмаганлиги аниқланди. Тушунтириш ишлари олиб борилиши натижасида ҳўжа-лик юритувчи субъектлардан 84.363.800 сўмлик тушумнинг банка топширилиши таъминланди.

ши бўйича олиб борилган ишлар натижасида 12 та жиноят ва 15 та маъмурий иш қўзғатилиб, 20.505 АҚШ доллари, 17.350 Россия рубли ва 147.000 Қозоғистон тенгеси, 4.014.000 сўм ашёвий далил сифатида олинди. Масалан, Шумонай туманининг Озодлик кўчасидаги 28-уйда яшовчи Алибай Аманбаев фуқаро Г.Ешмуратовага 2.400 АҚШ долларини 3.000.000 сўмга сотаётганда ушланиб, хорижий валюта ашёвий далил сифатида олинган ҳамда А.Аманбаевга нисбатан жиноят иши қўзғатилган.

Қўлбола ароқ ишлаб чиқарувчи

Ўйламай қўйилган имзо

Раҳбар қандай бўлиши керак? Бу саволга кимдир ақли бўлиши керак деса, биров тадбиркор бўлганига не етсин дейди. Баъзилар раҳбар бўлсам ўзим қандай ишлашни қўрсатиб қўярдим дейди. Ҳасим Аҳмадов Андижондаги «Ширмонбўлоқ тош қони» корхонасига раҳбар бўлмасдан олдин шундай дегувчилардан эди. У олдинги раҳбарликини жойига қўйди. Аммо вақт ўтган сайин ишда лоқайдликка йўл қўя бошлади. Баъзи ишларни бировларнинг қўли билан қиладиган бўлди. 2000 йилнинг июн ойларида Давлат мулк қўмитаси вилоят бошқармасидан мулкларни баҳорловчи А.Ботиоров келиб, корхона акционерлик жамиятига айлантирилаётгани учун барча мол-мулклар қайта рўйхатта олиниши кераклигини айтди. Шунда Ҳ.Аҳмадов корхонанинг кадрлар бўйича муҳандиси Илҳомиддин Қораевни чақириб:

— Корхонанинг мол-мулкнинг ҳисоб-китоб қилиш учун вакил келибди. Ёрдам беринг, — деди. Комиссия тузилиб, мулк қайтадан рўйхатдан ўтказилиб, ҳужжатлар тайёрланди. Бошлиқ имзо қўйиб, муҳр босилган Давлат мулк қўмитасининг вилоят бошқармасига юборилди. Ишлар ҳамирдан қўл сугургандек битди деб ўйлаган эди корхонадагилар. Лекин кўп ўтмай сир фош бўлди. Корхона мулки қайта рўйхатта олинганда омбор, ёқилиш қўйиш шохобчаси рўйхатдан тушиб қолганлиги маълум бўлди. Тергов давомида корхона балансида бўлган «Нексис» фуқаро И.Исоқовга 510.000 сўмга сотилган экан. Текширувда у ҳам «ишбилармон»лик қилиб, машинани 4.000.000 сўмга бошқа бир кишига сотиб юборганлиги аниқланди. Қўзғия, судда корхона раҳбари Ҳасим Аҳмадов: «...биз «Нексис»нинг эскирганини ҳисобга олиб, темир-тераска йиғадиган ташкилотга топширмакчи эдик. Корхонанинг келажагини ўйлаб, 510.000 сўмга сотишга қарор қилдик», — дейди. Ана сизга эртак.

Комиссия аъзоси Илҳомиддин Қораев судда: «Бош ҳисобчимиз Иброҳим Сотволдиев имзо қўйганини ва раҳбаримиз муҳр босиб, имзо чекганини кўриб мен ҳам қўл қўйдим», — дес қўрсатма беради. Албатта, бу ишлар ўз-ўзидан бўлмаганлиги судда маълум бўлди.

Судда талон-тароҳ учун имзо чеккан барча масъул ходимлар бу ишлардан бир сўм ҳам манфаатдор бўлмаганмиз дея ўзларини оқламоқчи бўлишди.

Лекин суд уларнинг эртакларига ишонмади. Айбдорлар қилмишига яраша жазосини олишди.

Инсоф унутилса...

Ҳисобот даврида 31 та яшарга цех фош этилганлиги эътиборга олинди. Жумладан, бошқарманинг Беруний туман бўлими ходимлари ўтказган тадбирда Беруний шаҳри Мустақиллик кўчасидаги 14-уйда яшовчи Амин Урашимбетов «Москвич» машинасида 16 қўч чигитни ўз уйига тушираётган вақтида ушланди. Текширувда А.Урашимбетовнинг ҳовлисида 2 та мойкувоз борлиги маълум бўлди. У жувозларни электр тармоғига ўзбошимчалик билан улаб олиб, Ю.Куанбаев ва Б.Юсуповларни ёллар, чигитдан мой ишлаб чиқариш билан шуғулланиётганлиги аниқлан-

Жумладан, урганчлик Эргаш Абдураимов Беруний туманида «Гамма сервис Кат» МЧЖни ташкил қилиб, 2006 йилнинг 18 майга қадар 566.627.000 сўмлик товар айланмасини амалга оширган. 538.568.000 сўмлик тушумни банкка топширмаган. Бюджетдан ташқари жамғармаларга 15.299.000 сўмлик мажбурий тўловлар тўлашдан бўйин товлаб келган. Ушбу ҳолат бўйича Э.Абдураимовга нисбатан жиноят иши қўзғатилди ва у суд ҳўжмага кўра тегишли жазосини олди.

шахсларни ноқонуний равишда спирт билан таъминловчи фуқароларни аниқлаш мақсидида ўтказилган тадбирда Нукус шаҳри Сейитов кўчасидаги 26-а уйда яшовчи Д.Иброҳимов 2052 литр спиртни мамлакатимизга ноқонуний йўллар билан олиб келиб, Нукус шаҳар Маданият кўчаси 10-уйга автомашинадан тушираётганда ушланиб, ушбу ҳолат бўйича жиноят иши қўзғатилди.

Суд Д.Иброҳимовининг қилмишига яраша жазо тайинлади.

С.ҚУРБОНОВ,
Департаментнинг
Қорақалпоғистон Республикаси
бошқарма бошлиғи

Қувасой шаҳрида ўтган йилнинг 10 ойи мобайнида 15 та, бу йил шу даврда 14 та йўл-транспорт ҳодисаси юз берди. Ўтган йили 4 тасида 5 нафар, бу йил эса 6 тасида 10 нафар йўловчи оғир жароҳатланиб, вафот этди.

Республика Бош прокуратураси топшириғига асосан шаҳар ҳудудида ИХББ шаҳар бўлимаси, солиқ инспекцияси ходимларини жалб этган ҳолда транспорт хизматида оид қонунлар ижроси мунтазам равишда таҳлил этилмоқда. Топшириқда Президентининг «Автомобил транспортарида йўловчиларни ташиш соҳасида тадбир-

хоналар фаолиятига тенг шароит яратилиши, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашга оид дастурларнинг ижроси ўрганиляпти, аниқланган камчиликлар бартараф этилмоқда. Шунингдек, автомобилда йўловчиларга хизмат қўрсатаётган тадбиркорларнинг фаолиятига ноқонуний аралашиларга чек қўйилаяпти.

Т.УМУРОВ,
Республика Бош прокуратураси бошқарма катта терговчиси

Фалокат оёқ остида дейдилар

Ушбу ҳодисаларнинг таҳлили аксарият ҳолларда малакасиз ҳайдовчилар мўмай даромад кетидан қувиб, йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилмасдан авария содир этишганини кўрсатаяпти. Хусусан, шу йил 7 октябрда 4 нафар йўловчини олиб кетаётган «Тико» велосипед миниб бораётган 11 яшар А.Қодировни уриб юборган. Маълум бўлишича, «Тико»нинг ҳайдовчиси Х.Эркабоев йўл ҳаракати қоидаларига риоя қилмагани туфайли велосипед билан тўқнашиб кетган.

корликнинг айрим турларини амалга ошириш тартибига солиш тўғрисида»ги қароридан келиб чиқадиган вазифалар белгилаб берилган. Чунончи, маҳаллий ҳокимият органлари транспорт хизматини ривожлантиришнинг минтақавий дастурларини қандай рўёбга чиқараётганлиги, йўловчиларга хизмат қўрсатаётган барча автокор-

Президентнинг юқоридаги қароридида фуқароларнинг хавфсизлигини таъминлаш, шунингдек, хизмат сифатини яхшилаш мақсадида тижорат асосида шу йил 1 июнидан фақат юридик шахслар шаҳар, шаҳар атрофи, шаҳарлараро ва халқаро йўналишларда йўловчиларни ташиш мумкинлиги белгиланган. Шу асосда ҳусусий автомобил-

ларида киракашлик қилаётган фуқароларнинг транспорт хизмати кўрсатиш уюшмалари, жамиятлари ташкил этилаёпти. Бирок айримлар ҳамон лицензия олмасдан, ҳокимият ва солиқ идораларида рўйхатдан ўтмасдан ишламоқда. Шу пайтгача прокуратура, милиция ва солиқ инспекцияси ходимлари қонунга зид равишда йўловчи ташиш билан шуғулланиётган 25 кишини аниқлашди. Хусусан, Р.Мамадиев, Х.Низомов, Ш.Қўзиёев, А.Ҳасимов каби ҳўқўқбузарларга суд жарима солиди.

Бу чоралар билан бирга тарғибот-ташвиқот тадбирлари ҳайдовчиларнинг масъулятиятини ошириб, қонунбузлишининг олдини олишга сезиларли таъсир ўтказаяпти.

Қарор ижроси қай аҳволда?

Андижон вилоят прокуратураси томонидан ҳокимликлар, ер ресурслари ва давлат кадастр хизмати, сув ҳўжалиги идоралари ҳамда бошқа ташкилотларнинг фаолияти мунтазам мувофиқлаштириб боришмоқда. Айниқса, Ўзбекистон Президентининг 2006 йил 17 октябрдаги «2007 йил ҳосили учун шўдгорлашни уюшқоқлик билан ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижросига алоҳида эътибор берилди.

Шу мақсадда 2006 йил 20 декабр куни вилоят ҳокимлигида вилоят прокурори Баҳодир Деҳқонов раислигида ҳўқуқни муҳофаза қилувчи ва қишлоқ ҳўжалиғига хизмат кўрсатувчи идораларнинг ходимлари иштирокида йиғилиш ўтказилди. Унда Қишлоқ ва сув ҳўжалиги вазири С.Исмомов, вилоят ҳокими А.Усмонов ва «Қишлоқ-ҳўжалиқимиз» АЖнинг вилоят ҳамда туман тармоқлари раҳбарлари иштирок этди.

Йиғилишда эккилардан бўшаган ерларда арготехник тадбирларни амалга оширишнинг аҳволи муҳокама қилиниб, айрим ҳўдудларда ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга қаратилган тадбирлар етарли даражада бажарилмаганлиги таъкидланди. Бу борада йўл қўйилган камчиликлар ва уларни бартараф этиш масалалари муҳокама қилиниб, мутасадди идоралар бажариши лозим бўлган дотларб вазифалар белгилаб берилди.

Солиқлар мамлакат иқтисодиётининг асосий танчан бўлганлиги учун бу тизимни тартибга солиш ва мукамаллаштириш самарали иқтисодий сиёсат олиб боришга ёрдам беради. Иқтисодиётни ривожлантиришда эса муомага чиқарилган нақд пулнинг банк муассасалари орқали айлиниши муҳим аҳамиятга эга. Чунки пулнинг банкдан ташқарида айланиши

миллий валютанизмнинг қадрсизланишига сабаб бўлиб, пул-кредит сиёсатида жиддий таҳдид солади. Оқибатда даромадни солиқдан яшириш имконияти пайдо бўлади.

Масалан, жорий йилнинг ноябр ойида Бош прокуратура ҳузуридаги СВОЖДЛҚК департаментининг Шайхонтоҳур туман бўлими «Ҳўмоюн савдо сервис» ва «Тинчлик қўрилиш савдо» МЧЖнинг фаолияти юзасидан текширув ўтказди. Маълум бўлишича, «Ҳўмоюн савдо сервис» томонидан 2006 йил 24 майдан 6

ноябргача 1.717.214.612 сўм дебет ва 1.745.590.848 сўм кредит айланма амалга оширилган бўлиб, жамият мансабдорлари Вазирлар Маҳкамасининг 280- ҳамда 407- қарорлари талабини бузишган. Натижада 129.520.100 сўмлик турли товарлар ва 938.699.001 сўмлик қўрилиш моллари қирим қилинмасдан сотилиб, 1.068.219.101 сўм пул нақдлаштириб олинган.

УЧАРЛАРНИНГ ҚАНОТИ ҚАЙРИЛДИ

«Тинчлик қўрилиш савдо»нинг раҳбарлари эса бу борада «Ҳўмоюн савдо сервис»дагилардан ҳам учарроқ чиқиб қолдишди. Улар юқоридаги йўл билан 1.617.046.800 сўм пулни нақдлаштириб олганлар. Ушбу ҳўдотлар юзасидан жамият раҳбарларига нисбатан жиноят ишлари қўзғатилиб, тергов ҳаракатлари олиб боришмоқда.

Олим Аҳоровда бутун қилмишларини ўйлаб, ақл билан ҳўлоса чиқариш учун имконият бор эди. Ахир у 1995 йили 5 йилга, 2000 йилда 2,5 йилга, 2002 йилда 2 йилга, 2003 йилда эса 9 йилга озодликдан маҳрум этилиб, жазони қатъий тартибди колонияда ўташи тайинланган. 2006 йил 4 мартда жиноят ишлари бўйича Касби туман суди томонидан ЖҚнинг 74-моддасига асосан жазо енгиллаштирилиб, 2 йил-у 4 ой 29 кунга ахлоқ тузатиш иши тайинланган, ойдик иш ҳақининг 20 фоизи давлат фойдасига ушлаб қолиниши белгиланган. О.Аҳоров ўшандан бўён «МСУ-117» ОАЖда монтажчи шоғирди бўлиб ишлаб келаётган эди. Аф-

суски, у бешинчи бор суднинг қора курсисига ўтирди...

Шу йилнинг 29 март куни эди. Олим Аҳоров соат 16⁰⁰ ларда Навоий шаҳри Амир Темур кўчаси 17-уй қаршисидаги бекат-ратовани ҳақоратлаб, уриб-тепиб, пичоқ қўрсатиб қўрқитди.

28 апрелда ана шу бекатда турган 3.Мустафинанинг олдига келган Олим пичоқ ўқатди, уни пиво олиб беришга мажбур қилди. Пивони ичгач, аёлни уриб-тепиб тишини синдирди...

Эртаси куни соат 10 ларда П.Очилов кўчаси 12-уй ёнида О.Аҳоров 3.Мустафинанинг эри А.Эшимовни пичоқ билан қўрқитди. Чунки у ундан хотинини нега урганини тушунтириб беришни талаб қилган эди.

Шу куни О.Аҳоров маст ҳўлатда Спортчилар кўчасидаги «Дўст» дўқони ёнида ўтирган бир гуруҳ фуқароларга ҳам ҳеч бир сабабсиз пичоқ ўқатди. Унинг бу каби «ботирликлари» нийоят

«Nokia-7260» маркали телефонини олиб қочди. Н.Эргашев олган жароҳати боис вафот этди.

Жиноят ишлари бўйича Навоий вилоят суди хавфли решидивист Олим Аҳоровнинг қилмишини кўриб чиқиб, уни 21 йилга озодликдан маҳрум этди. У жазонинг дастлабки уч йилини турмада, қолганини алоҳида режими-ли колонияда ўташи ҳўққда таъкидланган.

Навқирон умрини совурган кимсаниннг қалтис қадамлари бир оилани айрилик азобига гирифтор этган бўлса, ўзини тубанлик ботқоғига ботирди.

А.БОЛТАЕВ,
Навоий шаҳар прокурори

Мустақилликнинг ўн бешинчи йилни ҳам халқимиз юксалиш сари завороти қадамлар билан тутатмоқда. Бозор иқтисодиётини модернизациялаш, ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини барпо этишга оид ислохотлар изчил давом эттирилди. Бунинг натижасида аҳолининг турмуши фаровонлашди, демократик тамойиллар янада ёрқинроқ намоён бўла бошладди. Эришилган ютуқларда прокуратура органларининг ҳам ўз ўрни бор. Жиззах вилояти прокурори Пўлат БОБОЖОНОВ билан суҳбатимиз ҳам қонунийликни таъминлаш доирасида дуч келинаётган муаммолар ва йил якунларига бағишланди.

ҚОНУНИЙЛИК ВА НАЗОРАТ

— Пўлат ака, тугаётган 2006 йил ҳам ҳуқуқий ислохотларни чуқурлаштиришда аввалгиларидан кам аҳамият касб этмади. Сизнингча, бу нималарда ўз аксини топди?

— Ҳақиқатан, ўтаётган йил ҳам ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш, жумладан, демократик институтлар фаолиятини такомиллаштириш, ҳуқуқий базани мукамаллаштириш, қонунийликни таъминлаш борасида ўзига хос ўринга эга бўлди. «Муаллифлик ҳуқуқи тўғрисида», «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида», «Ипотека тўғрисида» каби ўнлаб қонунларнинг қабул қилиниши, Уй-жой ва Фуқаролик кодексларида ўзгартиришлар киритилиши фикримизга мисол бўла олади. Айниқса, «Ҳақамлик судлари тўғрисида»-ги қонуннинг қабул қилинишига алоҳида тўхталмаса бўлмайди. Ушбу қонуннинг қабул қилиниши яна бир янги ҳуқуқий институтга замин яратди. Эндигида фуқаролар ва тadbirkorлик субъектларининг манфаатларини тазкорлик билан ҳал қилиш, ортиқча оворагарчиликнинг олдини олиш имконияти вужудга келди. Шу қунларда эса «Давлат бошқарувини янгилаш ва янада демократлаштириш ҳамда мамлакатни модернизация қилишда сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш тўғрисида»-ги конституциявий қонун лойиҳаси фуқаролар томонидан кенг муҳокама қилинаётди. Ушбу қонун сиёсий партияларнинг масъулиятини кучайтириш, сиёсий электоратнинг фаоллигини оширишда муҳим аҳамият касб этиши аниқ. Шу боис ҳам унинг демократлаштиришдаги ўрнига катта баҳо бериш мумкин.

— Айтинг-чи, мамлакатимизда бозор иқтисодиёти инфратузилмалари шаклланиб, унинг механизмлари ишлаб бoшлагани бoш даврда қонунийликни таъминлашга оид назоратнинг аҳамияти қай даражада бўлмоқда?

— Саволигини тушундим. Бозор иқтисодиёти механизмларини шакллантиришдан ташқари ушбу механизмларнинг самарали ишлаб кетишини таъминлаш ҳам мураккаб жараёндир. Айнан шу ерда қонунлар ижроси устидан назоратнинг ўрни ҳали ҳам катта аҳамиятга эга бўлиб қолмоқда. Ҳамма гап фуқароларнинг ушбу ўзгаришларга қандай муносабатда бўлишига боғлиқ. Президентимиз Ислам Каримов конституцияимизнинг ўн тўрт йиллигига бағишланган йилгида бу ҳақда шундай деганди: «**Ҳеч қандай сир эмас — биз қураётган янги жамият, ҳаётимизга тобора кириб келаётган янгиликни жараёнлари, ислохотларнинг тақдирини ва келажагини, аввало, халқимизнинг бу ўзгаришларини қўллаб-қувватлашга, жойларда бу борада одамларимизнинг фаоллигини, уларнинг дунёқароши, онг-у тафаккурининг юксалишига боғлиқ.**

Иқтинидан, ўз манфаатини бошқаларникидан устун қўйиш, енгил йўл билан бойлик орттиришга уриниш, бошқаларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини менсимаслик мана шундай назоратга зарурат катталигини кўрсатади. Қонунлар ижроси устидан назорат вазифаси юклаган прокуратура органларининг ҳодимлари буни тўғри англамоқда. Жумладан, вилоят прокуратураси томонидан якунланган йилнинг ўн ойи давомида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш борасида 431 та текшириш ўтказилиб, аниқланган қонунбузилишлар юзасидан 465

та протест, 566 та тақдиминома киритилди. 138 та жиноят иши қўзғатилиб, 82.985.000 сўмлик зарарни айбдорлар иктиёрий равишда тўлашди. Фуқаролик ишлари бўйича судларга 274.743.000 сўмлик, ҳўжалик судларига 1.480.936.000 сўмлик даъво аризалари киритилди.

— Шу ўринда вилоят прокуратураси фаолиятининг бошқа соҳаларда оид якунларига ҳам тўхталсангиз...

— Маълумки, қишлоқ ҳўжалиги вилоятимизда етакчи соҳа ҳисобланади. Вилоятда фермер ҳўжаликлари фаолияти яхши йўлга қўйилган. Лекин бу соҳада муаммо йўқ дегани эмас. Утган давр мобайнида қишлоқ ҳўжалигига оид қонунлар ижроси йўналишида 96 та жиноят иши қўзғатилган ҳам фикримга мисолдир. Шартнома интизомига риоя қилмаслик, талон-тароғга йўл қўйиш ушбу соҳанинг огрикли нуқталаридан бўлиб қолмоқда.

Воёга етмаганларга оид қонунлар ижроси устидан назорат йўналишида утган даврда 308 та текшириш ўтказилиб, 62 та протест, 378 та тақдиминома киритилган. 43 та жиноят иши қўзғатилган.

— Пўлат ака, ҳозирги кунда вилоятда криминоген вазият қандай? Содир этилаётган жиноятларнинг характери ўзгармоқдами?

— 2006 йилнинг ўтган даврида Жиззах вилоятида 2044 та жиноят содир этилиб, уларнинг 629 тасини унча огир бўлмаган, 310 тасини огир, 130 тасини ўта огир жиноятлар ташкил этган. Ута огир ва унча огир бўлмаган жиноятлар ўтган йилнинг шу даврига нисбатан камайган.

Давр ўзгариши сари жиноятларнинг характери, тури ўзгариб бориши табиий ҳол. Масалан, кейинги йилларда кўпроқ иқтисодий йўналишдаги жиноятчиликка қарши курашишга тўғри келмоқда. Мансаб сохтакорлиги жинояти кейинги йиллар учун характерли бўлди дейиш мумкин. Жиззах шаҳридаги қарлар жамиятига қарашли ўқув-ишлаб чиқариш корхонаси раҳбари Қомил Ёсубов 2006 йил 6 июндан 10 июлгача саккизта тўлов топшириқномаси тузиб, бош ҳисобчи имзосини сохталаштириб 2.886.000 сўмни талон-тарож қилган. Бунинг учун у пулларни ўзига таниш бўлган шахсларнинг фирмаларига ўтказган. Улар билан тил бириктириб, аслида бўлмаган харажатларни ўйлаб топган. Пуллар эса ўзаро бўлиб олинган.

Шунингдек, Жиззах шаҳридаги «Сарвар» фирмасининг раҳбари Шоди Мўминов вилоят уй-жой мулкдорлари ширкатлари ушоммаси билан «Маданият» маҳалласида 26-, «Иттифок» маҳалласидаги 28-, 59-, «Кимёгар» маҳалласида жойлашган 18-уйларни тасмирлаб бериш юзасидан бир неча шартнома тузди. Таъмирлаш якунлари юзасидан тузилган дололатномаларга, Ф-3 шиклидаги ҳисоб-бўламога сохта маълумотлар киритди. Шу йўл билан ушоммадан 33.927.400 сўм маблаб олади. Прокуратура томонидан олиб борилган тadbirkorлик натижасида ушбу жиноятлар фoш этилди.

Шу турдаги жиноятлар 2006 йилда ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 47 фоизга камайишига эришилди. Сўхбат якунида «Huquq» газетаси муштарийларига самийий тилакларимни билдираман. Келгуси йил қонунийликни таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш, жиноятчиликка қарши кураш борасида янада самарали йил бўлади деб умид қиламан.

Абдурахмон МУСТАФОҚУЛОВ суҳбатлашди

Истиклол неъматлари ичида энг улуғи жамиятда инсон ҳўқуқ ва манфаатлари устуворлиги тамойилининг мустаҳкамланиши бўлди. Мамлакатимизда барпо этилаётган эркин фуқаролик жамияти ва демократик ҳўқуқий давлатнинг биринчи шарти ҳам шундан иборат.

«Прокуратура тўғрисида»-ги қонунда фуқароларнинг ҳўқуқ ва эркинликларини таъминлаш прокуратуранинг асосий вазифаларидан бири эканлиги қайд этиб ўтилган.

Бўлишимизда фуқароларни қабул қилиш, ариза ва шикоятларини қонуний ҳал этиш «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»-ги қонун асосида ташкиллаштирилмоқда. Утган даврда келиб тушган 74.803 та ариза ва шикоятнинг 45,2 фоизи бевосита прокуратура органларига текширилиб, қонуний ҳал қилинди.

Фуқароларнинг Ўзбекистон президенти дeвoни, парламент, Вазирлар Маҳкамаси ва оммавий ахборот воситаларига юборган ва қўриб чиқилиш учун бизга жўнатил-

«Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»-ги қонун ижроси юзасидан ўтказилган 500 га яқин текшириш натижасига кўра 5000 дан зиёд прокурор назорати ҳўжатларини қўйилди. Мансабдорларнинг 1000 дан зиёд ноқонуний қарорлари бекор қилинди. Аниқланган қонунбузилиш ҳолатлари 900 тадан ортиқ тақдиминома орқали бартараф этилди. Масалан, Қашқадарё вилояти Деҳқонбод туманида яшовчи Ю.Мўминов билан фуқаро Х.Тошпўлатовлар ўртасида келишмовчилик келиб чиққан.

ларнинг прокуратура органларига ёрдам сўраб қилган биронта ҳам мурожаати эътибордан четда қолмади. Натижада прокуратура органларига қўллаб-қувватловчи ҳўжатлар келиб турибди. Хусусан, Нукус шаҳрида яшовчи бир гуруҳ фуқаролар 3.Жумановнинг фарзандини ўлдириб кетишганилиги юзасидан Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси олиб борган тергов ҳаракатлари натижасида айбдорлар аниқланиб, жазоланганлигидан миннатдор бўлишган.

Мурожаатлар эътиборда

ган ариза ва шикоятлари ҳам алоҳида назоратга олиниб, ақсарияти қонуний ҳал этилди.

Проккурор назоратини амалга ошириш борасида асосий эътибор фуқаролар ва юридик шахсларнинг ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилди. Биргина тadbirkorлик соҳасида аниқланган қонунбузилишлар юзасидан 1000 га яқин мансабдор интизомий, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди. Жиддий қонунбузилиш ҳолатлари юзасидан 40 та жиноят иши қўзғатилди.

Шунингдек, вазирликлар, давлат қўмиталари, ҳокимият ва бошқаруш идоралари ҳамда мансабдорлар томонидан «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»-ги қонун талабларининг бажарилиши мунтазам текшириб борилади. Хусусан, Наманган вилояти Норин туманидаги «Элимурод Абдуллаев» фермер ҳўжалиги раҳбари А.Қимсанбоевнинг «Микрокредитбанк»

Натижада Х.Тошпўлатов ва бошқалар Ю.Мўминовни ҳақорат қилиб, унга жароҳат етказди. Жабрланувчи бу ҳолат юзасидан туман ҳўқуқни муҳофаза қилувчи органларига ариза ёзган. Лекин улар ҳеч қандай чора кўрмаганлиги учун прокуратурага ёрдам сўраб мурожаат қилган. Прокуратура аралашувидан сўнг фуқаронинг аризаси қаноатлантирилиб, Х.Тошпўлатовга нисбатан БЖКнинг 140-моддаси 1-қисми бўйича жиноят иши қўзғатилди. Деҳқонбод туман судининг ҳўқми билан Х.Тошпўлатовга энг кам ойлик иш ҳақининг 30 баравари миқдорида жарима солинди.

Фуқароларнинг иқтисодий, иқтисодий ва сиёсий ҳўқуқларини ҳимоя қилишда прокуратура органлари томонидан диққатга сазовор ишлар қилинди. Хусусан, Жиззахлик Р.Ражабова ва бошқаларнинг «Жиззахтумангаз» корхонаси узоқ вақтлардан бўён иш ҳақи берма-

Шунингдек, ўтган даврда 63.001 нафар фуқаро прокуратура органларида бевосита қабул қилиниб, уларга ўз ҳўқуқлари тушунтирилган ҳолда поймол этилган ҳўқуқларини тиклашнинг қонуний чоралари кўрилди. Таъкидлаш жоизки, бу даврда прокурор-тергов ҳодимлари томонидан 16.487 нафар фуқаро меҳнат жамоаларида қабул қилиниб, бу кўрсаткич ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 11 фоизга ошди. Айниқса, Тошкент вилояти ва шаҳрида, харбий прокуратурада, Фарғона, Андижон, Хоразм, Навоий, Самарқанд ва Қорақалпоғистонда меҳнат жамоаларида қабул қилинган фуқаролар сони ортди.

Шу билан бирга Бош прокуратура томонидан ҳорийиқ мамлакатларда Ўзбекистон фуқароларининг ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишга алоҳида эътибор қўйилди. Масалан, фуқаро Д.Махмудова фарзанди Ш.Қўчқоровнинг ўлими Россиянинг Ленинград вилояти ҳудудида содир бўлганлиги юзасидан Бош прокуратурага мурожаат қилганди. Бўлим аралашуви билан мазкур ҳолат бўйича жиноят иши қўзғатилишига эришилди. Бундан ташқари Самарқанд шаҳрида яшовчи Х.Караманнинг фарзандларини Ўзбекистонга келтириш ҳақидаги мурожаати Бош прокуратуранинг аралашуви билан ижобий ҳал этилди.

Проккурорнинг судга ариза тақдим этиши ҳўқуқбузарликнинг алоҳида иқтисодий аҳамиятга молик тавсифи ёки алоҳида қатламлар (воёга етмаганлар, қарилар, ногиронлар ва б.) манфаатини ёқуд умумий манфаатлар (қўнчилиқ фуқаролар — омонатчилар, ишхислар ва б.)ни муҳофаза этиш билан боғлиқ бўлганлиги. Утган даврда фуқароларнинг мурожаатлари юзасидан прокурорлар томонидан судларга 12 та ариза киритилганлиги фикримизнинг далили бўла олади.

Халқ ичига кириб бориш, унинг дардида гулук тутиш, фуқароларнинг ҳўқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш давлат ва жамият олдидаги юксак бурчимиздир.

Мўқимбой ЭҒАМБЕРДИЕВ, Республика Бош прокуратураси бўлим бошлиғи

Суратларда:

1. Юнусов тўман прокуратурининг ўринбосари А.Тоиров фуқаролар билан юзма-юз мулоқотда.
2. Ёзғабоев тўман прокуратурининг ўринбосари Б.Назаров фуқаролар билан учрашмоқда.

нинг туман бўлимида 5.400.000 сўм кредитни бир неча йилдан бўён ололмаётганини ҳақидаги мурожаати ўрганилиб, вилоят прокуратурасининг аралашуви билан кредит олиб берилди. Мурожаатларни ўз вақтида ҳал қилмаган банк раҳбари У.Ҳасанбоев, бўлим бошлиқлари Р.Йўлдошев ва У.Аҳмадалиевлар МЖКнинг 43-моддаси бўйича жавобгарликка тортилди.

Умуман ўтган даврда прокуратура органлари томонидан тadbirkorлар, деҳқон ва фермер ҳўжаликлари манфаатини қўллаб судларга 123 та даъво аризаси киритилди ва 426.701.000 сўмлик зарар ундирилди.

Мурожаатларни қўриб чиқишда қонунийликни таъминлаш энг муҳим вазифалардан саналади. Бу соҳада аниқланган қонунбузилишлар прокурор назорати ҳўжатлари орқали бартараф этилмоқда.

ётганлиги ҳақидаги мурожаати ўрганилганда, шикоятдаги вақтлар тасдиқланди. Вилоят прокуратурасининг бевосита аралашуви билан ҳодимларга 10.000.000 сўмлик иш ҳақлари олиб берилиб, корхона бошлиғи Т.Хайриддинов маъмурий жавобгарликка тортилди.

Худди шундай ҳолат Олмалик шаҳар «Исқилик манбаи» ишлаб чиқариш бошқармасида ҳам кузатилди. Иш ҳақларини ўз вақтида бериш чорасини кўрмаган корхона мансабдорлари энди жавоб беришга мажбур.

Шунингдек, Республика транспорт прокуратураси фуқаро Б.Аширматов Тошкент метрополитен корхонасидан ноқонуний шудан бўшатилганлиги ҳақидаги мурожаатини ўрганиб чиқиб, унинг поймол этилган ҳўқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида протест киритди ва ҳақиқат тикланди.

Шунини айтиш лозимки, фуқаро-

(Давоми. Бошлан-
иш 1-бепда).

«Туркистон» саройида бўлиб ўтган ўша маросимда юртбошимиз турки ташкилоти устидек, «...ўтган давр мобайнида маълум бир ном берилган ҳар қайси йил ўзида мужассам этган маъно-мазмун, ўз олдига қўйган мақсадлари, долзарблиги ва аҳамияти билан ҳаётимизда мавжуд бўлган муаммоларни ечишда бир йиллик муддат билан чегараланиб қолмади...».

Ҳақиқатан ҳам «Меҳр ва муруват йили»ни эълон қилиш, «Сиҳат-саломатлик» ёхуд «Ҳомийлар ва шифокорлар йили»ни хотирлайсизми, ҳаммасида халқ ман-

ҳам бўлишга интилади.

Кимдир иморат солса ё уйини таъмирлашга киришса, тўй ё маърака қилса бошқалар томоша қилиб туролмайдилар. Албатта, ҳашарга ошқадилар ё ўз маслаҳатлари билан ёрдам кўрсатишга, унинг бирон қорига ярашга уринадилар.

Бирон ушпирин ё боланинг ичиб-чекаётганини, бирон ноқўй ҳаракат қилаётганини кўрган ёши улғу кишилар, у ким бўлишдан қатъи назар, «сени боланг, унинг бола-си» деб ўтиришмайди. Албатта ёшларни тартибга қайқаришлар, панд-насихат қиладилар. «Бир болага етти кўни-қўшни ота-она» деган ҳикмат ҳам аслида шундан келиб чиққан.

тиёр шуларни эсладим ва юрагим фахр туйғуларига тўлиб кетди.

Буни ҳаёт деб қўйибдилар. Туриш-турмушда муаммолар учра-маслиги мумкин эмас. Аммо ўлимдан бошқа нарсанинг қораси бор деганларидек, озгина меҳр-оқибат, озгина эътибор, жиндек яхшилик, муруват ва ғамхўрлик буларнинг барчасини бартараф этиши аниқ. Зеро, муқаддас «Қуръони карим»да «Яхшиликнинг муқофоти фақат яхшиликдир» деган сўзлар бежиз келтирилмаган.

Ҳаётда энг хунук нарса — бошқаларнинг аҳолини четда туриб томоша қилиш. Бу лоқайдлик, беғарзлик, худбинлик белгисидир. Не бахти, бизнинг миллатимизда

Яхшиликнинг муқофоти...

фаатларини таъминлаш кўзда тутилганига гувоҳ бўласиз.

Юртбошимиз шулардан келиб чиқиб, халқимизнинг қайфият ва эҳтиёжини, орзу ва интилишларини ҳисобга олган ҳолда янги 2007 йилни мамлакатимизда «Ижтимоий ҳимоя йили» деб эълон қилганининг сабаби ҳам аслида шунда.

Яширишга на ҳожа! Юртимизда кўп болали ва кам таъминланган оилалар йўқ эмас. Ёлғиз кексалар, етим-есирлар, ногиронлар ҳам бор. Талабалар-у пенсионерлар ҳам кўп.

Менинг назаримда, 2007 йилнинг «Ижтимоий ҳимоя йили» деб номланиши энг аввало ана шу ижтимоий муҳофазага муҳтож аҳолига ёрдам бериш, меҳр-муруват кўрсатиш демек.

Узоққа бормайлик, халқимизнинг бошқа ҳеч бир мамлакатда йўқ ва шуни билан дунёни ҳайратга соладиган азалий урф-одатлари, удуллари кўп.

Маҳалла-кўйда ё қариндош-уруғлар орасида кимдир бегоналикни қўлсиз, ҳамма бегоналарида. Уни бориб кўришга, дардига мал-

Эсимда бор, қайсидир йили мўътабар бир отахон вафот этди-у, уни сўнгги йўлга кузатиш учун бутун маҳалла-кўй йигилди ва тобут қўлма-қўл бўлиб, издиҳом қабристон сари отланди. Одам жуда кўп эди.

Тасаввур қилинг, катта кўчадаги транспорт ҳаракати тўхтаб қолди. Нотаниш йўловчилар-у ҳайдовчилар, пиедалар ҳам шошиб келиб, тобутни етти қадам кўтаришга, мусулмонлик бурчини адо этишга ошқидилар. Ана шу ерда ажиб бир манзарани кузатдим.

Улғувор минора ва мачит олдидаги майдончада бир гуруҳ чет эллик сайёҳлар издиҳом томонга, одамларнинг бир тан-бир жон бўлиб, тобутни қўлма-қўл қилиб келаятганларига қараганча ҳайратда турардилар.

Кўриниб турибдики, бунақа удум дунёнинг ҳамма мамлакатларида ҳам йўқ экан. Буни исботлаб ўтиришнинг ҳожаги йўқ.

Мен ўша кунни, Конституция-мизнинг 14 йиллиги нишонланаётган кунни Президентимизнинг маърузасини тинглаб ўтириб, беих-

бу хил қусурлар ҳаммаша қоралаб келинади ва унга йўл қўймайликка ҳаракат қилинади.

Кўпчилик билади. «Ижтимоий» деган сўз «кўпчиликка, жамоатчиликка мансуб» деган маънони англатади. Демак, қўринадик, ижтимоий ҳимоя масаласи фақат давлат ташкилотлари, ижтимоий таъминот ва ҳайрия муассасаларининг иши эмас. Бу ҳаммасининг олдимизда турган муҳим масала, барчамизнинг бурчимиздир.

Яқинда бир коллежда учрашувда бўлибди. Шу ердаги суҳбатда ўқитувчилар-у талабалар бутунги кунда дунё тан олаётган «ўзбек модели» ҳақида сўзлашди.

Мен ўша кечда ўтирарканман, ўзбекининг ўзига бек бўлиши, миллий қадриятларимиз, халқимизга хос меҳр-оқибат туйғуларини энг катта бойлигимиз эканлигига, ана шуларнинг натижаси ўларок юртимизда тинчлик ва оқилоллик барқарор эканлигига яна бир бор амин бўлибдим.

Шундай бўлган, шундай бўлади ва шундай бўлиши ҳам керак. Шундай эмасми?!

Мақсадимиз халқимизга ҳалол хизмат қилиш

Мамлакатимизда «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб номланган 2006 йил ҳам яқунланаяпти. Яқинда мухбиримиз Нуриддин Окназаров Қорақалпоғистон соғлиқни сақлаш вазирлигида бўлиб, у ерда олиб борилаётган ишлар билан танишиш ва қўйнадигларини ёзиб олди.

— Давлатимиз томонидан кўрсатилаётган ғамхўрликнинг тиббиёт ходимларининг машаққатли меҳнатида берилаётган катта эътибор деб тушунамиз, — дея сўз бошлади вазир М.Турмубетова. — Ҳар қайси касаллиқни осон даволашнинг бирдан-бир йўли — биринчидан, етарли шароит бўлса, иккинчидан, врачларимизнинг ташхиси тез ва аниқ қўйиши ҳисобланади. Бунинг учун бизга аввало етук ходимлар зарур бўлади. 1998 — 2006-йиллари соҳада ўтказилган ислохотлар туфайли аҳолига тиббий хизмат кўрсатишнинг сифати яхшиланди. 83 та эски даволаш-профилактика муассасаси замон талабига жавоб берадиган врачлик пунктларига айлантирилди.

Сўнгги икки йил давомида республика шовилич тиббий ёрдам илмий маркази Нукус филиалининг учинчи корпуси биноси 383.000.000 сўм сарфланиб таъмирланди. Шу йилнинг май ойида марказнинг шовилич педиатрия ва кардиология бўлимлари очилди. Бунга қўшимча 25.000.000 сўмлик ҳижолаз ҳомийлар ҳисобидан сотиб олинди. Филиали 2006 йилда Ислон ривожланиш банки кредити ҳисобидан 800.000 АҚШ доллари ҳажмидаги асбоб-ускуналар билан таъминлаш режалаштирилган.

Қорақалпоғистон шароитида транспортсиз аҳолига тиббий хизмат кўрсатишнинг тасаввур қилиш кийин. Ўтган тўрт йил давомида вазирлик ҳисобидида ташкилотларга 54 та янги санитар машиналар олиб берилди. Бу йил скрининг марказига чақалоқлар ва ҳомилдор аёлларда учрайдиган тумға аномалияларини олдиндан аниқловчи рангли ултрауловуш текшириш аппарати берилди. Республика-

да Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти тақдир қилган лойиҳалар амалга оширилиши туфайли оналар ва болалар ўлими аввалги йилга нисбатан камайди.

Саломатлик институтининг Қорақалпоғистон филиали, Республика тиббий статистика ва прогноз бюроси, наркология диспансери, хирургия илмий марказининг Қорақалпоғистон филиали, Нукус шаҳридаги 7-поликлиниканинг катталар бўлими, Республика СПИД маркази учун алоҳида бинолар акратиб берилганлиги босиб шифокорларнинг иш шариоти анча яхшиланди.

Халқаро ташкилотлар билан биргаликда ишлаш натижасида сил касалликлари даволашга ихтисослашган муассасаларнинг моддий-техник базаси мустаҳкамланди.

2006 йилда 68 нафар моддий жиҳатдан қийналган 68 нафар беморга ясама кўз гавҳари қўйилди.

Тиббиёт соҳасини кадрлар билан таъминлашни яхшилаш мақсадида Тошкент педиатрия институтининг Нукус филиалида 2004 йилдан бошлаб санитария ва гигиена бўйича врачлар ва ўрта тиббиёт ходимларини тайёрлаш ташкил қилинди. Ҳозир республика аҳолисида 3.525 нафар врач ва 15.499 та ўрта тиббиёт ходими намунали хизмат кўрсатмоқда. Шифокорларимиз доимий равишда Тошкент шаҳри ва мамлакатимизнинг бошқа ҳудудларидаги клиникаларда малака ошириб келишяпти. Айни кунларда республикада тиббиёт соҳасида 5 та фан доктори, 50 дан ортиқ фан номзоди иш олиб бормоқда. Мақсадини халқимизга ҳалол ва сифатли дин хизмат қилиш. Бу янги «Ижтимоий ҳимоя йили»да ҳам асосий вазифамиз бўлиб қолаверади.

Шаҳрихон туманидаги 15-максус мактаб-интернатнинг муаллим ва ўқувчилари янги йилни бошдан-оёқ таъмирланган, тўқис жиҳозланган синфхона ва ётоқхоналарда ҳуш қайфият билан қарши олишяпти. Рухий ривожланишда нуқсонли бўлган 250 нафар бола бошқа тенгдошлари қатори мукаммал таъмир-тарбия олиши, билим ва ақл-идроқда уларга тенглашиши учун барча шароит муқайё этилди. Улар янги синфхоналарда билим олишяпти, турли тўғарак-

кутубхона, телевизор, радио йўқ эди. Мактаб-интернатда аниқланган ҳолатлар юзасидан виллоят ҳокимлиги-хузуридаги вояга етмаганлар билан ишлаш комиссияси ҳамда виллоят халқ таълими бошқармасига тақдимнома киритилди. Давлат бюджетидан 25 млн. сўм сарфлаб мактаб-интернатни капитал таъмирлашди.

Бу виллоят прокуратураси болаларни ижтимоий ҳимоя қилиш борасидаги қонунлар ижросини мунтазам равишда кўриб чиқиб қўллаб-қувватлаш.

«Ҳомийлар ва шифокорлар йили»нинг узвий давоми сифатида 2007 йилнинг «Ижтимоий ҳимоя йили» деб эълон қилиниши давлатимизда адолатли ижтимоий ҳимоя устуворлигини яна бир бор исботлади.

Одамлар чехрасида эртага, яхши кунларга умид, эзгу ишларга камарбасталик зоҳирлигини кўрасиз. Чунки «Ҳомийлар ва шифокорлар йили»да яқунланмай қолган ишларимизни давом эттиришга имкон яратилди.

Жорий йилда виллоятимиз тиббиёт тизимида қилинган ишлар қўлима қўла қатта. Жумладан, қишлоқ аҳолисида тиббий хизмат кўрсатиш сифати яхшилан-

— Умр тақвими варақланганда йил якуни, янги режалар инсон ҳаётининг мезонини белгилайди, — дейди Бухоро виллоятидаги 1-қон қуйиш маскани бош врач Бахтиёр Воҳидов. — Мамлакатимиз раҳбари эътироф этганидек, биз қураётган янги жаҳият, ҳаётимизга кириб келаятган янгилашни жараёналари, ислохотларнинг тақдир аввало халқимизнинг бу ўзгаришларни қўллаб-қувватлашга, уларнинг дунёқароши, онг-у тафаккурининг юксалишига боғлиқ. Ташкиллаш жоизки, истиқлол босиб Ватан қадри-у, юртошлар ташвишига шериклик ҳиссини англай бошлаган миллат президентимиз раҳнамолигидан улғу йўл — саодат манзилига отланди.

Ўзбекистон конституцияси қабул қилинган кунни байрамона кутиб олишга одатландик. Чунки бу улғу тантана эзгуликлардан ҳабар берувчи санага айланиб улғурди. Зотан, йилларнинг номлаши замирида мантиқан яхлит мақсад мужассам: инсон манфаати, давлат ва жаҳият, одамлар ёрдамида эҳтиёжманд кишиларни қўллаб-қувватлаш.

«Ҳомийлар ва шифокорлар йили»нинг узвий давоми сифатида 2007 йилнинг «Ижтимоий ҳимоя йили» деб эълон қилиниши давлатимизда адолатли ижтимоий ҳимоя устуворлигини яна бир бор исботлади.

Одамлар чехрасида эртага, яхши кунларга умид, эзгу ишларга камарбасталик зоҳирлигини кўрасиз. Чунки «Ҳомийлар ва шифокорлар йили»да яқунланмай қолган ишларимизни давом эттиришга имкон яратилди.

Жорий йилда виллоятимиз тиббиёт тизимида қилинган ишлар қўлима қўла қатта. Жумладан, қишлоқ аҳолисида тиббий хизмат кўрсатиш сифати яхшилан-

САОДАТ МАНЗИЛИ

ди. Қишлоқлардаги врачлик пунктларига кирсангиз бахри дилингиз очилади. Шунингдек, ҳавфли шароитда фаолият юритаётган тиббиёт муассасаларида меҳнат шароитини яхшилаш чоралари қўрилиб, ОИТС маркази ходимларига 60

фоиз, наркологлар ва асаб касалликлари билан ишлаётган ходимларга 25 фоиз, юқумли касалликлар шифохонаси ходимларига 15 фоиз, рентген хизматчиларига 40 фоиз, лаборатория ходимларига 25 фоиз, сил касалликлари билан ишлайдиган ходимларга 15 фоиз қўшимча ҳақ тўлаш жорий этилди.

Виллоятимиз аҳолиси соғлиқни мустаҳкамлаш мақсадида 22 та қон қуйиш бўлими ишлаб турибди. Жорий йилнинг ўтган даврида 9816 та донордан 3480,25 литр қон тайёрланиб, юзлаб одамларнинг ҳаёти сақлаб қолинди.

«Ҳомийлар ва шифокорлар йили» давлат дастури талабларидан келиб чиқиб қон қуйиш маскани учун янги бино ажратилиб, 30 миллион сўмлик ишлар бажарилди. Мақсадимиз — одамларга хизмат қилиш. Инсон саломатлиги йўлида изланиш, ташаббус кўрсатиш йўлида катта имкониятлар яратилаётганини тиббиёт тизимини янги босқичга кўтарди. Зеро, соғлом кишининг фикри теран, меҳнати самарали

бўлади. Бундан эса ҳам халқ, ҳам жаҳият манфаатдордир.

«Ижтимоий ҳимоя йили»да ҳам миллат олдидаги мажбурият ҳиссининг залворли юқидан фахрланган катта ишларни режалаштириб қўйганимиз. Мамлакатимиз президентининг «Ижтимоий ҳимоя йили» давлат дастурини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўғрисидаги фармойишида қайд этилганидек, «...ижтимоий соғлом, маънавий бий авлодни шакллантириш чора-тадбирларини янада кенгайтириш. «Соғлом она — соғлом бола» ҳаракатини ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратишни устувор вазифа қилиб белгилаб олдик. Мазкур дастурнинг ҳар бир банди йил давомида биз учун дастуриламал бўлиб қолади. Зеро, Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил 2 ноябрдаги «Осиё тараққиёт банки иштирокида аёллар ва болалар соғлиқини мустаҳкамлаш лойиҳасини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорига асосан янги биномиз мазкур банк ажратилиш кўзда тутилган 450-500 минг АҚШ доллари миқдоридаги кредит ҳисобидан тўлиқ, жаҳон стандартлари талабига жавоб берадиган аппаратлар билан жиҳозланади.

Юртошларимизни кириб келаятган янги йил билан қутлаб, ҳар кун бир савоб қилиш бахтига муассас бўлишларини истаб қоламсан.

Моҳира ШАКАРОВА ёзиб олди

ДИЛЛАРГА МАЛҲАМ

ларда қобилиятларини намойиш этиш имкониятидан фойдаланишяпти. Буларнинг ҳаммаси виллоят прокуратураси ходимлари ушбу даргоҳдаги шарт-шароитни ўрганиб, талаб даражасига етказиш борасида кўрган чора-тадбирларнинг самарасидир. Мактаб-интернат билан янги таъмирлалаб эди. Ўқув жиҳозлари, кўргазмалар қуруллар етишмасди. Электр ёриткичлар, иситиш тармоқлари носоз, ювинчи хоналари жиҳозланмаган, иссиқ ва совуқ сув тармоқларига уланмаган эди. Ошхона санитария-гигиена талабларига жавоб бермасди. Болаларнинг дам олишлари учун зарур

ўрганиб, қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш юзасидан қўраётган чора-тадбирларга битта мисол ҳолос. Вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш борасида ўтказилган тадбирлар якуни бўйича тегишли идораларга 136 та тақдимнома киритилди. 182 нафар масъул ахс интизомли, маъмурий ва моддий жавобгарликка тортилди. Вояга етмаганларга вақтида тўланмаган 200 млн. сўмдан зиёд нафақа ва алимент пуллари ундириб берилди.

Н.ЖУРАЕВ,
Андижон виллоят прокуратураси ёрдамчиси

Ишга жойлашишга кафолат борми?

Мен 2007 йилда умумий амалиёт фелдшери йўналиши бўйича ўқини тамомлайман. Лекин ўқини битирганларнинг аксарияти яхши иш тополмаганили учун бошқа соҳага ўтиб кетишмоқда. Айтинчи, бизнинг соҳани битирган ёшларга иш топишда давлат томонидан бирон кафолат борми?

Д.ШОРУСТАМОВ,
Тошкент шахри

Бундай имконият бор. Чунки Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, Иқтисодиёт вазириликлари ҳамда Ўрта-махсус касб-хунар таълими марказининг 2006 йил 4 октябрдаги қарори билан ўрта-махсус касб-хунар таълими му-

ассасалари битирувчилари — ёш мутахассисларни ишга жойлаштириш учун лавозим ва касблар рўйхати тасдиқланган. Унда сиз таълим олаётган умумамалиёт фелдшерлиги ҳам бор.

Талаб ортигандаги тушунмовчилик

Мен шахсий машинада қарақчилик қиламан. Яқинда фаолиятимизни тартибга солувчи янги қонун қабул қилиниб, унга кўра бизга янги талаблар қўйилмоқда. Мен аслида бунга қарши эмасман, лекин бундай талаблар айнан қимматга қўлаганини, унинг маҳияти тўғрисида ҳеч қим туғил қўлаётган бермаёпти. Шунинг учун бу масалада бизга ёрдам берсангиз.

Ф.ОРИПОВ,
Тошкент шахри

«Йўловчиларни ва юкларни автомобил транспортида ташиш билан шуғулланаётган юридик шахсларнинг ходимларига ва хусусий тadbиркорларга қўйилган талаблар тўғрисида»ги низомига кўра, малака талаблари қўйилган ходимларга нисбатан татбиқ этилади:

- ташувчи ташкилот раҳбари, унинг ўринбосари, ташиш жараёни масъулари;
- ташиш хавфсизлигини таъминлаш масалалари бўйича мутахассис;
- автомобил транспортида юк ташувчи хусусий тadbиркорлар;
- ҳайдовчилар.

Бундай талабларни тасдиқловчи ҳужжат қўйилганлар саналади:

- автомобил йўналиши бўйича олий ёки ўрта-махсус касб-хунар таълими олганликни тасдиқловчи диплом ва Ўзе-

кстон автомобил ва дарё транспорти агентлигидан малака талаблари бўйича аттестациядан ўтганлик тўғрисидаги хулоса — ташувчи ташкилот раҳбари ва унинг ўринбосарларига;

- автомобил йўналиши бўйича олий ёки ўрта-махсус касб-хунар таълими олганликни тасдиқловчи диплом ва агентликнинг ташиш хавфсизлигини таъминлаш синовидан ўтганликни тасдиқловчи хулосаси — ташиш хавфсизлигини таъминлаш масалалари бўйича мутахассис учун;

- агентликнинг ёки унинг ҳудудий бўлиmlаридан хавфсиз ташишни таъминлаш бўйича хулосаси ёхуд лицензия — автомобил транспортида юкларни ташувчи хусусий тadbиркорлар учун;

- автомобил транспортининг тегишли тоифасини бошқариш ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжат — ҳайдовчилар учун.

Ўлов миқдори қанча?

Хорижий давлатда рўйхатга олинган автомобиллар Ўзбекистонга кириши учун тўланадиган бож миқдори қанча?

Р.АБДУЛЛАЕВ,
Музработ тумани

Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 25 декабрдаги қарорига асосан хорижий давлат автотранспортининг Ўзбекистонга кириши ва кириш ҳужжатларини расмийлаштириш учун виза ва божхона йиғимларидан ташқари 250 АҚШ доллари миқдорида йиғим ундирилади.

Бензин олишда ҳам имтиёз борми?

Ён қўшимча иккинчи жаҳон уруши ногирони. Унинг айтишича илгари уларга бензин олишда имтиёз белгиланган экан. Лекин яқинда қабул қилинган қонун бўйича ушбу имтиёз пул билан алмаштирилибди. Яна қиммат шундай имтиёзга эга?

Т.БАРАТОВ,
Асака тумани

Ҳақиқатан ҳам бундай имтиёз мавжуд бўлиб, у айрим тоифадаги шахсларни ижтимоий ҳимоя қилишга қаратилган эди. Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 30 октябр кунги қарорига мувофиқ, мазкур имтиёз жорий йилнинг 1 ноябридан ойлик пул компенсацияси билан алмаштирилди.

Бундай компенсация олиш ҳуқуқига иккинчи жаҳон уруши қатнашчилари, ногиронлари ва уларга тенглаштирилган шахслар эга бўлади.

Эндиликда ушбу тоифага кирувчи — Ўзбекистонда доимий

яшайдиган, енгил автомобил, мотоаравача ёки мотоциклга эга бўлган шахсларга ҳар ойда бензин харид қилишлари учун 10.500 сўм компенсация тўланади.

Агар транспортдан фойдаланиш ҳуқуқи бошқа шахсга берилса, ойлик компенсация олиш ҳуқуқи йўқолади. Лекин иккинчи жаҳон уруши ногирони соғлиги бўйича у билан бир жойда рўйхатдан ўтган оила аъзосига транспортни ишончнома асосида берган бўлса, бундай ҳуқуқ ўз кучини саклайди. Бунда компенсация фақат ишончнома амал қилган вақтга тўланади.

Ҳарбий хизматчига имтиёз борми?

Мен пенсияга чиққан ҳарбий хизматчиман. Хизмат даврида бирон касалликка чалинсам Мудобба вазирлигига қарашли госпиталда даволанар эдим. Лекин пенсияга чиққанымга етти йилдан ошгани учун касал бўлсам госпиталга эмас, умумий поликлиникага мурожаат қиламан. Яқинда танамда бир ўсимта пайдо бўлди. Бунни аниқлаш мақсадида касалхонага борсам бу онкологик касаллик экан. Онкологик касалликка чалинганлар эса дори-дармон олишда имтиёз ҳуқуқига эга эканлар. Шу тўғрисида? Яна қандай тоифадаги касаллар бундай имтиёзга эга?

Б.ТУРДИАЛИЕВ,
Фарғона шахри

Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 2 декабрдаги 532-қарорининг 4-иловасида онкологик касалликларни амбулаторияда даволашда дори-дармонлар бепул берилиши айтилган. Бундан ташқари шундай шартларда даволанадиган қуйидаги касалликларга чалинган беморларга ҳам дори-дармон бепул берилади:

- сил касаллиги;
- мохов касаллиги;
- эндокринологик касалликлар;
- рухий касалликлар;
- ОИВ касаллигини юқтирганлар (ОИТС);
- юрак клапанларини протезлаш ва органларни алмаштириш бўйича операция-

лардан кейин;

- бировларнинг ёрдамига муҳтож ёлғиз пенсионерлар;

- 1941 — 1945-йиллардаги уруш даврида меҳнат фронти қатнашчилари;

- 1941 — 1945-йиллардаги уруш қатнашчилари, ногиронлари ва уларга тенглаштирилган шахслар;

- Чернобил АЭСидаги ҳалокат оқибатини туғатишда қатнашган ногиронлар;

- байналмилалчи жангчилар;

- ядро полигонларида ва бошқа радиация-ядро объектиларида ҳарбий хизматни ўтаган пенсия ёшидаги шахслар.

Нотариус бўлиш осонми?

Мен айни пайтда хорижий давлатда юридик йўналиш бўйича охириги курсда таълим олаётман. Ўқини битиргач нотариус бўлиб ишламоқчиман. Бунинг учун нима қилиш кераклигини вилоят адлия бошқармасидан суриштириб билдим. Аммо бошқарма ходимлари аввал ўқини битириб кел, кейин гаплашамиз деб малака имтиҳонини топишириш учун зарур бўладиган ҳужжатлар тўғрисида туғил маълумот беришмаяпти. Бу имтиҳонга олдидан тайёргарлик кўриб қўйиш мақсадида менга шу ҳақда маълумот берсангиз.

Н.ИБРОҲИМОВ,
Самарқанд шахри

Нотариуслик қилиш ҳуқуқини берадиган лицензияни олиш мақсадида топириладиган малака имтиҳонидан ўтиш учун тегишли адлия бошқармасига шахсан қуйидаги ҳужжатларни:

- лицензия олиш тўғрисидаги ариза;
- паспорт нусхаси;
- белгиланган шаклда тўлдирилган шахсий варақа;
- меҳнат дафтарчасининг нотариал тасдиқланган нусхаси;
- олий юридик маълумот тўғрисидаги дипломнинг нотариал тасдиқланган нусхаси (сиз дипломингиз ностри-

фикация қилинганлиги ҳақидаги гувоҳнома нусхасини топишрасиз);

- стажировка ўталанлиги тўғрисида стажёр раҳбарининг хулоса ва тавсифномаси ҳамда стажёр этиб тайинлаш ҳақидаги буйруқ нусхаси;

- стажировка талаб этилмайдиган шахсларнинг меҳнат фаолияти ҳақида иш жойидан тавсифнома;

- 3x4 ҳажмдаги 2 та фотосурат;

- малака комиссияси иши билан боғлиқ ҳаражатларни қоплаш мақсадида энг кам ойлик иш ҳақи миқдорида йиғим тўланганини тасдиқловчи ҳужжатни топиришингиз лозим бўлади.

Вақт чегараси

Мен пенсияга чиққунга қадар, аниқроғи икки йил мобайнида вилоят ҳақ депутатлари кенгашида котиблик қилганман. Бу вақтда депутатликка сайланганларнинг муддати якунланиши билан уларнинг айримлари яна депутатликка сайланиш учун маҳаллий газеталарда, кўчаларда турли плакатлар орқали ўзларини тарғибот қилишга тушиб кетарди. Баъзи пайтларда эса битта-иккита номзоднинг сурати газета саҳифасидан умуман тушмасди.

Бугунки кунда номзодларнинг оммавий ахборот воситаларидан фойдаланишини чекловчи меъёр белгиланганми?

Э.ЖАББОРОВ, Қашаи тумани

Марказий сайлов комиссияси (МСК) тасдиқлаган низомига кўра, сайловда тарғибот-ташвиқот ишлари депутатликка номзод МСКда рўйхатга олинган кундан бошланади. Сайлов кунини ташвиқот қилиш таъқиқланади.

Депутатликка номзодга давлат телерадиосида бериладиган бепул эфир вақти ҳафтасига 40 дақиқани ташкил этади. Чикш навбати эса МСК томонидан алифбе тартибда ёки қуръа орқали аниқланади.

Тарғибот-ташвиқот ишлари давлатга қарашли босма нашрларда чоп этилганида ташвиқотнинг умумий ҳажми босма ҳафталик нашрнинг 10 фоизидан ортиб кетмаслиги лозим. Бундан ташқари, депу-

татликка номзодларга тарғибот-ташвиқот учун худди юқоридаги ҳажмда пулли асосда эфир вақти ёки босма нашрда чоп этиш имконияти ҳам берилади.

Шу билан бирга номзодлар пулли асосда нодавлат оммавий ахборот воситалари хизматидан ҳам ўзаро манфаатли шартнома асосида фойдаланишлари мумкин. Аммо бундай хизматни тақдир этиётган нодавлат оммавий ахборот воситаси эфир вақти, чоп этиладиган материал ҳажмини барча номзодларга тенг тақсимлаш шарт. Информацион хизмат учун ҳақ миқдорини оммавий ахборот воситаси мустақил равишда белгилайди.

Саволларга Республика Бош прокуратураси бўлим прокурори Р.МУҲАМЕТДИНОВА жавоб берди.

Йилнинг энг яхши материаллари

1. «Сохта инсонларвар», Эрпўлат Бахт, 1-сон, 4 январ.
2. «Манзилга муаммосиз етсак...», Ф.Алимов, 1-сон, 4 январ.
3. «Амир Темур ҳақрамонлиги», П.Қодилов, 4-13-сонлар, 25 январ-29 март.
4. «Тинмай тақиллатилган эшик», З.Мамадалиев, 4-сон, 25 январ.
5. «Микоз ҳамиша ҳақ...ми?», Т.Саид, 4-сон, 25 январ.
6. «Чопиб бораётган йигит», Д.Мадиев, Р.Бекназаров, 5-сон, 1 феврал.
7. «Қиш ҳам синов», А.Мадатов, 6-сон, 8 феврал.
8. «Чин сўз — мўтабар», Н.Қомилов, 6-сон, 8 феврал.
9. «Болаларнинг гуноҳи нима?», Д.Мадиев, 8-сон, 22 феврал.
10. «Нон — азиз, нон — шифо», Г.Султонова, 8-сон, 22 феврал.
11. «Спорт билан тирикман», Ф.Алимов, 8-сон, 22 феврал.
12. «Интеллектуал мулк муҳофазаси», М.Тўхтаев, 9-сон, 1 март.
13. «Хар бир экспертиза — алоҳида илмий тадқиқот», А.Мустафоқулов, Х.Нишонов, 9-сон, 1 март.
14. «Қасдми ёки автофалокат?», Ҳаким Раҳмон, 9-сон, 1 март.
15. «Ким инсофини юзатяпти?», Х.Раҳимов, Х.Жўрабоев, 10-сон, 8 март.
16. «Садокатнинг тимсолосиз, онажон!», А.Боймуродова, 10-сон, 8 март.
17. «Қотилининг фотоботи», И.Иброҳимов, 11-сон, 15 март.
18. «Танлов: кимга дармон, кимга армон», Г.Жўраева, 12-сон, 21 март.
19. «Ватандан ташқарида Ватан йўқ», Қўчқор Норқобил, 13-сон, 29 март.
20. «Доғ», Д.Абдурахмонов, 14-сон, 5 апрел.
21. «Ноҳақлик», Қ.Жўраназаров, 15-сон, 5 апрел.
22. «Инсонийлиги йўқ одам», Эрпўлат Бахт, Гулбахор Шариф қизи, 15-сон, 12 апрел.
23. «Унутилмас меҳр, яхшилик...», Б.Назаров, 15-сон, 12 апрел.
24. «Авф этиш мумкин, бироқ...», Н.Қомилов, 15-сон, 12 апрел.
25. «Хўрак», Даврон Ражаб, 16-сон, 19 апрел.
26. «Эл суйган шоир», М.Соипов, 17-сон, 26 апрел.
27. «Жиноятнинг илдиизи», Ф.Алимов, 17-сон, 26 апрел.
28. «Тутинган ўғил», У.Файзиёва, 18-сон, 3 май.
29. «Оқибат унутилганда», А.Хусанов, 18-сон, 3 май.
30. «Эртанги кун умиди», И.Исроилов, 19-сон, 10 май.
31. «Масъулиятсиз масъулар», М.Мўминжонов, Х.Жўрабоев, 22-сон, 31 май.
32. «Ҳаётга муҳаббат уйғотиш лозим», Ф.Алимов, 22-сон, 31 май.
33. «Хунрезлик», Қ.Тўйчиева, 26-сон, 28 июн.
34. «Ҳеч ким ҳўрлик кўрмасин», Ҳаким Раҳмон, 26-сон, 28 июн.
35. «Умид билан хат ёзим», М.Дўстёрова, 26-сон, 28 июн.
36. «Зулматни ким парчалайди?», Х.Икромов, Х.Эгамбердиева, 29-сон, 19 июл.
37. «Мусиқа + матн?», Д.Умарова, 30-сон, 26 июл.
38. «Даромадингиз қонунийми?», З.Мамадалиев, 30-сон, 26 июл.
39. «Қуриган боғ», И.Иброҳимов, 31-сон, 2 август.
40. «Мўйиззакор минора», Д.Умарова, 34-сон, 23 август.
41. «Юксалаётган юрт», Г.Ҳамроева, 35-сон, 30 август.
42. «Товар стандартга жавоб берсин», М.Дўстёрова, 35-сон, 30 август.
43. «Ҳотира — беназир саодат», Г.Ҳожибоева, 35-сон, 30 август.
44. «Сенат — янги қонунчилик институти», А.Мустафоқулов, 35-сон, 30 август.
45. «Шукрона», Ф.Алимов, 35-сон, 30 август.
46. «Кўчлига иш, муҳтожга кўмак», Д.Халилов, 36-сон, 6 сентябр.
47. «Сирли автофалокат», И.Иброҳимов, 38-сон, 20 сентябр.
48. «Махсулотингиз сифатлими?», Ф.Мамашарипов, 39-сон, 27 сентябр.
49. «Қуқубузар ҳуқуқшунослар», Ю.Абдуллаев, 40-сон, 4 октябр.
50. «Сирли тош», С.Қаттабоев, 44-сон, 1 ноябр.
51. «Улғуржи автокредит», Д.Пардаев, Ф.Мамашарипов, 44-сон, 1 ноябр.
52. «Эътироф этилган эътибор», А.Мустафоқулов, 47-сон, 22 ноябр.
53. «Уламасдан тўн бичмайдилар», А.Мустафоқулов, 48-сон, 29 ноябр.
54. «Фуқаро ҳуқуқини билмас...», Ф.Алимов, 48-сон, 29 ноябр.
55. «Ҳамма қатори одам эдим...», М.Дўстёрова, 48-сон, 29 ноябр.
56. «Трамвай синдроми», Ш.Ёдгоров, 48-сон, 29 ноябр.
57. «Уйиндан ўт чиқди», Ф.Алимов, 50-сон, 13 декабр.

«Нуқид» сизники,

— Светлана опа, утаётган йилдан таассуротларингиз қандай?
— Санқили кунлардан кейин 2007 йилни кутиб оламиз. Шу кунларга етказгани учун яратганга беадд шукр. Утаётган йилимиздан беҳад хурсандман. Камтарона меҳнатимни ҳукуматимиз «Меҳнат шўхрати» ордени билан тақдирлади. Бунинг учун юртбошимиз ва Бош прокуратура раҳбариятидан миннатдорман.

— Ишонч, виждон ва эътиқод ҳақида

маймиз.

— Ҳеч ким жиноятчи бўлиб умрини қамоқда ўтказишни хоҳламайди. Ҳамма ҳам бахтли

борот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди эълон қилган гранта сазовор бўлишди. Бу ишлар замирида ижодий жамоаларнинг машаққатли меҳнати ётганини эътироф этиш керак. Бу ОАВ орасида газеталаримизнинг нуфузи ошиб бораётганидан далолат. Янги йилдан умидларимиз катта. Ниятимиз ҳар бир оилага биронта ҳуқуқий наشرнинг

Республика Бош прокуратураси бўлим бошлиғи Светлана ОПАТКОВА билан суҳбат

Самимийлик бор бўлсин

фикрингиз?

— Бу учта сўзни, назаримда, бир-биридан айри тасаввур қилиш мумкин эмас. Одамлар орасида ишончини йўқотган инсон виждонсиз кимсага айланиши тайин. Жиноятга қўл урган одам ҳукумат ва халқнинг ишончини менсимай, жамиятга хиёнат қилган ҳисобланади. Бундай кимсаларда на виждон, на эътиқод бўлади. Жамият энг аввал ана шундай кимсалардан халос бўлиши керак.

— Ачинарлиси, бундай кимсалар ўзга сайёралардан келиб қолмаган-ку?

— Гап ана шунда. Прокурор сифатида бир нарсани тақдорлашдан чарчамайман. Жамиятдаги иллатларнинг тўб илдиизи лоқайдлик эканини унутмаслигимиз керак. Масалан, дарсга бормаётган, кўчада безорилик қилиб юрган қўшнимизнинг боласини кўра-била туриб «менга нима, тарбия берадиган ота-онаси бор-ку» дея лоқайдлик қиламиз. «Ўғлингизнинг тарбиясига эътибор берсангиз яхши бўларди» деган гапни айтишга баъзан ўзимизда журъат топа олаемиз. Йиллар ўтиб у жиноятчи бўлиб жамият ҳушманига айланиши эса қўпична ҳаёлимизга келтири

яшанин орзу қилади.

— Ҳаёт инсонга бир марта берилади. Ҳар бир инсон бахтли яшашга ҳақли. Аммо бу инсоннинг ўзига боғлиқ. Академик шоиримиз Гафур Ғулом айтганидек, тақдирни қўл билан яратур инсон — гоёибдан келажақ бахт бир афсона.

— Прокуратура тўғрисидаги қонуннинг 53-моддасида «Ўзбекистон Республикаси прокуратура органлари даврий нашрлар ҳамда махсус адабиётлар чоп этиши мумкин» дейилган. Бундан сизнинг бўлимингиздаги масъулият яна ошади.

— Албатта. Кўп вақтим журналистларни қизиқтирган саволларга жавоб бериш билан ўтади. Бевоқиф фаолиятимиз ҳақида тўхталадиган бўлсам, вилоят прокуратуралари муассислигида ўндан ортқ газета салкам 100.000 нусхада чоп этилмоқда. Ҳар ойда вилоятларда чоп этилаётган ҳуқуқий нашрлар малакали журналистлар томонидан таҳлил қилиб борилади.

2006 йилда «Диёнат» (Наманган), ҳамда «Адолат ёлқини» (Жиззах) газеталари Ўзбекистон мустақил босма оммавий ах

кириб боришига эришди. Ўз ҳуқуқини билганга нима етсин.

Йиллар инсонни ҳар жиҳатдан чарқлаб борар экан. Ҳар кун хизмат юзасидан қўллаб қишлоб билан мулоқот қилишга, «Вести», «Озодлик», «Би-би-си» ва «Немис тўлқини» журналистларининг саволларига жавоб беришга тўғри келади. Хорижий журналистлар ҳар доим ҳам масалага ҳолислик билан ёндашавермайдилар. Бунга Андижон воқеалари ҳақида айрим хориж нашрларига ёлгон хабарлар берилганлиги мисол бўлади.

Ўзим ҳақимда тўхталадиган бўлсам, ҳақ гапни айтишдан ҳеч қачон қўрқмайман. Лекин тўғри гап тўққанинга ёқмайди деганларидек, баъзилар бундан ҳафа бўлишди.

Бугунги ҳаёт ҳар биримиздан фидоийлиқни талаб қилади. Оромингни уйлаб бироз ўзингни аядингми, панд ёки қолишинг мумкин. «Менинг ўрнимни босадиган одам йўқ» деган инсон ҳаётда хатога йўл қўяди.

«Нуқид» муҳбири
Зайниддин МАМАДАЛИЕВ
суҳбатда

ЭНТ ҚОАЛ ПРОКУРАТУРА ХОДИМЛАРИ

И.ЙҮЛДОШЕВ — Самарқанд вилояти прокурорининг катта ёрдамчиси
Ё.СОДИКОВ — Республика ҳарбий прокурорининг катта ёрдамчиси
Л.ШОМУРОДОВА — Тошкент шаҳар прокурорининг катта ёрдамчиси
Г.РАЗЗОҚОВА — Республика Бош прокуратураси ҳузуридаги СВОЖДЛҚК департаменти матбуот гуруҳининг катта инспектори
Б.ЖАБОРОВ — департаментнинг Тошкент вилояти бошқармаси катта инспектори
Н.ВАПАЕВ — департаментнинг Ҳамза туман бўлими катта инспектори

ҲАМКОРЛИК САМАРАСИ

Қашқадарё вилоят прокуратураси муассислигидаги «Адолат кучи» газетаси ҳаётимизнинг ҳамма жабхаларида кечаётган ислохотларнинг моҳиятини оммага етказишга, истиқлол гоёларини барча фуқаролар, айниқса ёшлар онига синдиришга ҳаракат қилиб, бу борада муайян ютуқларга эришмоқда. Таҳририятда етарли билим ва тажрибага эга бўлган ижодий жамоанинг шаклланилиши, замонавий техника билан тўлиқ таъминланганлиги газетанинг ўз вақтида ва қизиқарли қилишни таъминлаш имконини берапти.

Дарвоқе, кейинги икки йил ичида газетанинг адади 2000-2500 нусхадан 8500-9000 нусхага қадар ошди. Айни пайтда ҳам 5840 нусхада чоп этилапти.

Муассиснинг

нашрга доимий эътибори, ўзаро ҳамкорлик, таҳририятда фуқароларнинг ариза ва шикоятлари билан ишлаш яхшиланганлиги, муаллифлар доираси кенгайтирилгани аҳоли ўртасида газетанинг нуфузи ошишига олиб келди. Йил давомида таҳрират муштарийлардан 470 та хат олди. Шунинг 70 дан зиёди шикоятлар бўлиб, деярли ҳаммаси икбобий ҳал этилди. Фуқароларнинг аризалари асосида газетда қўллаб қизқарли мақолалар берилди ва уларда кўтарилган муаммолар ечимини топти.

Шу билан бирга газетда вилоят ҳаётининг барча соҳаларини қамраб олишга интиляемиз. Бунга газетхонлар ҳам эътироф этишмоқда. Йил бошида ташкил этил-

ган «Хордиқ» дам олиш саҳифасини муштарийлар илиқ кутиб олишган эди. Ҳаёт тақозоси билан яна бир махсус саҳифа ташкил топди. «Фермер ва замон» қўшасида ҳукуматимизнинг қишлоқ ҳўжалиғига оид сиёсати кенг тарғиб қилинмоқда. Аграрислохотларнинг бориши одамлар тақдирига боғлаб таҳлил қилиб бориляпти, тармоқ ривожига халақит бераётган муаммолар дадил кўтариб чиқилмоқда.

Ижодий жамоамиз мамлакатдаги бошқа газеталар, хусусан, ҳуқуқий нашрлар билан мустахкам алоқа ўрнатган, улар билан ҳамкорлик қилиб, тақриба алмашиб туради. Жамоамизда ишлаётган журналистларнинг мақолалари республика нашрларида мунтазам босилиб турибди. Масалан, кейинги пайтларда «Нуқид» газетасида ви-

лоятимиз ҳаётига оид биз тайёрлаб берган ўйлаб мақолалар чоп этилди ва улардан айримлари таҳрират ходимлари ва раҳбарият томонидан соннинг энг яхши мақола-си деб тан олинди.

Албатта, ҳар қандай ишнинг тақдирини кадрлар ҳал қилади. Таҳриратимизда ходимларнинг малакасини оширишга, уларни ижтимоий ғимоялашга алоҳида эътибор бериляпти. Кейинги икки йил ичида таҳриратда ишловчи ходимларнинг ойлик маошлари 2-2,5 баробар ошди. Иш шароити яхшиланди, қалам ҳақи кўпайди. Бу эса жамоамиз аъзоларини янада яхшироқ ишлашга рағбатлантирапти.

Норбўта ҒОЗИЕВ,
«Адолат кучи» газетасининг бош муҳаррири

бизники, ҳаммамизники!

Янги йилдан умидлар бисёр

Одатда ҳар бир йилнинг охирида ўтган даврдаги фаолиятни сарҳисоб этиш аъёна тусига кириб қолган. Шу маънода Наманган вилояти ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг «Диёнат» бирлашган тахририяти жамоаси яқунлаётган йилда ўз олдига қўйган мақсадларга озми-кўпми эришди дейишга асосимиз бор.

Энг аввало юртимиз аҳолисининг ҳуқуқий маданиятини янада юксалтириш, одамларнинг бузилган ҳақ-ҳуқуқларини тиклаш, мамлакатимизда қонун устуворлиги барқарорлигига ҳисса қўшиш борасида барча маъмурий идоралар, ҳусусан, вилоят прокуратураси билан ҳамкорликдаги ишлардан қониқчи ҳосил қилдик.

Йил давомида бизга йўланган 160 та мактубнинг 43 тасини шикоятлар ташкил этди. Қувончлиси, умид билан журналистлардан нажот сўраган қўлбал яордошларимизнинг муаммоларини ҳал этишга эришдик. Шунингдек, мактаб, лицей ва коллежлар, ҳарбий қисмларда газетхонлар билан ижодий урчушулар ўтказиб, маълумотнинг ички ва ташқи сибсати, огоҳлик, ҳушёрлик мавзусида мулоқот қилдик. Ҳуқуқчиларнинг тақлиф ва мулоҳазалари асосида тайёрланган турли мавзулардаги материаллар мушаррифлар аудиториясининг янада кенгайишида муҳим аҳамият касб этди.

Бундан ташқари, тахририятимиз 2006 йилда Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди эълон қилган грантлар танловида фаол иштирок этиб, «Халқимизнинг кўп асрлик тарихи, маънавий-маърифий қадриятлари диний экстремизм ва халқаро терроризмга қарши курашининг муҳим омил» мавзусидаги лойиҳа бўйича ғолиб чиқди.

«Диёнат»нинг иловаси сифатида «Ҳуқуқ оламида» газетаси беш йилдан бундан чоп этиб келинапти. Бу нашринининг ҳам республикамизнинг барча шаҳар ва вилоятларида ўзига хос муносиблари бор. Тан олиш керакики, бу даражага эришишимизда ЎЗТВнинг «Ёшлар» телерадиоканали орқали намоиш этиб келинаётган «Қилич қирқ ёрб...» детектив-шоу кўрсатувининг ҳиссаси бекибс. Мазкур кўрсатув билан бир неча йилдан бундан давом этаётган ҳамкорлигимиз самара бермоқда. Бунинг учун унинг муаллифи ва бошловчиси Ироҳмон Улўбегова жамоаси номидан миннатдорчилигимизни изхор этаман.

Албатта, эришаётган ютуқларимизда мамлакатимизда чоп этилаётган ҳуқуқий йўналишдаги бошқа нашрларнинг ҳам алоҳида ўрни бор. Айниқса, «Нидиқ» газетасидан кўп нарсаларни ўрганиб бораёмиз. Бу ерда ижод қилаётган қалами ўткир журналистларнинг тахрибаси, иш услублари фаолиятимизда кўл келмоқда. «Нидиқ»чиларнинг бош прокуратура билан ҳамкорликда вилоят прокуратуралари муассислигидаги газеталар бош муҳаррирлари учун ташкил этган илмий-амалий семинаридан ҳам ўзимиз учун керакли кўп нарсаларни билиб олдик.

Ҳар бир журналистнинг янги-янги мавзуларни матбуотга олиб чиқишида етарли шароит яратиб беришга муҳим омиллардан биридир. Бу тарафдан ҳам омадимиз чоған. Вилоят прокуратураси раҳбарияти собиқ Давлатобод тумани прокуратурасининг икки қаватли, барча қўлайликлар муҳайё этилган биносини тахририятимизга бериб қўйган. Шу билан бирга вилоят прокуратураси раҳбарияти доимо бизни қўллаб-қувватлаб, ҳар қандай муаммомизга зудлик билан ечим топиб бераётганидан янада руҳланиб, бундай юксак эътиборга муносиб бўлишга интилаямиз.

2007 йилги ижодий режаларимизни ишлаб чиқишда шу йўналишларни бош мезон қилиб олдик. Янаги йилда ютуқларни янада мустаҳкамлаб, камчиликларни бартараф этиш асосий мақсадимиз бўлади. Зеро, янги йилдан орзу-умидларимиз бисёр.

Шухратбек ДЕҲҚОНОВ,

«Диёнат» бирлашган тахририяти бош муҳаррири, халқ депутатлари Наманган вилояти кенгаши депутати

Кўнгилдан кечган ўйлар

Вақт югурик. Янги йил оstonасида туриб ортага—ўтган умрингизга назар соласиз. Қилинган эзгу ишлар, ҳаётингизда из қолдирган шодумон куллардан дилда қувонч туюсиз. Йил сарҳисобини таҳлил қилиб, режалар туюсиз.

«Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб номланган 2006 йил ҳам ўзига хос чиғилари билан тарих саҳифаларига битилди. Жумладан, менинг ҳаётимда ҳам ўтган йилнинг салмоқли ўрни бор. Йил давомида мақолаларим «Нидиқ», «Ўзбекистон овози» газеталарида чоп этиб борилди. «Нидиқ» газетаси эълон қилган «Мустақиллик—ҳуқуқ демокдир» кўрик-танловида 3-ўринни, Бухоро вилояти «Истикболи авлод» ёшлар маърифий маркази ташкил этган «Миллат шаъни» танловида 2-ўринни эгалладим. Меҳнатим муносиб тақдирланди.

Мен учун яна бир қувончли воқеа шу бўлдики, қизим Махлиё Бухоро озик-овқат ва енгил сановат технологиясини институтига ўқишга кирди. Яхши ниятлар билан янги уйга қўчиб ўтиб, кичик бўлса-да, кўчмас мулк эгаси бўлдик. 2007 йилда ҳам орзуларга эришиш йўлида меҳнат қилиш бахтидан бенамасиб ётмасим. Таҳлилчи, муаммолар мақолалари тайёрлаб, сеvimли нашримиз «Нидиқ» билан ҳамкорликни давом эттириш ниятидаман.

Янги «Иқтисодий ҳимоя йили»да ҳамкасбларимга ижодий фаоллик, соғлиқ, кўтаринки кайфият тилайман. Янги йил юртга омонлик, энга хотир-жамлик, хонадонларимизга файз, ҳар бир кўнгилга меҳр олиб келсин.

Моҳира ШАКАРОВА,
Бухоро вилоят прокуратураси «Адолат нури» газетаси бош муҳаррири ўринбосари

Касбини севиб, ҳалол меҳнат қилаётган одамларга тасаннолар айтгинг келади. Шундай инсонлардан бири Ўзбекистон Бош прокуратураси судларда фуқаролик ишлари кўрилишида прокурор ваколатини таъминлаш бўлими прокурори Гавҳар Бобоҷоновадир.

Г.Бобоҷонова иш фаолиятини 1977 йили Қорақалпоғистон республикаси прокуратурасида бошлади. Ушандан бери республика прокуратурасида турли лавозимларда ишлаб келмоқда. Уни қамима 1999 йилдан, яъни олинган Қорақалпоғистон республикаси прокурорининг катта ёрдамчиси лавозимидан ишлаётган кўнларидан яхши биламан. Яқинда у киши билан иш юзасидан елиб-югуриб юрганида учрашдик.

ди деганларидек, айрим аёлларимиз бугун давр қийинчиликлари рўқач қилиб, пул ишлаш илин-жида турли ёмон йўлларга кириб кетишапти. Аёл қаноатли, сабрий бўлиши, биринчи навбатда она эканлигини унутмаслиги

Меҳнат инсонга бахт келтиради

дейди Қорақалпоғистонда хизмат кўрсатган юрист Гавҳар БОБОҶОНОВА

—Қалай, яхши келдингизми, ишларингиз тузуكم-ми? —самимий сўрашади опа.

—Раҳмат.

—Йўл юриб қиналмаяпсизми? Сиз журналистларга ҳам осонмас. Бугун бу ердасизлар, эртага яна бошқа жойда.

Нима дейишимни билмай елка қисиб кўя қоламан.

Гавҳар опа айтмасангиз ҳам, кўнглингиздагини билиб туради. У-бу мав-

зуларда материал сўрашимиз керак дегандай.

—Ходимларга айтилган. Сиз қизиққан мавзуларда маълумот беришадим. «Нидиқ»қа обун ҳам чакки эмас. Ҳамма ходимларимиз обун бўлишди.

Опанинг камтарлигига қўйил қоламан.

—Вақтингиз ўтишини қаранг. Прокуратура соҳасига кириб келганимга ҳам 30 йил бўлаяпти, —опа бироз тин олиб сўз бошлади.

—Шу йиллар давомида не-не воқеалар бошимдан ўтмади. Г.Дянов, Иванов деганларига ҳам рўбарў келганман. Халқимиз бошига не кўнларни солишмади улар. Лекин худо бор экан. Адолат тантана қилди.

—Аёл кишига

ҳуқуқшунослик оғирлик қилмайдими?

—Йўк, касбингизни севсангиз, у сизни янги марралар сари ундаб туради. Инсонлар қувончию ташвишларига шерик бўлиб яшадан ҳам улғу бахт борми?

—Шунга эришгандирсиз?

—Эришдим деб айтишга ҳақлиман. Ҳечқачон виждонимга қарши бормаганман. Мен ҳам шу инсонларнинг бир вакилиман деб муносабатда бўлганман.

—Бугунги замон аёллари ҳақида нима дея оласиз?

—Машойихлардан бири аёл дунёни тебратадиган деган экан. Бу гапда катта маъно бор. Лекин гуруч қурмаксиз бўлмай-

керак.

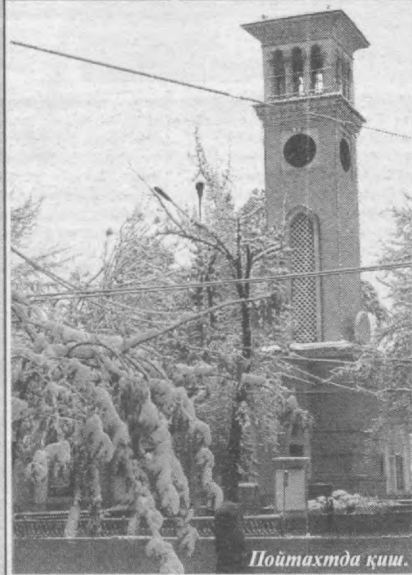
—Яқинда конституцияимиз байрами арафасида сизга президентимизнинг фармони билан «Дўстлик» ордени тақдим этилди. Бундан хурсандмисиз?

—Ҳа... Орден-медаллар олиш ҳаммага ҳам насиб қилсин. Ҳалол меҳнат қилсангиз, албатта баҳоланар экан. Камтарин хизматларимни юксак баҳолаганлиги учун президентимизга раҳмат.

—Байрам арафасидаги тилакларингиз...

—Янги йил барчага муваффақият олиб келсин. Юртимиз тинч, осмонимиз ҳаммаша мусаффо бўлсин.

«Нидиқ» мухбири
Нуриддин ОҚАЗАРОВ
сўхбатлашди

Пойтахтда қиш.

ЭҲТ ҚОҲОН ҲАМКОРЛАРИМИЗ

Н.ҲОЗИЕВ — «Адолат кучи» (Қашқадарё вилояти) газетаси бош муҳаррири
Ш.ДЕҲҚОНОВ — «Диёнат» (Наманган вилояти) газетаси бош муҳаррири
А.ҲУЗИЕВ — «Қонун кучи» — «Фемид» (Навоий вилояти) газетаси бош муҳаррири
Р.МЕЛИБОВ — «Адолат ёлқини» (Жиззах вилояти) газетаси бош муҳаррири
С.НАБИЕВ — «Адолат сари» (Самарқанд вилояти) газетаси бош муҳаррири
Х.ЖУРАБОВ — «Адолат йўли» (Фарғона вилояти) газетаси бош муҳаррирининг ўринбосари
Л.МАНСУРОВА — «Адолат нури» (Бухоро вилояти) газетаси бўлим муҳаррири
М.ШАКАРОВА — «Адолат нури» (Бухоро вилояти) газетаси бош муҳаррирининг ўринбосари
Х.СУЛТОНОВ — «Инсон ва қонун» газетаси мухбири
Д.УМАРОВА — Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университетининг 2-курс талабаси

Инсон ҳаётини оқар сўвга менгашади. Бу гапда катта маъно бор. Йиллар ўтаверади. Киши дунёни тарқ этганда ҳам орқада қолаётган зурриёди ва одамларга қилган яхшиликни уни эслашиб туради.

2007 йилнинг январ ойида фидойи журналист Тошпўлат Файз (Файзуллаев)нинг орамиздан кетганига бир йил тўлади.

Журналист-юрист

Қонунбўзилишларнинг олдини олиш борасида тинмай тер тўкаётган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг ишларини халққа етаклаш оммавий ахборот воситаларининг бевосита вазифасидир. Шу мақсадда 1996 йили Навоий вилоят прокуратурасининг муассислигида «Қонун кучи» газетаси ташкил этилди. Унга Тошпўлат ака бош муҳаррир этиб тайинланиб, умрининг охирига қадар раҳбарлик қилди.

Тошпўлат ака аввало газета қиёфасининг ўзига хос бўлишига интилди. Шу мақсадда тиним билмай ишлади. Кейинроқ эса тахририят ҳузурида русча «Фемид» газетасини ташкил қилди. Ҳуқуқий мавзуда ёза оладиган журналистларни ушбу нашрларга жалб этди. Вилоят прокуратураси раҳбарлигида тахририятни бино ва зарур жиҳозлар билан таъминлаш учун елиб-югурди.

2003 йилнинг баҳорида Бош прокуратура ҳузуридаги ўқув марказида вилоят прокурорларининг ҳуқуқ тарғиботи бўйича катта ёрдамчилари ва ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар нашрлари муҳаррирлари учун

ўтказилган икки ҳафталик ўқишда ҳуқуқий мавзуда ёзадиган журналистларни тарбиялаш ҳамда ОАВ билан ҳамкорликни кучайтириш масалалари кўтарилган эди.

Шу нуқтаи назардан қараганда Тошпўлат ака журналист-юрист сифатида ижодий салоҳиятини кўрсатди. «Қонун кучи» - «Фемид» газеталарида ҳуқуқни муҳофаза этувчи органлар фаолиятидан қизиқарли мақола, лавҳа ва очерклар мунтазам ёритила бошлади.

Тошпўлат ака соҳа ходимлари орасида ҳам ижодга мойил кишиларни тез англаб оларди. Ҳикоя ва шеъраларини газетада тез-тез чоп этиб, ижодга рағбат уйғотарди.

Тошпўлат ака «Қонун кучи» - «Фемид» газеталари тимсолида ўзига ҳайкал қўйиб кетгандек қалбимизда фидойи журналист-юрист, қадрдон дўст, оқибатли инсон сифатида бир умр муҳаббат қолди.

Ҳамза БОБОМУРОДОВ,
Навоий шаҳар прокурорининг катта ёрдамчиси

Бозор иқтисодиёти шароитида истеъмолчиларнинг манфаатини ҳимоя қилиш, муаммоларини қонуний асосда ҳал этиш барча мамлакатларда энг долзарб вазифалардан саналади. 1996 йили «Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонуннинг қабул қилиниши мамлакатимизда бу борада қилинаётган ишларни янги босқинга кўтариш имконини берди. Ҳа ҳақ йилнинг декабр ойида Шайхонтоҳур туман ҳудудида истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мақсадида 11 кишидан иборат жамият фаолиятини бошлади. Кейинчалик мазкур ташкилот фаолиятини кенгайтириш учун унинг шахар ҳудудий бирлашмалари ташкил этилди. 1999 йилдан бошлаб федерациянинг 7 та вилоятда бўлимилари иш бошлади. 2000 йилдан эса Ўзбекистон Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси расман ишга киришди.

Федерация фаолиятини ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлаш учун Монополиядан чиқариш, рақобат ва тadbиркорликни қўллаб-қувватлаш давлат қўмитаси билан ҳамкорликда унинг янги низомий лойиҳаси ҳамда федерация кенгашининг низомий тақлифлар асосида қайта ишлаб чиқилди.

305.000 дан ортиқ аъзони бирлаштирган мазкур ташкилотнинг жорий йилдаги фаолияти самарали бўлди. Аввало шунга айтиш лозимки, федерация томонидан истеъмол бозорини ўрганиш ва таҳлил қилиш натижасида айрим ҳолларда «Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги, «Стандартлаштириш тўғрисида»ги, «Товар ва хизматларни сертификатлаш тўғрисида»ги қонунлар, Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида чакана савдо қоидаларини ҳамда умумий оқатланиш маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва сотиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида»ги қарори талаблари бузилаётгани маълум бўлди.

Жорий йилнинг 9 ойи мобайнида федерация ҳамда унинг ҳудудий бирлашмаларига истеъмолчилардан 3000 га яқин ариза ва шикоят келиб тушган. Уларнинг асосий қисми коммунал соҳага тегишли бўлиб, булар асосан газ, сув, иссиқлик таъминоти, хизмат кўрсатиш тарифлари ҳамда хонадонларга коммунал ўлчов асбобларининг ўрнатилиши билан боғлиқ муаммоларни ташкил этади. Аниқ-

Истеъмолчи ҳуқуқини кўзлаб

роқ айтганда, аризаларнинг 40,8 фоизи коммунал ва маиший хизмат кўрсатиш соҳасига, 23,5 фоизи савдо, 3,5 фоизи соғлиқни сақлаш ҳамда 32,2 фоизи бошқа соҳаларга тегишли. Биргина Тошкент шаҳри бўйича истеъмолчилардан 223 та муножаат тушган бўлиб, шундан 52,9 фоизи уй-жой мулкдорлари ширкатлари кўрсатаётган хизматнинг талаб даражасида эмаслиги ҳақидадир.

Шу ўринда мисолларга тўхталиб ўтсам. Наманган вилоятининг Поп ва Чуст туманларида яшовчи фуқароларнинг манфаатини кўзлаб судга киритилган даъволар юзасидан туман газ бўлими томонидан истеъмолчиларга кўрсатилган сифатсиз хизмат учун 573.376 сўм аҳолига қайта ҳисоблаб берилди. Тошкентлик Н.Эшбоевнинг муножаати бўйича унга «Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиакомпанияси томонидан кўрсатилмаган хизмат, яъни фойдаланилмаган авиабилетнинг 256.000 сўми ундириб берилди. Умуман, федерациянинг истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган тадбирлари натижасида судларда 4 млрд. сўмлик даъво кўзгатирилган.

Истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш қонунчилигига риоя этишда

ижтимоий тадқиқотларнинг ҳам аҳамияти катта. Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳудудий бирлашмалари томонидан жорий йилнинг 9 ойида 6.187 та текшириш ўтказилди. Текширишларнинг соҳа-

лар бўйича ўтказилишига алоҳида аҳамият қаратилапти. Жумладан, Тошкент вилоятида ўтказилган 326 та текшириш уй-жой мулкдорлари ширкати ва коммунал хизмат кўрсатишдаги муаммоларга тегишли бўлса, Қашқадарё вилоятида йодланган ош тузининг сифати ва йодланмиш даражаси бўйича 1.500 та текшириш ўтказилди.

лиш бўйича эса 2 соатни ташкил этган.

Соғлиқни сақлаш тизимига ҳуқуқимиз катта эътибор қаратапти. Тизим фаолиятини ривожлантириш ва моддий-техник базасини мустаҳкамлашга бюджет ва бюджетдан ташқари зарур маблағлар йўналтириляпти. Шу жиҳатдан, федерация аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш борасида текшириш ўтказишга ҳам катта аҳамият берапти. Афсуски, Андижон, Жиззах, Қашқадарё, Наманган, Фарғона, Хоразм вилоятлари ҳамда Тошкент шаҳрида ўтказилган тадқиқотлар беморларга текшириш тиббий хиз-

мат кўрсатиш ўрнига айрим ҳолларда таъмагирик қилиш каби ҳолатлар мавжудлигини кўрсатмоқда. Аҳолининг бу борадаги ҳуқуқий билимини ошириш мақсадида «Тиббий хизматлар ва микрос ҳуқуқлар» номи китобни босмадан чиқардик.

Федерация ва унинг жойлардаги ҳудудий бирлашмалари томонидан истеъмолчиларни қийнаётган ҳар

қандай муаммо бўйича тадбирлар режаси ишлаб чиқилапти. Келгуси йилда ҳам бу борадаги ишлар қўла-ми кенгайди.

Истеъмолчи ҳуқуқларини болалиқдан қўраб бориш юзасига келадиган турли тушунмовчиликларнинг олдини олишга ёрдам беради. Жорий йилнинг феврал-март ойларида федерация ташаббуси билан лицей ва коллеж ўқувчилари ўртасида «Энг иқтидорли ёш истеъмолчи — 2006» 1-республика кўрик-танлови ўтказилди. Танлов натижалари ёш авлоднинг истеъмол ҳуқуқига қизиқиш ортиб бораётганини намоян этди. 745.000 дан ортиқ ёшларнинг ўз хоҳишларига қўра унда иштирок этишгани фикримизни тасдиқлайди. Тарғибот самараси ўлароқ ўқувчилар орасида ҳам жамият аъзолари сони ортиб борапти.

«Истеъмолчиларнинг ҳуқуқлари-

ни ҳимоя қилиш тўғрисида»ги қонун бузилишининг олдини олиш мақсадида Фарғона, Қашқадарё, Тошкент ва Хоразм вилоятларида «Билимдон истеъмолчи доимо ҳақ» мавзусида туркум семинарлар ўтказилди. Бундай тадбирларни хотин-қизлар бўлими билан ҳам ташкил этишга катта аҳамият берамиз.

2005 — 2009-йиллар давомида йод танқислиги касалликларини камайтириш бўйича давлат дастури ижросини таъминлаш мақсадида эндокринология институти ҳамда ЮНИСЕФнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси билан ҳамкорликда мамлакатимизнинг 83 та туман ва шаҳарида семинарлар ўтказилди. Умуман, истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида олдимизда турган вазифалар ҳали кўп деб ўйлайман. «Ижтимоий ҳимоя йили»да ҳам жамоатчилик билан истеъмол маданияти ва ҳуқуқ борасида кенг қўламли тадбирларни қўлайтириш истеъмолчилар ҳуқуқини қонуний ҳимоя қилиш имконини бундан-да кенгайтиради.

Рустам ҲАКИМОВ,
Ўзбекистон Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятлари федерацияси раиси

ТУШУНИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛИШСИЗ!

мен нима ҳам қила олардим» дейиши мумкин. Кайсидир маънода балки у ҳақдир. Гап бунда эмас.

Ёки врачни олсак. Шамоллаган беморни қўриб, сабабини қаторлаштириб ташлайди. «Юпун кийиниш оқибати бу», «Терлаб келиб совуқ сув ичгансиз», «Оёқни иссиқроқ тутиш керак эди» ва ҳоказо. Врач ҳам ҳақ. Уни ҳам тушуниш мумкин.

Эндики навбат ҳайдовчи (автобус ҳайдовчилари)ларга. Биргина мисол. Шу йил декабр ойининг бошида ёққан қор ҳаммининг ёдида бўлса керак. Ҳа ҳақ қорларда йўлларнинг сирпанчиқлигидан нафакат янги рулга ўтирганлар, балки анча йиллик тажрибаси бор ҳайдовчилар ҳам шошиб қолишди. Афсуски, анча-мунча кўнгилсиз воқеалар ҳам бўлди. Ҳа ҳақ кўнларнинг бирида эрталаб Ҳалқлар дўстлиги майдонининг ёнидаги бекатда автобус кўтиб турибман. Одам кўп. Бир маҳал 51-маршрут автобус кўринди. Аммо нима учундир бекатда тўхтамай ўтиб кетди. Одамлар шовқин қилганча қолишди. Орадан ярим соатча ўтиб иккинчиси кўринди. Буниси бекатдан анча нарига бориб тўхтади-да, биттагина одамни тушириб жўнаб қолди. Наҳора, ишга метрода йўл олишга тўғри келди. Ишхонага келиб бўлган воқеани ай-

тиб берсам, ҳамхоналардан бири қулиб, «Сизники меникининг олдиди ҳолва. Бугун эрталаб Юнусободдаги «Универсам»нинг олдини кўргангизми?! Ангилшмасам, 500 га яқин одам йиғилди-ёв. Деярли, бирорта автобус тўхтамайди. Тўхтаганининг ҳам яқинига бориб бўлмайди. Ҳар кўни ишга ярим соатда етиб келардим. Бугун эса нақ икки соат кўчада қолиб кетдим. Шунда ҳам такси тутиб келдим» деб қолди.

— Булар ўткинчи. Икки-уч кунда ҳаммаси яна жой-жойига тушиб кетади, — суҳбатга қўшилди иккинчи ҳамхонам. — Мана мен Сергелидан 58-автобусда қатнайман. Ҳар доим одам нихоятда кўп бўлади. Тўғри, бошқа йўналишдаги автобуслар ҳам бор. Аммо уларга чиқсангиз, йўлда «пересадка» қилишга тўғри келади. 58-маршрут бўлса ҳам тўғри марказга олиб келади, ҳам 10-15 минут вақтдан ютасиз. Қанийди шу йўналишга маршрут такси қўйилса...

Ҳамхоналарнинг мулоҳазаларига қўшилган ҳолда, ўзимнинг ҳам айнан транспорт билан боғлиқ айрим фикрларимни айтиб ўтмоқчиман. Дейлик, Ҳа ҳақ кўни йўллар сирпанчиқ бўлгани учун шундай бўлди. Албатта, бунда ҳайдовчиларнинг айби йўқ. Аммо ўзим кўп марта гувоҳ бўлган яна бир ҳолат борки, бунда айнан ҳайдовчилар айбдор. Масалан, айримлари катта бекатларда ярим соатлаб (йўловчи кам бўлса) йўловчи кутади. Бунда биров ишга шошаётгани, ўқшгани ёки уйигани, уларга фарқи йўқ. Бекат яқинида

бирон-бир ўқув юрти жойлашган бўлса, иложи борича тўхтамасликка ёки анча нарида тўхташга ҳаракат қилишади. Сабаби маълум. Бу ердан автобусга чиқадиган йўловчиларнинг аксарияти талабалар бўлиб, деярли ҳаммасида ойлик йўл чипталари бор.

Энди бир мулоҳаза қилиб қўрайлик. Юқорида келтирилган ўқитувчи билан врачнинг вазирани боз айтилгандек кайсидир маънода тўғри дейиш мумкин. Аммо ҳайдовчи бундай ҳолатда қандай ваз келтиради? Бундай пайтда йўловчининг айби нима? Талабанинг-чи, ойлик йўл чиптасини харид қилганими? Йўқса, нима учун телевизор орқали бот-бот йўл чипталарининг қўлайлиги реклама қилинади? Мақсад нима?

Урили яна бир савол туғилади. Ҳўш, автобуслар бундай ҳайдовчиларнинг шахсий мулкими?

Ҳурматли газета ходимлари, Одатда янги йил олдиндан яхши тилаклар билдирилади. Мен ҳам фурсатдан фойдаланиб, ҳамюртларимни келаятган қўшалок байрам билан қўтлаб, уларга тинчлик-хотирхамлик тиламоқчиман. Шу билан бирга юқорида айтилган айрим ҳайдовчиларга яратгандан инсоф сўраган ҳолда, масъулиятли касбларини адо этишда оқ йўл тилаб, озгина бўлса ҳам халқни тушунишга ҳаракат қилишларини илтимос қилардим.

Ҳусниддин УСМОНБЕКОВ,
Тошкент шаҳри

Хурматли «Ҳуқуқ» газетаси ходимлари! Каминани анчадан бери бир ҳолат ўйлан-тириб келади. Ўйлай-ўйлай, бошқа қатор газеталар орасидан сизларнинг газетангизни танлаб олдим. Зеро, чоп этилаётган юзлаб нашрлар орасида фақатгина бир неча газета, жумладан, «Ҳуқуқ»да нисбатан долзарб мавзулардаги маҳсулотлар чоп этилади. Айниқса, ишлаб чиқарувчи билан истеъмолчи ўртасидаги тушунмовчиликлар, коммунал хизмат кўрсатишдаги лоқайдликлар, маошларнинг ўз вақтида тўланмаслиги масалалари, қатор суд очерклари фикримнинг исботидир.

Энди мақсадга ўтсам. Мен бир ҳолатга ҳеч тушуна олайман. Тўғрироғи, айрим касб эгаларининг ўзини тутиши масаласига. Фикримни аниқроқ баён этиш учун баъзи ўхшашликлари келтирмоқчиман. Балки, улар ноўрироқ бўлар, наҳора, бошқачасини топа оламиди.

Масалан, ўқитувчилар. Вазифаси билим бериш. Ўқувчиси яхши ўқиса, раҳмат ашитади. Аммо ёмон ўқиса, ахлоқсиз бўлса-чи? Бундай пайтда ўша ўқитувчи ҳамма айбини болага ағдариб, «ўзида бўлмагандан кейин,

Газетамизнинг 49-сонида Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг «Ўзбекистон Республикаси конституцияси қабул қилинганлигининг ўн тўрт йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисидаги қарори эълон қилинган, тахририятимизга Тошкент, Фарғона, Хоразм вилоятларида яшовчи муштарийлар кўнғироқ қилиб, факат эълон қилинган амнистия эмас, балки умуман амнистиянинг нима эканлиги, унинг ҳуқуқ тизимидаги ўрни ҳусусида ўзларини қизиқтирган саволларни беришди.

Мухбиримиз ўша саволлар билан айнан амнистия ва авф этиш масалаларини тадқиқ этган олим, юридик фанлар доктори, профессор Қулмамата Мирзажоновга мурожаат қилди. Қуйида ўша суҳбатни жузъий қисқартирishлар билан эътиборингизга ҳавола этмоқдамиз.

— Домла, биринчи навбатда шуниси билан рад этимай, қимматли вақтингизни ажратганингиз учун сизга катта раҳмат. Энди масалага кўчмас, қўнғина муштарийларимиз «амнистиянинг ўзи аслида нима?»

шунга қарамадан, амнистия ҳужжатида аниқ-тиниқ белгилаб қўйилган талабларга жавоб берадиган маҳкумлар ёхуд гумонланувчилар жазодан ёхуд унинг ўталмаган қисмидан тўлиқ ёки қисман амнистия актига мувофиқ озод қилинади ёки уларга берилган жазо энгилроғига алмаштирилади. Шулардан келиб чиққан ҳолда амнистия тушунчасининг қўйидаги муҳим элементларини таъкидлаб ўтиш мумкин:

а) амнистия давлат ҳокимиятининг олий органи чиқарган ҳуқуқий ҳужжатдир;

б) у жиноятлар учун жавобгарлик ва жазо тўғрисидаги қонунчиликни бекор ҳам қилмайди, ўзгартирмайди ҳам. Конкрет шахсларни жазолаш тўғрисидаги ҳуқуқларни бекор ҳам қилмайди, ноқонуний ёки асослан-тирилмаган деб эълон қилмайди.

Амнистиядан қўзланган мақсад жиноят содир этган маълум тоифа шахсларнинг қисматини энгиллаштириш, уларни оила аъзолари ёнига, эркин меҳнат жабаҳисига қайтаришдир. Бу ҳол умуман олганда жиноятчиликка қарши кураш ёғларига зид эмас, аксинча адашиб жиноят йўлига кириб қолган ёки содир этган жиноий хатти-ҳаракати жиддий ижтимоий ҳаф туғдирмаган шахсларга инсонпарварлик таъмоилига мувофиқ ғамхўрлик

кўрсатиш, уларга фидокорона меҳнати билан айбларини ювишга имконият яратиб беришни англатади. Амнистия мўдлатидан олдин озод қилишнинг қонунийлиги ва асослангиланлиги талабларидан келиб чиқиб эълон қилинади. Амнистия тўғрисидаги қарорда уни қўллашнинг чегаралари ва шартлари аниқ-тиниқ белгилаб қўйилади.

лумки, давлат ўзининг яхлит ҳудудига, дахлсиз чегараларига ҳамда тегишли органларига эга бўлган тузилмадир. У ўз ҳудудига амалда бўлган қонунларга риоя этилишини таъминлайди, фуқароларга ғамхўрлик қилади, қонунларни бузган фуқароларни тегишли тарзда жазога тортади. Шу боис жазолаш тўғрисидаги ҳуқуқлар давлат номидан, бизла масалан Ўзбекистон Республикаси номидан чиқарилади.

Йул қўйган хатосини, қилган жиноятини чин қалбдан тушуниб, афсусланиб, қатъий равишда тузатиш йўлига ўтган маҳкумларни эса амнистия акти асосида жазодан озод қилади. Ҳар бир амнистия акти маълум бир муноса-

рихдан маълум. Бу ишларни ўзи-га хос амнистия деб ҳисобласак, хато бўлмас. Билмадим, сиз эшитганингиз ё йўқми, аммо амнистиянинг мўддатли турлари ҳам бўлган. Арманистоннинг Спитак шахрида қаттиқ зилзила бўлганда озод пайтларида ўша шахарда яшаган маҳбуслар маълум мўддатга оиласи ёнига бориб, бошпана тиклаб олгунча шартли равишда озодликка чиқарилган. Қизиғи шундаки, қўйворилган маҳбусларнинг адашмасам 98 фоизи бошпаналарини тиклаб, оилавий муаммоларини ҳал этган, яна турмага қайтиб келишган. Бу эса жиноят содир этган шахсларга нисбатан адолатли муносабатда бўлиш ҳар қандай ҳуқуқий таъсир чорасидан кўпроқ самара беришидан далолатдир. Амир Темур бобомиз бекорга «куч адолат» деганган, Бобур эса «Бори элга яхшилик қилгилки, мундин яхши йўқ, ким дегайлар даҳр аро қолди фалондин яхшилик» деб ёзмаган-дир ахир.

— Домла, мустақил бўлганимиздан бери неча марта амнистия эълон қилинди?

— Давлат мустақиллигини қўлга киритгандан кейин Ўзбекистонда кейингисини ҳам қўшиб ҳисоблаганда 17 марта амнистия эълон қилинди. Бунинг қанчалар улуг иш эканлигини тасаввур қилиш қийин.

Тақдослаб кўрадиган бўлсак, собиқ СССРда етмиш йил давомида ҳам амнистияга бунчалик эътибор берилмаган. Тўғри, бизда ҳам жиноятчи жазосиз қолмайдми. Қинғир ишнинг қийини қирқ йилдан кейин ҳам чиқади. Зеро, қонун ўз номи билан қонун. Ҳар бир жиноятчи қилмишига яраша жазо олиши лозим. Айни пайтда Ўзбекистон қонунлари инсонпарварлик, бағрикенглик, адолат мезонларига амал қилган ҳолда чиқаришдан дейишга тўлиқ ҳаққимиз бор. Шу ерда бир нарсани алоҳида таъкидлаш лозим. Ўзбекистоннинг 2001 йил 29 августда қабул қилинган «Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги қонунини ҳуқуқчиликнинг тарихидаги буюк воқеа деб атасак бўлади. Буларнинг барчаси давлатимиз, ҳукуматимиз адолат мезонларига, инсонпарварлик таъмоилига тўлиқ риоя этган ҳолда иш олиб бораётганининг яққол далилидир.

Йўлдош ПАРДА
суҳбатлашди

АМНИСТИЯ

деган саволни беришарми.

— Амнистия аввало инсонпарварлик актидир. Бундан ташқари, бу саволга қисқача яна шундай жавоб бериш мумкин: жиноят содир қилган шахсларни жазодан тўлиқ ёки қисман озод этиш, шунингдек, илгари суд томонидан белгиланган жазони ўтаб бўлган шахслардан судланганликни олиб ташлаш амнистия деб аталади. Икки жилдли «Русча-Ўзбекча луғат»да (Ўзбек совет энциклопедияси бош тахририяти. Тошкент — 1983) бу сўз «авфи умумий» деб таржима қилинган. Амнистия акти норматив ҳусусиятга эга, яъни у амнистия тўғрисидаги қарорда белгилаб қўйилган талабларга жавоб берадиган барча шахсларга нисбатан қўлланади.

Ҳуқуқшуносликка оид махсус қўлланмаларда амнистия давлат ҳокимиятининг олий органи чиқарадиган ҳужжат деб таърифланади. Шунини алоҳида таъкидлаш лозимки, маълум ҳаракат ёки ҳаракатсизликнинг жазога лойиқлиги тўғрисидаги қонун нормалари амнистия ҳужжати билан бекор қилинмайди, шунингдек, одил суд чиқарган конкрет айблов ҳуқуқларининг қонунийлиги ҳамда асослангиланлиги ҳам шубҳа остига олинмайди. Аммо

— Амнистия сўзи аслида қайси тилдан олинган?

— Бу сўз лотин тилидаги «amnestia» сўзидан келиб чиққан бўлиб, «кечириш», «авф этиш» маъноларини англатган ҳамда аввал-бошда асосан сиёсий маҳбусларга нисбатан қўлланган. Рус тилидаги «амнистировать» сўзи ўзбекчага «авф этиш» деб таржима қилинганда, амнистия ва авф этиш ўртасида маълум даражада фарқ бор. Конституциямизнинг 93-моддаси 23-бандига кўра Ўзбекистон Президентини амнистия тўғрисидаги ҳужжатларни қабул қилиш ҳақида Сенатга тақдимнома киритади ва Ўзбекистон судлари томонидан ҳукм қилинган шахсларни авф этади. Шундан келиб чиқадиган бўлсак, амнистия бир гуруҳ шахсларга бир йўла татбиқ этилиши мумкин, авф этиш масаласи эса яқка тартибда қўриб чиқилади, яъни, давлат Президентини авф этишни сўраб илтимоснома ёзган шахсларнинг ҳужжатларини алоҳида-алоҳида ўрганиб чиқиб, тегишли қарор чиқаради. Юқорида биз амнистия ҳақидаги қарор давлатнинг олий органи томонидан чиқарилишини айтиб ўтдик. Маъ-

бат билан чиқарилади. Сенатимизнинг амнистия тўғрисидаги қарорига назар ташласак, бунга яққол амин бўламиз. Яъни ушбу қарор инсонпарварлик таъмоилига амал қилган ҳолда, конституциямизнинг 80-моддаси 10-бандига ва 93-моддаси 23-бандига асосан, Ўзбекистон конституцияси қабул қилинганлигининг ўн тўрт йиллиги муносабати билан чиқарилиди.

— Амнистия тарихи ва турлари тўғрисида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Амнистия тарихи ер юзида давлатлар пайдо бўлган даврларга бориб тақалади десак хато қилмаймиз. Зеро, давлат мавжуд бўлса, унинг ҳуқуқ тизими ҳам мавжуд бўлади. Амнистия ва авф этиш ҳуқуқ институтлари ҳисобланади. Ўз вақтида улкан салтанат барпо этган бобокалонимиз Амир Темур гапнинг ростини сўзлаган, қилмишидан пушаймон бўлган қанчадан-қанча ғанимларини авф этгани, оқсоқллари ҳузурига бош уриб келиб, омонлик тилаганларида уларнинг аввалги хунрезликларидан кечириб юборганлиги та-

Янги йил оила даврасида

Ўзбекистон Олий Мажлиси Сенатининг 2006 йил 30 ноябрдаги «Ўзбекистон Республикаси конституцияси қабул қилинганлигининг ўн тўрт йиллиги муносабати билан амнистия тўғрисидаги қарорига мувофиқ янги йил арафасида Қашқадарь вилоятида бириёула 661 та маҳбус озодликка чиқарилиди. Энди улар байрамни оилалари даврасида қаршилаб, янги ҳаёт бошлайдилар.

Мамалякимиз ҳуқуқий давлат, инсонпарвар, демократик жамият куриш йўлидан бормоқда. Шу мақсадда суд-ҳуқуқ соҳаси изчил ислох қилинапти.

Амнистия ижтимоий моҳиятига кўра жиноят содир этган шахсларнинг муайян тоифасини авф этиш бўлиб, унда халқимизнинг инсонпарварлик, одиллик ва кечирилмаллик каби фазилатлари ўз ифодасини топган. Сенатининг 30 ноябрдаги қарори ана шу қадриятлардан келиб чиқиб қабул қилинган. Бу хайрли таъдир мамлакатимиз мустақилликка эришгандан буён давом этиб келмоқда.

Умумий авф туфайли ҳар йили қанчадан-қанча юртдошларимиз эркин ҳаёт кўчюғига, қадрдошлари бағрига қайтишарми.

Қарор эълон қилинган кундан бошлаб уч ой давомида ижро этилиши лозим. Қашқадарь вилояти ҳудудидаги жазони ижро этиш муассасаларида сақланаётган 2.498 нафар шахсга нисбатан амнистия қўлланади, шулардан 661 таси озодликка чиқарилиши лозим эди. Бу борадаги ишларни мумкин қадар эртароқ тугатишга ҳаракат қилидик. Жазодан озод этилганлар янги йилни оиласи, ақинлари даврасида кутиб олсин деган эзгу истак бизни бир ой кечани кеча, кундузни кундуз демай ишлашга ундади. Уларни тегишли манзилларига етказиш, касалларни шифоналарга жойлаштириш чораларини кўрдик.

Ҳодимларимиз жазони ижро этиш муассасалари ва манзил-колонияларда бўлиб, амнистия тўғрисидаги қарорнинг мазмун-маъносини, у тализиш йўлига ўтган қилишлар фойдаланиши мумкин бўлган яна бир имко-

ният эканлигини тушунтирдилар.

Оила аъзолари, қариндош-уруғлари, қолаверса, маҳалла фуқаролар йиғини ва ички ишлар идоралари ходимлари собиқ маҳкумларга ғамхўрлик қилишлари, меҳр кўрсатишлари даркор. Моддий ва маънавий кўмак берилса, оиласини таъминлай оладиган ишга жойлаштириш чораси қўрилса, улар қайта жиноятга қўл урмайдилар. Давлатимизнинг кечиримлиги, қонунларимизнинг инсонпарварлигини ҳис этадилар.

Амнистия акти жазони ўтаётган, бироқ ушбу қарорга асосан жазодан озод қилинмайдиган шахсларга ҳам дахлдир. Жумладан, ўн йилдан ортиқ бўлмаган мўддатга қамалган 1054 шахснинг ўталмаган жазо мўддати учдан бир қисмига, ўн йилдан ортиқ мўддатга қамалган 826 шахсники эса тўртдан бир қисмига қисқартирилди. Юқорида қайд этилган маҳкумларнинг ҳам жиноят ишларини қисқа мўддатларда қўриб чиқиб, қарор ижросини таъминлаймиз.

Бирок ҳаётда барча гуноҳлар ҳам кечиришга лойиқ эмас. Шундай экан, маъзур қарор ҳам кечирилмас гуноҳ содир этган, эл-юрт нафратига гирифтор қимсаларга қўлланмайди, имкониятини имтиёз билан қайта жиноят содир этган қимсаларга татбиқ этилмайди. Қарорнинг 8-моддасига мувофиқ 56 та маҳкумга нисбатан маъзур қарорини қўллаш рад этилди.

Ҳа, амнистия — адашганлар учун бир марта бериладиган имконият, юксак бағрикенглик, инсонпарварлик ифодаси. Ўйлаймизки, амнистия туфайли тўғилган имкониятдан манфаат кўрганлар озодлиқнинг, ҳалол меҳнатнинг қадрига етиш нечоғли бахт эканлигига яна бир қарра иймон келтирадилар. Ҳаётда тўғри йўлга тушиб олиб, жамиятда ўз ўринларини топадилар.

Шухрат ҚУВОНОВ,
Қашқадарь вилояти қамоққа олиналганлари сақлаш ва жазони ижро этиш жойларида қонунларга риоя этилиши устидан назорат бўйича Қарши прокурори

Тарихнинг далолат беришча, ҳазрат Навоий ҳаж ибодатини адо этмаган экан. Илк бор бу ҳақда ўқиганимда кўнгалмадан турли ҳаёллар кечган, очиги унчадир ишоналмаганман. Тўғри-аа, ислом дини гуркираб яшанган бир даврга яшаб, ижро қилган улкан мусаввув олчм, ғазала-рида пайғамбарларга ҳурмат-эҳтиромчи, Аллоҳга чексиз муҳаббатчи ўқуриб турган буюк шоир ҳажга бормаган дейишчи қанадайир мубҳам, масаввурга сиғмайдиган, ҳато фикр бўлиб туюлган. Камбағалчиликда яшаган бўлса, оиласининг олти ойлик сарф-харажатини бериб қўйишга қўли капталлик қилган бўлса, ҳажга бормаганини тўшунса бўларди.

Аммо...

дан, худони дилидан ва тилидан қўймай, беш вақт намозини қанда қилмай ҳажга боришни оруз қилиб юрган, аммо қўли калталиқ қилаётган бир-иккита мўминнинг харажатини кўтариб, сафарга жўнатиб юборса савоблироқ бўлмасмикин?!

Зеро, Умар Хайём айтганидек:

**Бир гариб кўнглини қила олсанг шод,
Яхшидир ер юзин қилгандан обод.
Лутфинг-ла бир дилини**

**қул қила олсанг,
Афзалдир юз қулни қилмоқдан озод.**

Қайта-қайта ҳажга, умрага боравериш алап-оқибат ўзига хос кибрга айланиб қолмасмикин?!

Яқинда қурбон ҳайитини байрам қиламиз. Шу муносабат билан бир воқеа ёдимга тушди. Утган йили ҳайит намозига чиқдик. Маҳитнинг ичи тўла, ёнидаги кўча-ю яқин атрофдаги домларнинг олдида тумонат одам, намоз бошланганини кутаямиз. Шундоқ қаршимизда, ўн метрлар нарида эса бир тўда хотин-халаж, болалар ва эркаклар сайиллик ноз-неъматларини сотиб, беш-ўн сўм пул

патирлар бозорда уч юз сўм-кў? Нега қиммат сотаяпислар?

— Бизда эса тўрт юз сўм, хоҳлаган олади, хоҳламаган кетаверади, — деди улардан биттаси «бор йўқол-эй» деган маънода.

Жуда тўғри, хоҳлаган олади, хоҳламаган бозорга тушиб, арзонрогини ахтиради ёки Доҳахлебнинг бўлчасига қаноат қилади. Аммо нега шундай? Нега улар байрамларда нарх-навои кўтариб юборишади? Ҳеч бўлмаса ҳайит кўнлари маҳсулотларининг нархини бироз тушириб ёки байрамдан аввалги нархда сотишса эҳсон ўрнига ўтмайдики?

Намоздан кейин уйга автобусда ёки троллейбусда кетаман. Уларнинг кўпчилигида шундай кўзага яққ этиб ташланган жойга катта қора харфлар билан «Етти ёшга кирган болалар учун йўл қира ҳақи тўлиқ тўланади» деб кўрга ҳасса қилиб ёзиб қўйилган. Боласи учун йўл қира ҳақини тўлашни унутганларга бу жуда яхши эслатма, аммо шунинг тескаричилиги, яъни «Бизнинг маршрутда етти ёшгача бўлган болалар учун йўл қира ҳақи олинмайди» деб ёзиб қўйилса қандай яхши бўларди. Тўғри, бунда ҳеч нарса ўзгармайди,

Ҳайит арафасидаги ўйлар

Хусайн Бойқародек қудратли шохнинг энг яқин дўсти, ўнг қўли, саройда муҳрдор, вазир аъзам лавозимларини эгаллаб турган, битта оиланинг олти ойлик эмас, олти йиллик харажатини ҳам ҳеч оғринмасдан бериб қўйишга қодир бўлган бадавлат бир зот нега ҳажга бормаган экан деб ўйлагандим ўшанда. Кейинчалик китобларни титқилай-титқилай, адабиётшунослардан суриштириб-суриштириб аниқласам, ҳазрат уч марта ҳаж сафарига отланган, аммо ҳар гал Хусайн Бойқаро «дўстим, сиз беш-олти ой ҳаж сафарига кетсангиз мен яққаланиб қоламан, раиятни бошқариш қийинлашади, халққа оғир бўлади» деб йўлдан қайтарган, охириги марта йўлга отланганида эса ҳазрат Жомий ҳам «Алишербек, сиз шу ердалигингизда халққа кўпроқ фойдагиз тегади» дегани боис Навоий ҳазратлари «майли, ҳажга бормаганлигим сабабли Аллоҳнинг қандайдир жазосига мустаҳқик бўлсам-да, халқимга енгиллик бўлсин» деб йўлдан қайтарган экан. Демак, Навоий ҳазратлари юрт тинчлигини муҳофаза қилишни, раиятнинг фаровон турмушини таъминлашни, етим-есирларнинг бошини силашни, камбағал ва ночор кишиларга ёрдам қўлини чўзишни муқаддас ҳаж ибодатидан-да савоблироқ ҳисоблаган. Ҳажга бормоганининг каффоратига бир йил давомида ҳазрат Ансорийнинг қабри атрофини сугуриб-сидириб, жорубхашлик қилган экан.

Ҳаж мавсуми бошланиб, фуқароларимиз сафарга отланаётган бир пайтда бу гапларни ёзишим ўзимга ҳам аллақандай эриш

туюлмоқда, аммо баъзи бир, фикри оғизимча, бўлмаслиги лозим ҳолатларнинг мавжудлиги қўлимга қалам олишга ундади. Йўқ, буларни ёзишимдан мақсад кишиларни ҳаждан айлантириш эмас асло. Бундай фикр етти ухлаб тушимга ҳам киргани йўқ. Аллоҳ таоло ҳар бир мусулмонга умрида бир марта ҳаж ибодатини адо этишни насиб қилсин, аммо...

Яқинда бир ўтиришда оқсоқоллардан биттаси «эшитдингларми, фалончи ҳожи иккинчи марта ҳажга кетаётганимиз» деб қолди. Маҳалладош бўлганимиз боис у кишининг уч-тўрт марта умрага ҳам бориб келганини эшитгандик. Ўйлаиб қолдим. Аслида болачақасини олти ой давомида моддий таъминлаб қўйишга қодир бўлган мусулмонларга умрида бир марта ҳаж сафарини адо этиш фарз қилинган. Камбағалларнинг жума намозида иштирок этиши ҳаж ўрнига ўтаверади. Исломи дини тўғрисидаги китобчаларда шундай ёзилган. Тўғри, мен исломшунос олим эмасман, улар ундай қилсин, булар бундай қилсин дейишга вақолатим йўқ, лекин заҳматқаш бир ёзувчи сифатида фикримни айтишга жазм қилдим. Ҳожи акамиз қайтадан сафарга отланибдими, эсон-омон бориб келсин. Аммо, менимча, ўзи қайтадан сафарга отлангандан кўра, ўша ёққа кетадиган маблагни етим-есирларга, дори-дармонга пули етмай турган беморларга, қаровчисиз қолган, ишга яроқсиз нафақахўрларга, муҳтож кишиларга эҳсон қилса ёхуд ушбу маблагни фақат ҳаж йўлида сарфлайман деб ният қилган бўлса, тун-у кун кетманини қўли-

ишлаш илнжиди... Олдиларига қўйиб олган столларида Туркия, Эрон ва яна аллақайлардан келтирилган, беш-олти ой «Фарҳод» бозоридидаги дўконлар пештахталарида сарғайиб харидор кутган, нархи икки юз-уч юз сўмдан ошмайдиган турли ширинликлар... Фақат бу ерда нархи икки баробар қиммат.

Биз уйдан олиб келган жойнамошларни ерга тушаб, изгиринда намоз бошланганини кутаямиз, улар эса намоз тутаб, намозхоналар улардан сайиллик сифатида у-бу нарса харид қилишни куттишмоқда. Намоздан кейин савдо қилаётган бир опахонга юзландим:

— Опахон, бу ширинликларни «Фарҳод» бозоридан ярим баҳосига олишим мумкин-ку. Сизда нега қиммат? Ахир бугун сайил, хайр-эҳсон дегандай...

— Эҳсонни бойваччалар берсин, — деди у. — Менинг тирикчилигим шу. Шунча йўлдан кўтариб келдим, изгиринда турибман, юз сўм-юз сўм қўйдим-да устига.

Сўнгра патир сотаётган йигитларга яқин бордим.

— Оғайни, бу

икки ўн беш — бир ўттиз, аммо барибир кайфияти кўтарилади-да одамнинг. Бирок, афсуски, бундай ёзувни биронта автоуловда кўрмадим, қаерга қарай, фақат бер, чўз, тўла... Пулга бунчалар ружу қўйилмаса. Йўл-йўлақай куйидаги сатрлар қўйилиб келди:

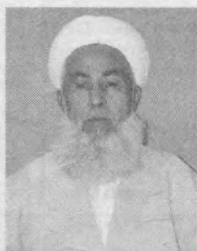
**Банда не сўраса беради Раҳмон,
Эскилардан қолган бу бир ақида.
Афсус, кўплар ҳатто чиқар чоғда жон
Пул сўрар, қайғурмас
иймон ҳақинда.**

Йўлдош ПАРДА,
Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Қашқадарё вилоятининг Чироқчи туманидаги «Чия» ширкат хўжалиги ҳудудида иқтисодиёт коллежи қурилиб, фойдаланишга топширилди. Коллежнинг очиш маросимида бошқалар қатори мазкур хўжаликнинг Уймувот қишлоғида яшовчи Хайруллаҳон ҳожи Аҳмедовга ҳам сўз берилди.

Хайруллаҳон ҳожи маросимда тўпланган ёшларга яратилган имкониятдан фойдаланиб, авло баҳоларга ўқий кераклиги ҳақида тўққинчи таърир қилди.

Шунда пойтахтдан келган муҳбир ундан: «Ҳожи бобо, ёшингиз нечада?», — деб сўраб қолади.

— Ўн беш ёшга тўлдим, болам. Ҳанг-манг бўлган муҳбир нима дейишини билмай турганда Хайруллаҳоннинг ўзи:

— Мен мамлакатимиз мустақилликка эришгунча яшаган умримни яшадим деб ҳисобламайман, — дея жавоб беради.

Ҳожи бобонинг бу жавоби менинг ҳам қулоғимга чалинган эди. Яқинда Хайруллаҳон ҳожи билан бир тадбирда ёнма-ён ўтиришга тўғри келиб қолди ва унга ўша воқеани эслатдим.

— Ҳозир сиз шу саволни берсангиз ҳам ўшандай жавоб берган бўлардинг, — деди у. — Шукурки, Ўзбекистон халқи ўн беш йил аввал озод бўлди. Акс ҳолда озодлик эришишни келажак авлод зиммасига қолдирган бўлардинг.

Қийинчиликлар, муаммолар, изтироблар... Ҳатто жудолар ҳам табиий. Ҳў-ў, кимларнинг кўзи очик кетмади дейсиз ҳаж-ҳўқўқ учун, озод юрт учун! Ёлгон сиёсатнинг ёлгон қарорлари билан ёмон-отлик қилинган Мунаввар қори, Абдулла Қодирий, Чўлпон, Фитратларни ёхуд босмачи деб номига таъки лаянат ёғдирилганларни эсланг. Улардан кейин қатагон қилинганлар-у «ўзбек иши» қурбонлари айнан шу кўнларимизни оруз қилмаганимиз?! Ватан меҳри, Ватан соғинчи жуда юксак туйғу. Бир умр ўз қишлоғидан, маҳалласидан узоққа бормаганларга бу тушунча балки бегонадир. Лекин ўзга юртларда одам кўп ўтмай оиласини, юртини соғинади. Мусофир бўлмагунча мусулмон бўлмасан деган нақлнинг маъносини ҳаж сафаридан бўлганимизда англаб етдим. Орадан ҳеч қан-

донларимни соғиниб қолдим. Кўнглим қўнғур Чиялбозорнинг яхнасини, аччиқина кўк чойни, иссиққина тандир нонни тусайди. Бўлмаса у ерларда истаган нарсангиз мўжайё. Бирок нима бўлмасин, ўзимизникига етмас экан. Шунда яна бир бор ишонч ҳосил қилдимки, ғурбатда гариб бўлган Фурқатлар, ўзга юртда шох бўлса-да, ўз юртининг бир тилим қовунига зор бўлиб, кўзларидан шашқатор ёшлар оққан Бобурлар бежиз нола қилмаган экан Ватандан яхши ёр бўлмас деб. Демак, биз шу тупроққа кўринмас ришталар билан боғланганимиз.

Ҳаж сафаридан бўлганимизда ота юртим, она маконимдан бир кафт тупроқ олиб келмадиганимиз деб термулган ватандошларимизни уч-нотам. Уларнинг ёйиш-ичишдан камчилиги йўқ, ҳамма нарсаси бор.

«ЎН БЕШ ЁШЛИ» ҲОЖИ

ча вақт ўтмасдан мана шу кичкина қишлоғимизни, қадри-қадрига қадир қилишганимиз учун ижарада яшар эканлар.

Бухоро хони амир Олимхоннинг ўғли Саид Орифхон 1924 йили Афғонистонда туғилган. Илгари у ҳатто ўзбек тилини билмас экан. Мамлакатимиз мустақилликка эришганини эшитиб, энди ота юртимга боришини илкони бўлар деган умидда ўзбек тилини ўрганибди. Биз билан ўзбекча гаплашди. Шеърлар ўқиб берди...

Хайруллаҳон ҳожининг фикр-мулоҳазалари мени қучур ўйга толдирди. Дунё харитасида Ўзбекистон деган давлат бўлди бўлганига энди ўн беш йил бўлди. Дўпгани ёнга олиб қўйиб, қучур мулоҳаза қилсақ, мана шу даврда давлатимиз асрларга татигулик ютуқларга эришди деб баралла айтишга ҳақлигимиз. Шукурки, яратмиш-наттиш иштиёқи билан яшаётган

юртдошларимиз бисёр.

Лекин орамизда бепарво, дунёни сув босса тўпғиға қимайдиганлар ҳам оз бўлса-да, учрайдики, уларни ҳеч нарса қизиқтирмайди. На Ватан тақдирини, на атрофда юз бераётган ўзгаришлар. Ундайларга барибир, ишламай тишлаб жураверса бас. Яна замондан ноллиб ҳам қўйишади. Ахир олма пиш, оғзимга туш деб ётаверган билан иш битмайди-ку?!

Албатта, ҳаётда қийинчиликлар бўлиши табиий. Бу машаққатларнинг бир ёқадан бош чиқариб, аҳиллик, бирдамлик билан енгиш мумкин. Аксинча, ҳар ким ўз қобилига ўрналиб олиб, юрт тараққиёти учун жон қўйдирмаса, эзгу тилаларга етишиш мушкул.

Сўхбатимиз охирида Хайруллаҳон ҳожида «тўғриси айтнинг, ўзи ёшингиз нечада?» деб сўрадим. У: «Мустақиллик билан тенгдошман», — деб жавоб берди.

Ҳ.НОРБЎТАЕВ

Тахминан 10-12 ёшларда эдим. Декабр ойининг бошлари. Бир кунни ўқишдан эндигина келувдим, қўшимчасининг мен тенги ўғли Рустам чакириб қолди. Чикиб қарасам, қўлида кафас. Ичида савба. Чирк-чирк дея у ёқдан бу ёққа сакраб юрибди.

— Керадан олдинг? — ховлиқканча сўрадим ҳавасим келиб. — Адам бозордан олиб келдилар.

У шундай дер экан, шу ёшдаги болаларга хос мактанчоқлик билан кафасни юқорига кўтарди. Очиғи, бунақа кафас фақатгина томларнинг устида узун таёқнинг учига илиб қўйилганини кўп кўрганман-у, ақиндан энди томоша қилишим эди.

— Ерга қўй. Бир кўрай.

Рустам ўшандай мактанчоқлик билан кафасни ерга қўйди. Менинг ҳавас билан анкайиб қолганим унга ҳам таъсир қилди шекилли, ёнимга чўнкайганча ўзи ҳам томоша қила бошлади.

Кафас ўртача катталиқда бўлиб, икки четда кичкина хоначалари ҳам бор эди. Ҳар бир хоначанинг тепасида чўплари бўлиб, таранг тортилган ип хоначаларининг эшиги вазифасини ўтовчи фанердан пастроқдаги кўндаланг ётган чўпга тиралиб турган кичкинагина яна бир чўпчага боғланган эди.

— Мана, кўрвоссаними? — Рустам кўндаланг чўпни кўрсатди, — бу ерга савбани, чўмчўкни келиб қўнади. Кейин манави чўпга сакраб чиқади-ю чўп пастга тушиб кетади. Эшик ёпилиб, қуш қўлга тушади. Бўпти, тезроқ томга чиқариб, илиб қўйай. Кеча ховлидаги тутта роса савба келган эди. Бугун ҳам келса керак...

Уйга қайтиб киргач чой ичиш ҳам эсимдан чиқиб кетди. Кафас эс-хушимни ўғирлаб қўйган эди. Нимаям қилардим. Отамга айта олмасам. Эртадан кечгача бола-чақа ташвишини қилиб тиним билмайдиган одамга бу нарсаси ортиқчалик қиларди назаримда. Хуллас, йиғиб юрган пулимга дўкондан бир хил ҳажм-

пружина вазифасини ўтамайди. Демак нима қилиш керак, сим топиб келиб, ўрнатиш керак...

Шу кунни икки соатга қолмай тайёр бўлган кафасни қош қорайиб қолганига қарамай томга олиб чиқиб, илиб қўйдим. Эртасига биринчи савбани тутганимдаги қувонганларимни айтмайсизми?..

Орадан йиллар ўтди. Отам

бўлиб ўтганди. Қўшни уйда яшовчи икки ака-ука ўқишдан келгач, йўл четида турган асфалт қилувчи мосламага кўзлари тушиб қолади. Ишчилар тушликка кетишган экан. Ака-ука уни ўрнидан кўзатиб, ўзларича асфалт қилмоқчи бўлишди. Уч-тўрт метр юришгач, йўл пастликка тўғри келиб қолади-да, мослама уларга оғирлик қилиб, қўйиб юборишади. Оқибатда катта тезликка келган темир мослама йўл четигади автоташинани пачоқ қилади. Натижада ота анча пулга тушади. Бошқа бир ўспирин бўлса, ўртоқларига ўзини кўрсатиб қўймоқчи

Шу пайт улардан бири иккинчисини қаттиқроқ туртиб юборади-да, ўзи қочишга тушади. У ўйинга қизиқиб кетганидан катта йўлга чиқиб кетганини пайқамай қолади ва катта тезликка келаётган машинанинг остига тушади...

Бу ҳолатда «Ҳа, энди болалик қилибди-да, ўзига қолса шундай бўларми!» дейишини-гиз мумкин. Афсуски, гоҳида катталар ҳам айрим қилиқлари билан шунга ўхшаш фожеага сабаб бўладилар.

Май ойи. 8-синфни туғатиш арафасидамиз. Бир кунни мактабга келиб хунук гап эшит-

бола мактаб ўқувчиси эканлигига ақли етиб турибди...

Ўйлаб ўйинга ета олмайман. Агар ақл-идрок билан фаросатнинг фарқи бўлса, у нимадан иборат? Ақлсиз бўлса бир кун келиб ақл битар. Аҳмоқ бўлса-чи? Албатта фойдаси йўқ. Хўш, унда фаросатни қардан ўрганиш мумкин?

Севимли адабимиз, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Тоҳир Маликнинг «Иймонлашиш умиди» китобида шундай жумлалар бор: «Кўпчилик телевизор орқали фарзандларини туғилган кунлари билан табрикламоқни одат қилди. Майли, бу ҳам кераксиз одатларнинг, бекорчи харажатларнинг бир кўриниши дейлик. Лекин масаланинг бошқа томони ҳам бор. Тўғри, ҳамма боласига бахт, узоқ умр тилайди. Биз бу тилани инкор этмаймиз. Биз учун ажабки, ҳеч ким фарзанду аржумандига Оллоҳдан иймон, инсоф, виждон, ақл-идрок-у фаросат сўрамайди. Бола учун буларнинг зарурати йўқмикан? Ёки...»

Ёхуд водиллик машҳур Турсунали полвоннинг бир китобида тахминан шундай воқеани ўқитандим. Чекка бир қишлоқдаги раис полвондан уларнинг жамоасига келиб томоша кўрсатишни илтимос қилади. Бу ер анча четда жойлашгани учун унча-мунча санъаткор бора олмас экан. Хуллас, булар ўша ерга қиқиб боришади. Томошани тутатиб, халқнинг олқишини олишгандан кейин суҳбатлашиб туришган маҳал сал нарида тўрт-беш бола копток ўйнаётган экан. Бир пайт копток думалаб, четда ётган қалин тўсинининг тагига кириб кетибди. Шунда болаларнинг ичидан биттаси югуриб келибди-да, тўсинини бир қўл билан кўтариб, коптокни олибди. Полвоннинг хант-манг бўлиб қолганини кўрган раис «Бу бизнинг ўғилча» деб қерилиб қўйибди. Ўша куними ёки эртасигами раис полвонга қўнғинини ёрган экан: «Эй, полвон. Алаҳим ичимда. Боя айтганимдек, халқни бола ўғлим бўлади. Уйлангач, худодан фақат кучли, пахлавон бола беришни сўраман-у, ақлли, фаҳм-фаросатли бўлсин деб сўрамабман».

Орадан анча йиллар ўтгач, нима бўлибиди Турсунали полвон яна ўша томонларга бориб қолибди. Бу пайтда раис оламдан ўтган бўлиб, ўғил балоғатга етган экан. «Виллис» машинасининг олдига турган ўғил бир қўли билан машинани кўтариб, «мана отам олиб берган тойчоқ» деб кулиб қўйибди. Шунда полвон яна бир бор раиснинг надомат билан айтган сўзларини эслаб, худодан бир нарсаси сўраганда, тўлиқ, бекаму қўст сўраш кераклигига яна бир бор амин бўлган экан.

Демак, айтиш мумкинки, аввало ота-онанинг ўзида озгина бўлса ҳам фаросат бўлиши керак экан-да! Ахир «Куш уясида кўрганини қилади» деб бекорга айтилмаган. Бола ўз ўзидан фаҳм-фаросатли бўлиб қолмайди. Оиладаги муҳит, тарбия, катталарнинг ўзаро муносабатлари шундай йўлга қўйишга керакки, бола булардан ибрат олсин, хулоса чиқарсин. Албатта, бунда боланинг ўзига ҳам кўп нарсаси боғлиқлигини ёлдан чиқармаслигини дозим. Қолаверса, Тоҳир Малик билан Турсунали полвон эътироф этганидек, худодан фарзанд сўраган одам нафақат унинг соғлигини, балки, комил фаросатли бўлишини ҳам сўраши керак. Зеро, халқимиз «Яхши ният — ярим давлат» деб бежиз айтмаган.

Ғафуржон АЛИМОВ,
«Huquq» мухбири

Кушнинг қўлини қўймай

даги рейка олиб келдим-да, кафас ясашга киришдим. Уч кун леганда деярли тайёр бўлди. Аммо негадир қуш тутадиган қисми ҳеч ўхшамасди. Орада Рустамнигаки чиқиб, қўриб ҳам келдим. Барибир чиқаролмадим. Охири жаҳлим чиқиб, кафасни отиб юборган эдим, уйдан чиқиб келаётган отамнинг оёқлари остига бориб тушди.

— Ҳа, нима бўлди? — ҳайрон бўлиб сўради отам.

— Э-э, ҳечам ўхшамаспти, — алам билан жавоб бердим йиғламоқдан бери бўлиб.

У киши индамай ердан кафасни олдилар-да, ёнимга келиб ўтирдилар.

— Қани кўрсат-чи, нимаси ўхшаётган экан? Назаримда ёмон чиқмабди.

— Манави эшиклар.

— Ҳм-м, менга қара-чи! Ўз ақлинг билан, мустақил шунча иш қилибсан, бу яхши. Аммо ақлдан ташқари яна бир нарсаси ҳам бор, биласанми? Буни фаросат дейишади. Ана шу фаросатни озгина ишлатсанг, олам гулистон. Кафасинг тайёр бўлади.

Ҳеч нарсаси тушунмадим. Фаросатнинг нима дахли бор? Нима ўзи у?

— Гапимни тушунмаганга ўхшайсан-а! Мана қара, шу кафасни ясашга ақлинг етди, тўғрими? Баракалла! Эшигига келсак, хўш, энди ақл унчалик керак эмас. Тўғриси, нимадир қилиш кераклигини ақлинг айтиб турибди. Аммо қанақа қилиш кераклигини айтолма-япти. Энди фаросатингни ишта сол. Мана бу ерга ип боғлабсан. Ип ҳар қанча тортилгани билан

ҳам (Оллоҳ раҳмат қилсин), ҳовлимиз ҳам, кафас ҳам энди йўқ. Ҳозир ўзим ота бўлиб, фарзандларимнинг бўйи етгач, турмушнинг аччиқ-чуқуқларини ҳар қалай тушуна бошлаганимда, отам айтган ақл билан фаросатнинг фарқини эндигина англай бошлагандайман.

Ҳаққатан ҳам бугун ўйлаб кўрсам, отам ҳақ эканлар. Ўшанда кафасни ясашга ақлим етибди. Аммо қандай қилиб маромига етказишга келганда озгина фаросат етишмаган экан.

Таъбир жоиз бўлса, бугун шунга ўхшаш ўнлаб ҳолатларга дуч келмоқдаман. Масалан, эрта билан бекатда транспорт кутиб турибсиз. Одам кўп. Автобус келиши билан ҳамма ўзини эшикка уради. Шундай пайтда ҳеч четда туриб, томоша қилганимиз? Биласизми, ким биринчи бўлиб автобустга чиқишга улгуради? Ёки салонлардаги ўриндиқларга ким чизиб, йиртиб ташлайди? Ким писта қақиб, оёқ остини ифлос-лантиради? Ҳа, яшанг! Ёш-ёш йигит-қизлар! Агар улардан жамоат транспорти билан боғлиқ тартиб-қоидалар ҳақида сўрасангиз, оғизларини тўдириб, биринчи бўлиб қарияларни, ёш болалар-у аёлларни ўтказиш кераклиги, бундайларга жой бўшатиш лозимлиги жамоат транспорти давлат мулки эканлиги боис уни асраш кераклиги ҳақида гапиришади. Амалда-чи?!

Бундан келиб чиқадик, демак уларнинг бу нарсаларга ақллари етди. Аммо фаросатлари...

Афсуски, бундай ҳолатларга ҳар қаламда дуч келаемиз.

Бундан ўн-ўн беш йиллар олдин маҳалламизда бир воқеа

бўлибми, ким билсин, олимнинг бир учини биринчи қаватдаги зинанинг темир ушлагичига боғлайди-да, иккинчисини қўлига боғлаб лифтага кирди-да, тўққизинчи қаватнинг тутмачасини босди. Яхши ҳам катта ёшдаги икки кишининг келиб қолгани, йўқса ўспирин қўлсиз қолармиди?

Мана шу йигитчаларни аҳмоқликда айблаб бўладими? Йўқ, албатта. Ҳаммалари эсли-хушли. Бўлмаса қилмишларини ўқибати нимага олиб келишга ақллари етмасмиди?! Назаримда, бу ерда ҳам озгина фаросат етишмаган бўлса керак!

Шуларни ёзиб ўтириб, беихтиёр ҳарбий хизмат ёдимга тушди. Мухтарам газетхонлар маъзур тутсинлар-у, кези-ганда қозоғга туширмасам менимча ўрнига тушмайдигандек. Хуллас, ошхонада овқатланиб ўтирибмиз. Бир маҳал биз билан бир столда ўтирган болтиқ-бўйиллик бир йигит чўнтагидан дастурмодини чиқарди-да, шунақагача овоз чиқариб бурнини қоқди-ки... Уч-тўрт аскар шу заҳоти қошғини ташлади. Ҳаманинг иштаҳаси бўғилди. Ёнимдаги бошқа аскар қилдолмади, шекилли, стол устидан чўмични олиб, бурун қоққаннинг бошига тушириб қолди. Тўс-тўполон бошланди. Ана сизга фаросатсизликнинг яна бир кўриниши.

Ўрни келганда таъкидлаш жоизки, айнан фаросатсизлик туфайли киши жиноятчига айланиб қолиши мумкин. Дейлик, уч-тўрт ўспирин қий-чув қилганча қулашмачоқ ўйнаб ўқишдан қўйиб келишяпти.

Важоб исмли синфдошимиз касалхонага тушибди. Ахро-ли оғир эмиш. Маълум бўлиш-чи, Ваҳоб уйларининг ёнидан оқиб ўтадиган анҳорда чўмилиб чиққач, қирғоқда ўтирганида амакисин билдирмай орқадан келиб, даст кўтарибди-да сувга отиб юборибди. Ўспирин қалтисроқ тушган эканми, бўйин суяги синибди. Ваҳоб шу ётганча ўнганмай, охириги имтихонлар арафасида оламдан ўтди. Ҳа, гоҳида бефаросатларча қилинган ҳазил шундай хунук оқибатга олиб келишини унутиб қўямиз.

Юқорида транспорт билан боғлиқ ҳолатлар ҳақида айтилганда яна бир вазият ёддан чиқай дебди. Бундай воқеаларга кўпчилик гувоҳ бўлган бўлиши табиий.

Автобус салонига паттачи йўлқирани ўз вақтида тўлашни сўраб, чипта сотиб юрибди. Навбат 9-10 ёшлардаги болага келганда ойлик чиптасини текширишга тушади-да, нима учун мактабнинг муҳри йўқ дея дағ-дағга қилишни бошлади. Шунда бирорта мард йўқки, «Ҳой, фаросатинг борми ё йўқми? Ёш болалиги-ю мактабдан келаётгани орқасидаги папкасидан ҳам кўриниб турган бўлса, нима қиласан бошини оғритиб? Қўлида ойлик йўл чиптаси бўлса» дейдиган! Камина бир-икки аралашиб кўрдим-да, охири бундайларга тушунтириш бекордир эканлигини англадим. «Нима қиласиз аралашиб? Сизнинг болангизми? Бўлмаса жим ўтиринг. Биздан ҳам талаб қилишади. Бўсқда план бор» дейишди кўзларини лўқ қилиб. Бўлмаса, чиптачининг ҳам шу

Ўтмиш келажак пойдевори. Шундай экан, келажак сари қўйилган ҳар бир қадам ўтмишдаги ишлар, эришилган ютуқлар ҳамда ўз вақтида ҳулоса чиқарилган камчиликлардан иборатдир. Ҳар бир инсон янгилликка интилиб яшайди, деярли кун сайин одамларнинг фикр ва қарашлари, режалари ўзгариб туради. Инсонни ҳам бир давлатга қиёслаш мумкин. Ҳар бир давлат тарихида ўзгаришлар, туб бурилишлар, муҳим воқеалар, янгилликлар рўй беради. Ўз навбатида ҳар давлат жаҳон ҳамжамиятининг бир бўлагидир. Тарихда биргина давлатда рўй берган ўзгариш бутун дунёга таъсир кўрсатгани ҳам сир эмас. Биз бугун мезийга эмас, балки ўтаётган 2006 йилда мамлакатимизда, шунингдек жаҳонда рўй берган муҳим воқеаларга этиборингизни қаратмоқчимиз.

Ўзбекистон халқи бошқа халқлар сингари янги йилни кўтаринки кайфият билан кутиб олди. Мамлакатимиз раҳбари Ислам Каримов янги йил одамийлик ва инсонпарварлик руҳида ўтсин деган маънода 2006 йилни «Ҳомийлар ва шифокорлар йили» деб эълон қилди.

4 ЯНВАР. Франция президенти Жак Ширак мамлакатда 2005 йилнинг 8 ноябидан бошлаб уч ой муддатга жорий этилган фавқулодда вазиятни бекор қилди. Ушанда минглаб француз ёшлари кўчаларда оммавий тартибсизликлар уюштиришганди. Таъкидлаш кераки, мамлакат аҳолисига кўплаб ноқулайликлар келтирилган бу вазиятнинг бекор қилинишини францияликлар катта хурсандчилик билан кутиб олишди.

Эрон ҳукумати Европа иттифоқининг қаршилигига қарамасдан, ўзининг ядро дастурини қайта тиклаганини маълум қилди. ЕИ вакилларининг эътирозига нисбатан мамлакат ташқи ишлар вазири Ҳамид Асефий Эрон халқаро экспертлар кузатувидан бу соҳада тадқиқотлар ўтказиш ҳуқуқига эга эканлигини билдирди.

Январ ойида мамлакатимизнинг ташқи сиёсий фаолиятида ҳам муҳим ўзгариш рўй берди. Евроосиё иқтисодий ҳамжамиятига аъзо мамлакатлар раҳбарлари давлатлараро кенгашининг Санкт-Петербург саммитида Ўзбекистон мазкур ташкилотга расман аъзо бўлди. Ўзбекистон президенти Ислам Каримов 24-25 январь кунлари Россиянинг Санкт-Петербург шаҳрида бўлиб, Евроосиё иқтисодий ҳамжамиятига аъзо мамлакатлар раҳбарларининг давлатлараро кенгашида иштирок этди.

Фаластинда парламент сайлови бўлиб ўтди. Сайловда қутилмаган да ХАМАС ҳарбийлашган ташкилот парламентдаги 132 ўриндан 76 тасини эгаллаб, ғалаба қозонди. Ўз навбатида бу ўзгариш Яқин Шарқда янги сиёсат вужудга келишига замин бўлди.

2006 йилда спорт олами ҳам катта-катта ўзгаришларга, янгилликларга бой бўлди. Йирик халқаро мусобақалар сирасини йил бошида Италиянинг Турин шаҳрида ўтказилган қишқи олимпиада ўйинлари бошлаб берди. Таъкидлаш кераки, ҳамюртларимиз бу ўйинларда қатор ғалабаларни қўлга киритишди.

2006 йилда ҳам жаҳон ҳамжамиятини ташвишга солаётган пар-

корлик ташкилотининг амалдаги раиси, Белгия қироллиги ташқи ишлар вазири Карел де Гюхтти қабул қилди. Учрашув чоғида Ўзбекистон ҳамда Европа иттифоқига аъзо давлатлар ўртасидаги муносабатлар муҳокама қилиниб, режалаштирилган самарали алоқалар ҳусусида фикр алмашилди.

Италияда янги партия ҳукумат тепасига келди. Мамлакат парламентига бўлиб ўтган сайловда Романо Проди бошчилигидаги сўл марказчилар коалицияси ғалаба қозонди. Янги ҳукумат — янги сиёсат дегандай бу ўзгариш Италия ҳамда бошқа давлатлар ўртасидаги муносабатлар, шунингдек ички сиёсатдаги мувозанат бошқача тус олгани ҳақида хабар бўлди.

эканлигини яна бир қарра исбот этди. Тўрт йилда бир ўтказилган чемпионатда бу сафар италияликларнинг қўли баланд келди.

2006 йилнинг ўрталарига келиб Шимолий Кореянинг ядро соҳасида олиб бораётган тадқиқотлари халқаро ҳамжамиятнинг жиддий ташвишига сабаб бўлди. БМТнинг расмий Пхеньяга нисбатан мазкур йўналишдаги изланишларни тўхта-тиш тўғрисидаги сўровларини Шимолий Корея раҳбарияти эътиборсиз қолдирди. Шундан сўнг БМТ Шимолий Кореяга нисбатан иқтисодий жазо чораларини қўллашга мажбур бўлди.

3 июл кунди диаметри 410 метрлан 920 метргача бўлган «2004 XP 14» номи берилган астероид

Тожикистонда президентлик сайлови бўлиб ўтди. Мамлакатнинг амалдаги президенти Имомал Раҳмонов рақибларидан кўпроқ овоз тўплаб, яна етти йилга ушбу лавозимга сайланди.

Исроил ҳамда Ливан ўртасида қуролли тўқнашувлар рўй берди. Катта миқёсдаги ҳарбий ҳаракатларга айлиниб кетган тўқнашувлар жаҳон ҳамжамиятида жиддий ташвиш уйғотди. Мазкур қисқа урушда кўплаб одамлар ҳалок бўлди. БМТ саъй-ҳаракатлари боисгина икки давлат ўртасидаги сиёсий мувозанат тикланди.

Британиялик олимлар 270 нафар одамнинг молекулаларини ўрганиб чиққанидан сўнг одамлар генетик жиҳатдан бир-биридан 10

ИШНИНГ МУҲИМ ВОҚЕАЛАРИ

сайёрамиздан 433 километр узоқликдан ўтиб кетди. Ташвишлиси шундаки, олимларнинг айтишича, агар мазкур космик объект ер шарига урилганда бу ҳолат миллиардлаб қурбонларга ва жиддий табиий ўзгаришларга олиб келиши мумкин.

Фонз фарқ қилишларини аниқладилар. Улар одам генининг деярли 99 фонз коди кашф этилди дея таъкидлашган. Ген орқали эндиликда турли касалликларни даволаш мумкин.

Латвия пойтахтида НАТОга аъзо давлатлар раҳбарларининг саммити бўлиб ўтди. Ригада чиқиш қилган АҚШ президенти Жорж Буш Грузия ҳамда Украина учун альянснинг эшикларини очиш лозимлигини қайд этган. Таъкидлаш кераки, НАТОнинг шарқ томон «юриши» тобора авж олмоқда. Агар Украина ва Грузия альянсга расман аъзо бўлса, шарқнинг бошқа давлатлари ҳам тобора кенгайиб бораётган ташкилотга аъзо бўлиш истагини билдириши мумкин. Бу вазият эса БМТнинг маъқаси борасида жиддий ўйла-нишга замин яратди.

Фижиди давлат тўнтарилиши амалга оширилди. Мамлакат ҳарбийлари ҳукуматни қўрсизлан-тириш мақсадида полиция ходимларини қўрсизлантирди. Улар мамлакатдаги барча қурол-яроғ омборларини эгаллаб олдилар. Фижиди бош вазири Лайсеня Карасе вазиятни барқарорлаштириш мақсадида ҳарбийлар билан музокара олиб борди. Бироқ дипломатик йўл билан муаммо ҳал бўлмади, ҳокимият тепасига ҳарбийлар келишди.

Қатар пойтахти Доҳада 15-Осиё ўйинлари бўлиб ўтди. Ушбу ўйинларда қатнашган юртимиз вакиллари ҳам 39 та медалини қўлга киритиб, умумжамоа ҳисобида 7-ўринни эгалладилар.

АҚШда ОИТС касаллигини да-волашда ишлатиладиган янги до-рини оммавий ишлаб чиқариш ва сотишга лицензия берилди. Бемор-га оғига 1000 доллардан орт-қроққа тушадиган мазкур дори ўзи-да уч йил препаратни мужас-сам этиб, қунига биттадан истеъ-моқ қилинади. Дори «Bristol-Myers-Squibb» ва «Gilead Sciences» ком-паниялари томонидан яратилиб, унга «Atripla» номи берилган.

1 СЕНТЯБРДА мамлакатимиз мустақиллигининг 14 йиллиги нишонланди. Байрам муносабати билан бир гуруҳ ватандошлари-миз ҳукуматимизнинг олий му-кофотлари билан тақдирландилар.

Мексика янги раҳбарга эга бўлди. Мамлакат президентлиги-га ўтказилган сайловда Филипп Калдерон ғалаба қозонди. Сайлов натижаси сентябрда эълон қилин-ганига қарамай, янги президент 2006 йилнинг 1 декабридангина лавозимини расман бажаришга ки-ришган.

Ироқнинг собиқ президенти Саддам Ҳусайн устидан узоқ да-вом этган суд жараёни ниҳоясига етди. Суд ҳукмига қўра, собиқ диктатор ўлим жазосига маҳкум этилди.

2006 йил Ироқ халқи учун жуда қийин кечди. Йил давомида мам-лакатда юзлаб террористик ҳара-катлар амалга оширилди, кўплаб тинч аҳоли вакиллари уларнинг қур-бонига айланди. Ироққа ўзининг ҳарбий контингентини киритган АҚШнинг вазиятни назорат қила олмаслиги яққол намоён бўлди. Ўз навбатида бу ҳолат халқаро ҳам-жамият томонидан Оқ уй маъмури-ятининг ташқи сиёсати кескин тап-қил қилинишига сабаб бўлди.

Мамлакатимиз президенти Ислам Каримов 2 — 3 май кунлари расмий ташриф билан Покистон-да бўлди. Бу воқеа Ўзбекистон ҳамда Покистон ўртасидаги сиё-сий, савдо-иқтисодий ва маданий алоқаларнинг янада мустаҳкамла-нишига, қардош халқлар ўртаси-даги узвий ришталар қайтадан жон-ланишига туртки бўлди десак, му-болага бўлмайди.

Шунингдек, мамлакатимиз сиё-сий жараёнидаги яна бир муҳим воқеа ҳусусида тўхталаск. Ўзбе-кистоннинг стратегик ҳамкорни ҳисобланмиш Россия билан ҳам-корлик ҳам юқори поғонага кўта-рилди. Мамлакатимиз раҳбари 12 май кунли Россиянинг Сочи шаҳри-да бўлиб, Россия президенти Вла-димир Путин билан учрашди.

Ёз ойлари Германия яшил май-донларида ўтказилган футбол бўйича жаҳон чемпионати баҳс-лари билан деярли бирга бошлан-ди. Миллионлар ўйини деб ном олган футбол «спорт — тинчлик элчиси» ибораси аини ҳақиқат

ранда гриппи касаллиги яна бўй чўзди. Тез орада бу касаллик Европанинг турли мамлакатлари-да кузатилди. Шу боис АҚШнинг Сент-Луис шаҳрида мазкур муам-мога бағишланган илмий анжуман ўтказилди. Унда ушбу касаллик-нинг олдини олиш ва унга қарши курашишнинг самарали йўлларини аниқлаш масалалари қўриб чиқыл-ди.

Баҳор — уйғониш, яшариш фас-ли. У инсонларга ҳам таъсирини кўрсатмасдан қолмайди. Шундай кўтаринки кайфиятда мунис аёл-лар байрами нафақат мамлақати-мизда, балки бутун жаҳонда кенг нишонланди.

19 МАРТ КУНИ Қозоғистон пре-зиденти Нурсултон Назарбаев дав-лат ташрифи билан Ўзбекистонга келди. Икки давлат раҳбарлари Ўзбекистон ва Қозоғистон муноса-батларининг аҳоли ва истиқболи юзасидан фикр алмашиб, ўзаро ҳам-корликни янада ривожлантириш масалаларини муҳокама қилдилар.

21 МАРТДА мамлакатимизда Наврўз байрами нишонланди. Мус-тақиллик шарофати билан кўҳна қадриятларимиз, аёнана ва бай-рамларимизни қайта тиклаган ҳукуматимиз Наврўзни умумхалқ байрами деб эълон қилгани бежиз эмас.

1 АПРЕЛ КУНИ Ўзбекистон пре-зиденти Ислам Каримов Оқсарой-да Европада хавфсизлик ва ҳам-

Қуриб турганингдек, 2006 йил жаҳонда муҳим воқеа ва янгиллик-ларга бой бўлган. Қисқа сатрларда ҳамма ўзгаришларни қамраб олиш қийин албатта. Ўзбекистонда рўй берган воқеалар таснифдан мамла-катимиз ривожланиши ва ҳамкорлик йўлида олға силжиётганини кўриш мумкин. Янги йилда ҳам ҳаётимиз яхшиликларга янада бой бўлсин.

Дилмурод ЭШМУРОДОВ тайёрлади

Обрў-этиборли одам, вилоят микёсидаги идоралардан бирининг раҳбари котилликка қўл урса... Илгирма йиллик иш жараёнида турфа хил жиноятларни фож килган вилоят прокуратурасининг катта терговчиси Собиржон Аслонов икромномани яна бир бор диққат билан ўқиб чиқди. Рашк... Ким бўлмасин, қандай лавозимда ишламасин, йиғит киши суюкли ёрига кўз олайтирганини гирибонидан олади. Мастлигида оёқ ости бўлган орияти қўлига пичок тутказган-у.... Котил ўз оёғи билан келган бўлса-да, айбдорлигини далиллар билан тасдиқлаши керак. Сиртдан қараганда ҳаммаси ойнадай равшан эди. Бироқ воқеа шохилларини сўроқ қилгани сайин айбланувчи қўлига тутказган кўзгу тиниклашиб ўрнига хиралашарди. Собиржон ўша кечадаги зиёфат тафсилотларини атрофлича ўрганиб, марҳум ҳақида муайян тасаввур ҳосил қилди-ю, янги-янги саволлар туғилиб, жумбоқ чигаллашди.

...Хаво очик, Қорамтир баркут осмонда юлдузлар чарақлаб тўлини сузади. Янги йил киришига бир ҳафта қолган бўлса-да, қордан дарак йўқ. Азизбек чарм курткасини эшикбонга топшириб, ресторанининг иккинчи қаватида кўтарилди. Кичик залнинг ойнаванд эшиги остонасида бир пайтлар кўнглининг тўрида ардоқлаб юрган илк муҳаббатига маҳлиё бўлиб қолди. У ўша-ўша гўзал, ҳусну латофатда танҳо эди. Келишган қадди-қомати, камондай қошлари, бодом қовоқлари остида бир оз қайрилган килриклари, чарос кўзлари, табассумга ёйилган лаъли лаблари, ёноқларига билинар-билинимас юрган қизғиш ифод кўнглини ром этарди. У ичкарида меҳмонларни очик чирой билан қарши олар, қулловларга болаларча самимият ила миннатдорчилик билдириб, дастурхонга таклиф қиларди. Аёлларни стол ёнига ўзи бошлаб бориб ўтқизар, йиғитларни умр йўлдошининг ихтиёрига топширарди.

— Ие, бормисан, Ҳаётхон, буюққа қараворинг! — деди Азизбек билан қучоқ очиб қўришган Ҳақимжон. — Юр, юрсанг-чи!

Назарида жилмайиб қўл бериб сўрашаётган дилраболини нигоҳи бир лаҳза, бир сония маюс тортидан туюлди. Ўша заҳоти яна тим қора, чарос кўзлари шод-хуррам чарақлаб, «яхши келсиз, раҳмат» деди.

Азизбек ёна-ёна чўтга, қулга айлангандай туюлган, неча йиллик ҳижрон, айрилиқдан сўнг бевафонинг кўзларида чакнаган учқунлардан яна аланга олган туйгуларини аранг жилловлаб, унга қарамасликка тиришиб ўтирарди. Елкаси ортида жонни оловчи нигоҳи, муаттар бўйли қайноқ нафаснинг тафтини ҳис қилар, жозиба, дилтортар майин овоз, чинчундай шаффоф, жарангдор қулгу бахтиёр онларни жонланттирарди.

Ҳаётхониз ҳаётини тасаввур қила олмасди. Уни ўн саккиз яшар ҳурлиқога уйлантаётган, болаликдан бирга ўсиб-ўлганга ўртоғининг тўйида илк бора қўриб-қоқ-ҳушидан айрилгандай. Ҳаёлан хинд кинолдузларидан андоза олиб суратини чиқиб юрган барнондан, ойдан-да тиник, кундан-да исосик, нафис чекрасидан таралувчи ибо ва назокат сөҳралаб қўйган гўзалдан қўзини узоқласди. Ниҳоят нигоҳлари тўқнашган чоғда лабларига ёйилган табассум юрагига тушган учқунни аланга олдириди. Ил бор тоғиб қўраётган муҳаббат шаробидан кўзлари тиниб, боши айланди. Табрик учун уни — қўёвнинг жүрасини даврага қорлашди. Бирок у хаёл денгизидега сузар, гап-сўзлар қулгоғига қирмасди. Ҳақимжон туртиб, «чик, сенга қараб туришибди», деганда ҳушини йиғди. Микрофон олдида борганида қаршисига... у оҳиста одимлаб келди. Қўёвнинг жүраси билан бирга келинининг дугонаси қулга, тилакларини билдиришлари расм бўлган, ҳозир иккаласини даврага қорлашган, бугунги никоҳ кечасида муҳаббат рилтаси яна икки дилини боғлаётгани тасодиф эмас, тақдир тақозосидир эди. Азизбек жилмайиб турган гўлхура қаршисида тилдан қилиб, индамай микрофонни унинг қўлига тутқазди. Ҳажжон оғушида сўзларини англамаса-да, «мен ҳам шу тилакларга қўшлалман, бахтли бўлинглар», деди. Тилакларини тасдиқлаб, бирга рақсга тушибди... Ҳаётхониз инстинтутнинг остонасида қарши олиб театрда, Шерали Жўраевнинг концертида таклиф қилди. Афтидан қич ҳам унга бефарқ эмас эди. Бир оз нозланиб, сўнгра қўнди...

— Ҳўп хайр, чикмай қўёверинглар, — деди Азизбек остонада. — Бизам борамиз, вокзалга!

— Унақа кузатишлар йўқ бўлган ҳозир, ая, — эътироз билдирди у. Онаси бағрига босиб, юз-кўзларидан ўлди... Кўзларида ёш йилтиради. Отаси қўл олиб хайрлашди.

Тенгдошлари билан сафда турган қўйи қуйроқдаги автобус бекатидан кўз узмасди. «Келмади, келмади...». Вагонга чиқишга етганида ортига ўтирилди-ю... «Бир дақиқага руҳсат беринг» илтижо билан тикилди офицерга. У перронга чиққан кизга бир қараб қўйди-да, қулмисираб бошини иргиди.

— Ҳайрият, кечикдимми деб... — Ҳаётхоннинг тим қора кўзларидан таралган меҳр-муҳаббат ёғдусидилини офтоб мисол ёритди. Чўнтагига атайлаб солиб олган митти фотоаппаратда уни суратга олди. Нотаниш йиғитни

Ҳижрон шайбони

Детектив ҳикоя

тўхтатди:

— Илтимос...

Ҳаётхон билан ёна-ён суратга тушди.

...Ўша суратга тикилиб ўтирганида стол ёнига келган Ҳақимжон қадаҳ тўтди.

— Ҳалиям умидвормисан, — деди истеҳзоли оҳангда бошқа меҳмонлар билан бирга қадаҳларини бўшатганларидан сўнг.

— Юрагининг тўрида асрайман, — шароб бошига урган Азизбек суратни авайлаб қулранг костюмининг кўкрак чўнтагига жойлашди.

У ўргандаги ҳарбий қисмда хизмат қилиб қўриб Ҳаётхондан икки марта хат олди. Унга ёзган кейинги мактублари жавобсиз қолди. Ҳақимжон Хоразмга ўз иши билан борганида Азизбек билан ҳам қўришди. У ишонган дўстига ёрилди. «Ҳаётхондан дарак йўқ, Балки, хатларимни уйидоғиларга қўрсатишмагандир? Ёмонликка ўйиб, уни қистовга олишгандир? Телефон қилганимда гўшакни ўзи олса ҳам индамай қўйиб қўяпти. Ёки...»

— Яқинда тўйи бўлади, — Ҳақимжон унинг кўксига тиг ўрди. Ўша қўёв ким, деб сўраш ҳам Азизбекнинг ҳаёлига келмади. Хизматдан қайтганидан кейин муҳаббатини дўсти тортиб олганини билганида дунё кўзига баттар қоронғу бўлди-ю, уни бир нарсга қилиб қўйишдан, гуноҳга ботишдан қўрқиб, шартта Тошкентга кетиб юборди. У кўнглида ҳеч кимга гина-қудурат сакламасди. Узини айблаб, Ҳақимжонни кечирди...

Хар замонда, ўтиришларда номига озгина ичарди.

Ҳаётхоннинг шарафига айтилаётган қадаҳ сўзларига қўшилиб, ёна-ён ўтирган меҳмонларнинг қўлларини қайтармай, кетма-кет олаверди. Ҳақимжоннинг ҳам қайфи ошди қолди.

Дафъатан, ҳеч ким чакирмаса-да, Азизбек ўртага чиқиб микрофонни қўлига олди.

— Мен Ҳаётхонга бундан-да улғурроқ мартаба, бахту жўбол тилайман! Шу тилагимга қўшилганларнинг ҳам-

маси ўйинга тушади! — сўнгра хонандага ўтирилиб, «биринчи муҳаббатимни айтинг», деб буюрди.

Турда, аёллар қаторида унга маюс тикилиб ўтирган Ҳаётхоннинг ёнига бориб, рақсга таклиф қилди. Ўртага чиққач, бир қўли билан хитча белидан, бошқа қўли билан қафтидан тутиб, кўзларига термулди.

— Нера, нимага рози бўлгансиз, ахир?..

— У пайтларда қиз бола палаҳмон тоши эди, розилигини сўраб ўтиришмасди, — маюс қилимади у. — Мана энди севиб, севилиб турмуш қуришяпти... Сизни ўринингизда бўлганимга газибланиб, тикилиб турган Ҳақимжонга қўзи тушиб, юраги увишди. «Бўпти, мен меҳмонларга қарай», деб қўй-қўшқининг яримда Азизбекнинг бағридан чиқиб, нари кетди.

— Ниятинг нима, жанжал чиқаришми? — деди унга қозланган Ҳақимжон. — Ҳаммаси ўтмишда қолди, деб ўйлагандим. Янглишибман. Обруйинг борида кет, бошқа қорангни кўрмай, — укувонли кунда хотинининг раъзини қайтармай, Азизбекни ҳам таклиф қилганлардан пушаймон эди.

— Нима мени хайдан санамми, унинг ўзи кет деса, кетаман!

Ҳақимжон ёмон сўқинди. Ҳижрон шаробидан маст Азизбек дабдурустдан унинг башарасига мушт туширди. «Шундай кеча расво бўлмасан, сен билан кейин ҳисоб-китоб қиларман», дея Ҳақимжон қонаган бурни рўмолчасига артди. Азизбек ташкарига йўл олди. Яримда ушланган мусика яна уланиб, қўй-қўшқин янрайверди. Бирок зиёфатнинг фангиз қочганида Ҳаётхоннинг узр-маъзурига қарамай, меҳмонлар бирин-кетин хайрлаша бошлашди...

Кечада қатнашган меҳмонлар, хизмат қилган официантлар билан бирма-бир сўхбатлашиб, сўроқ

қилиб, зиёфат тафсилотларини хронологик тартибда, бошдан-оёқ тиклаган Собир Аслонов ҳамон қатъий бир қарорга кела олмаётганди. Гарчи, котиллик мотиви кўзга яққол ташланиб турса-да, икромномани тасдиқлайдиган далиллар етарли эмасди. Жиноят қуроли — пичок топилигани йўқ, айбланувчи уни қаерга ташлаб юборганини эслолмасди. Гувоҳларнинг қўрсатмаларига қараганда айбига икром бўлаётган Ҳақимжон меҳмонлар тарқалгунча зални тарқ этмаган. Жанжалдан сўнг тахминан бир соатлардан кейин, соат тунгги ўнларда ресторандан чиққан. Унга-ча ресторандан юз метрча нарида, қоронғу, хилват кўча мулолишидаги «Нексия» автомобили ёнида букча-чиёб ётган одамни қўриб қолган йўловчи «тез ёрдам» чакирган. Уни соат тўққиз яримда касалхонага етказиб бориб, дарҳол операция столига ётқизишган. Бирок бир неча жароҳат олганидан сўнг ярим соатча ётиб, кўп қон йўқотгани туфайли ҳаётини асраб қолишолмаган. Марҳум — зиёфатда жанжал чиқарган Азизбек Солмонов бўлиб, қирк ёшдан ўтган, сўқабаш (бир марта уйланиб, ажралишган), Тошкентдаги дангиллама уйда ёлғиз турар, автосалонлардан бирининг собиқ эгаси, иши касодга учурагач, «Нексия»-да қирақашлик билан машғул эди. Фарғонага атайлаб, зиёфатга ташриф буюрганди. Ёшлик чоғлари битта кизга кўнгли қўйганларини ҳисобга олмаганда, айбланувчи билан унинг ўртасида бирон-бир олди-берди, хусумат йўқ эди. Ҳақимжон икромномасида баён этишча, кўпчилик меҳмонлар ичидан хотинига шилқимлик қилиб, шаънини ерга урганга чидай олмаган, ҳеч кимга сездираймай ресторанининг ортидаги хизмат эшигиндан кўчага чиқиб, мулолишда, машинасига ўтираётган Азизбекни пичоклаб қўйган. Терговчи унинг сўзларини диққат билан эшитди. Ресторан директорининг айтишича, ҳар доим кечки соат олтидан сўнг хизмат эшигини шахсан ўзи қўлфлаб қўяди. Ўша кечада ҳам эшик берк бўлган. Қулфнинг қалити бир нечта, ҳаммаси директорнинг ўзида туради. Айбланувчи эшикни қандай очиб, қандай кўчага чиқди?

— Очқ эди, қулфланмаган бўлса керак, — деди Ҳақимжон қатъий. Бирок товушидаги сохта оҳанг, зўрма-зўраки қатъий Собиржоннинг эътиборидан четда қолмади.

— Ҳўп, эшик қулфланмаган эди, дейлик. Унга ошқонани ичидан ўтиб, зинапоядан тушиб борилади. Тўрт ошпаздан биронтаси сизни ташқарига чиққанингизни кўрмаган.

— Тўполон бошланганда ҳаммаси залга мураланган. Жанжални муҳокама қилиб, мени кўролмай қолишган бўлса керак, — деди Ҳақимжон.

— Мана бош ошпаз Ҳамидовнинг қўрсатмаси. «Жанжал, муштлашув бўлганини кейин эшитдим. Зиёфат тугамагунча залга чиққанам йўқ. Бегона одам ошқонадан зинапоёга ўтганида қўрардим».

— Ичвогадир-да! Маст бўлса, эсида қолармиди?!

— Бошқа ошпазлар ҳам тасдиқлашяпти буни. Қолаверса, хотинингиз биринчи қўрсатмасида муштлашувдан кейин сизга доимо кўз-қулқ бўлгани, назаридан қочирмагани, сўнгги меҳмонларни кузатганларингиздан кейингина бирга кўчага чиқиб, ўглингиз Шамшир миниб олган машинада уйга кетганларингизни айтган. Сўнгра негадир қўрсатмасини ўзгартириб, эрим ярим соатча кўринмай қолди, деган.

— Кейинги гаплари тўғри, — деди Ҳақимжон, — ўша ярим соат ичидан кўчага чиқиб, Азизни тиничтириб қайтганман...

— Чиққанингизни кўрмасаям, қайтиб кирганингизни қўрарди ошпазлардан биронтаси!

— Хотинимга яна кўз олайтира бошлагани учун мен ўлдирдим, аблаҳни! Мен пичокладим!

«Елғон гапиряпти», ҳаёлидан ўтказди Собиржон. Дастлаб кўксига бир марта пичок санганман, деган. Ҳолбуки, марҳумга уч марта, юзма-юз туриб эмас, ортидан келиб пичок уришган. Асил қотил ким? Эру хотин нимани яширишяпти? Нима учун Ҳақимжон Сардоров қилмаган қотиллигини бўйнига олаётган?

Киши камдан-кам ҳолларда, жондан азиз одамни жувонмалр бўлишдан асраш учунгина ўзи қилмаган жиноятга икром бўлади. Азизбекни Ҳаётхон ўлдирдиш эҳтимолини тасаввур қилиш қийин. Ман-тинки мулоҳазалар асносида Собиржоннинг тасаввуринда Шамшир гавадланди. Зиёфатда бор эди у! Онасини белидан қўчиб рақсга тушаётган одам кўзига баро бўлиб қўринган, отасига кўл кўтарганда эса нафрат-ғазаб, интиқом оловида ёниб қовурилгани табиий! Ўн етти яшар йиғит... Шамшир Ҳаётхон билан Ҳақимжоннинг яқна-ю ягона фарзанди!

— Уни нимага пичокладинг? — терговчининг саволи йиғитчани эсанқиратиб қўйди. Қалбини тирнаб, азоблаётган гуноҳкорлик ҳисси сиртига қалқиди.

— Шунча одам орасида дадамнинг бурнини қонатганига қараб туролмадим...

— Пичокни нима қилдинг?

— Сойча ташлавордим... Кейин ресторандан олдида, машинанинг ичидан беркиниб ётавердим...

Шамшир икром бўлган, Ҳақимжон билан Ҳаётхоннинг ростини айтишдан бошқа илоҳлари қолмади.

...Дардлари ичларида, мулолишда тўпланган одамларга эътибор беришмади. Уйга борулганча, машинада миқ этмай кетишди. Ёруғ дахлизда Ҳаётхон беҳос ўғлининг хаворанг курткасидаги қон юқини қўриб, эс-ҳушидан айрилмади. Дадаси билан аяси қисти-бастига олганча, Шамшир бўйинини эгиб, «ҳалиги ширлосни пичоклаб қўйдим» деди.

Ҳақимжон юм-юм йиғлаётган хотинини бағрига босди.

— Ҳеч нараса қилганинг йўқ, — деди ўғлига қараб. — Уни мен пичоклаганман. Икковларинг ҳам шу гапда туринглар...

Ҳижрон шаробини тубигача симирган Азизбек жону дилидан севган, висолига етишолмаган махбубаси ўғлининг дилида чарқаланган шамширға рўпару бўлиб, юрагиданги жароҳат битмай, армонда кетди. Собиржон Аслонов айблов ҳулласига сўнгги нуктани қўйди.

«Дўстлик» ордени Навоий кон-металлургия комбинатининг кўп мингли ва кўп миллатли жамоаси

*Ўзбекистон Республикаси аҳолиси
ва меҳмонларини кириб келаётган*

*Қурбон ҳайити ҳамда янги йил
билан самимий муборақбоқ этади.*

*Ўзгичилик ҳимоя йилида
жамиятимизда бағрикенглик,*

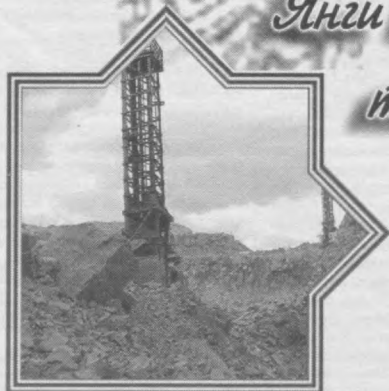
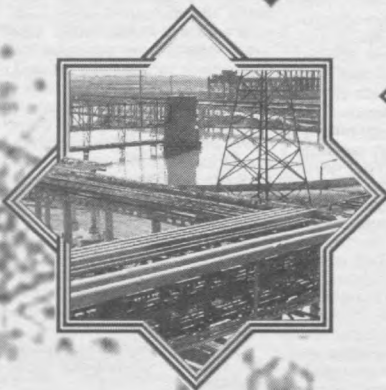
меҳрибонлик ва

*ҳамжиҳатлик муҳити
мустаҳкамлансин. Бу йил*

*барча эзгу ниятларимизнинг
амалга ошини йили бўлсин!*

*Янги йилда ҳар бириимизнинг хонадонимиздан
тинчлик, хотиржамлик,*

*фаровонлик ва қувонч ҳеч
қачон аримасин!*

*Байрагимиз қутлуғ
бўлсин, азизлар!*

ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЭНГ ЙИРИК ВА УНИВЕРСАЛ БАНЛАРИДАН БИРИ— ХАЛҚ БАНКИ

Мамлакатимизнинг барча фуқароларини муқаддас Курбон ҳайити ҳамда янги 2007 йил - Ижтимоий ҳимоя йили билан самимий муборакбод этади.

Янги йилда оилангизга тинчлик-хотиржамлик ва омад тилайди. Қалбимизни қувонч ҳеч қачон тарк этмасин. Юртимизда тинчлик, осойишталик доимо ҳукмрон бўлсин! Халқимиз турмуш фаровонлигини янада ошириш мақсадида банкимиз «Оила фаровонлиги» истеъмол кредитидан фойдаланишни тавсия этади:

- ✓ Ўз оила аъзобиёғларининг кредитнинг мақсадида чорва моллари, парранда ва қулар учун ел-хатак харид қилиш;
- ✓ Миллий ҳунармандчилик ва касбаочилик билан шуғулланиш;
- ✓ Ўй-жой (хўбик) ва кватираларни таъмирлатиш;
- ✓ Дорилар-дармонлар соғиб олиш ва қаволаштириш;
- ✓ Республикада ишлаб чиқаришдан қўй-қўзғор бўғалларини харид қилиш ва ботқа пилонга ва қўй-қўзғор бўғалларига эга бўласиз.

Шу билан бирга банкнинг «Йишонч» ва «Барака» сўм пластик карточкаларидан фойдаланишни таклиф этади.

Мазкур пластик карточкалар орқали - савдо муассасалари, ёқилги қуйиш шахобчалари, аҳолига маиший хизмат кўрсатувчи тармоқларда товарлар ва кўрсатилган хизматлар учун ҳисоб-китоб қилишингиз ҳамда исталган вақтда банк филиалларидан нақд пул олишингиз мумкин.

Оқибатда банкнинг хизматлари асосан турмуш фаровонлигини ошириш!

Республика Акционерлик Тижорат Банки

«ҒАЛЛАБАНК»

мустақил республикаимизнинг барча аҳолисини ҳамда узининг доимий мижозларини кириб келаётган янги 2007 йил билан муборакбод этади!

2007 йил — Ижтимоий ҳимоя йилида ҳар бир оилага тинчлик-хотиржамлик, фаровонлик, бахт-саодат тилайди ва миллий валютада қуйидаги муддатли ва жамғармали янги жозибадор омонат турларини таклиф этади:

«МУКОҒОТ» омонат турига маблағлар 2 ой сақлаш ва йиллик 18 фоиз устама тўлаш шarti билан қабул қилиниб, фоизлар омонат муддати тугагандан сўнг тўлаб берилади. Омонатнинг бошланғич энг кам миқдори 100 минг сўм.

«SOVG`A» омонат турига маблағлар 3 ой сақлаш ва йиллик 18 фоиз устама тўлаш шarti билан қабул қилиниб, фоизлар омонат қўйилган кун яъни олдиндан тўлаб берилади. Омонатнинг бошланғич энг кам миқдори 500 минг сўм.

«МЕНР» омонат турига маблағлар 6 ой сақлаш ва йиллик 18 фоиз устама тўлаш шarti билан қабул қилиниб, омонат фоизлари ҳар ойда тўлаб борилади. Омонатнинг бошланғич энг кам миқдори 100 минг сўм.

«МО`ЈИЗА» жамғармали омонат турига 11 ой сақлаш ва йиллик 18 фоиз устама тўлаш шarti билан қабул қилиниб, дастлабки қўйилган омонат устига хоҳлаган вақтда қўшимча маблағ қўйиш мумкин. Омонатнинг энг кам миқдори 100 минг сўм қилиб белгиланган.

Омонатлар банкнинг барча филиалларидан қабул қилинади.

Барча мижозларнинг маблағларини хатарсиз сақлаб, ҳисобланган фоизлари билан ўз муддатида қайтарилиши ҳамда унинг қатъий сир сақланиши «ҒАЛЛАБАНК» томонидан кафолатланади.

«ҒАЛЛАБАНК» омонатлари - келгусида даромадларингиз кафолатидир!

«ҒАЛЛАБАНК» — хонадонингизга барака келтирсин!

Эксперсия

МУЗЕЙ —
ЎТМИШДАН ХОТИРА

Бизга ўтмишни эслатиб турувчи маскан музейлардир. Мамлакатимизда Ўзбекистон тарихи давлат музейи, Темурийлар тарихи каби 40 дан зиёд аjoyиб музейлар бор. Жумладан, Ўзбекистон Бош прокуратураси музейи 2001 йилда Бош прокуратуранинг Қонунийликни мустахкамлаш муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази қошида ташкил этилган. «Давлатчилик ҳамда тарихий муносабатлар музейи» Ватанимизнинг турли даврлардаги давлатчилик ва ҳуқуқшунослик тарихини ёритиб бериб, умумий майдони 250 м² ни ташкил қилувчи 4 та бўлимдан иборат. У замон талабларига мос жиҳозлар билан безатилган. Унда 100 дан ортиқ аjoyиб экспонат мавжуд. Булар жиноятчиликни фош этишда фойдаланилган техник воситалар, жиноятчилардан мусодара қилинган қурол-араслар, Ўзбекистон прокуратура органларига турли давлатларнинг ҳуқуқий муҳофаза қилувчи органлари тақдим қилган совғалар, ҳуқуқшунослика оид қўлланмалардир.

Биринчи бўлим «Юртимиз ҳудудидagi исломгача бўлган давлатчилик ва ҳуқуқ тарихи» деб аталган. Бўлим экспозицияси Ватанимиз ҳудудидagi ибтидоий давр ёдгорликлари тасвирланган ҳарита билан бошланиб, у юртимиз жаҳон цивилизациясининг ўчоқларидан бири эканлигини исботлайди. Бўлимда Уртаоғсиё ҳудудига бостириб келган Аҳамониёлар (мил. ав. 6-аср); Александр Македонский (мил. ав. 4-аср) истилолари ва уларга қарши халқ курашлари ёритиб берилган.

Музей экспозициясининг иккинчи бўлими «8—20-аср бошларида ҳуқуқ тарихи, қонунийлик ва юртимиз ҳудудидagi тузилмалар» деб аталиб, унда 8-аср бошида ҳудудимизга ислом динининг кириб келиши, шу даврлардаги Тохирийлар, Сомониёлар, Қорахонийлар, Хоразмшоҳлар давлати ва уларда яшаб, жаҳон илмига муносиб ҳисса қўшган Беруний, ибн Сино, Фиробий, Хоразмий каби буюк сиймолар фаолияти ёритиб берилган. Экспозицияда шунингдек, Ватанимиз ҳудудини 13-асрда мўғуллар истило қилиши, уларга қарши кураш

ган Жалолиддин Мангубердиннинг жасорати ва ушбу зулмдан юртимизни халос этиб, марказлашган давлат ташкил этган соҳибқирон Амир Темур фаолияти ҳам ўз аксини топган. Бу бўлимда мусулмонларнинг мўқаддас қитоби бўлиш Кўрғони карим, Бурхониддин Марғинийнинг «ал-Ҳидоя» асарикўлэмаси, «Темур тузуклари» асари, шу даврларга оид тул ва турли тарихий ҳужжатларни кўриш мумкин. Бўлим Хива, Бухоро ва Қўқон хонликлари, уларнинг 19-асрда Россия томонидан босиб олинishi, 1917 йилги октябриниқилобидан сўнг вужудга келган совет тузуми тарихини ҳам ёритиб беради. Экспозицияда Туркистонда ташкил топган дастлабки прокуратура органлари тарихи, совет даврида фойдаланилган техник воситаларнинг намуналари ҳам мавжуд. Марказдан юборилган терговчилар уштурган «Пахта иши» ҳам алоҳида саҳифа орқали кенг ёритиб берилган.

«Ўзбекистон қонунийлиги ҳуқуқий давлат қуриш йўлиларида» деб номланувчи учинчи бўлимда Ватанимизнинг 1991 йил 31 августдан мустақил давлатга айланганини, шу йиллар давомида давлатимизда сиёсий, иқтисодий, маънавий таракқиёт бўлибди қабул қилинган қонунлар, юртимизнинг жаҳон ҳамjamiлигидаги ўрни ҳақида ҳикоя қилиб беришчи қизиқarli экспонатлар мавжуд.

Музейнинг тўртинчи бўлими «Ўзбекистон прокуратураси: кеча, бугун, эртага» деб аталади. Унда 1992 йил 9 декабрда «Прокуратура тўғрисида»ги қонун қабул қилиниб, миллий прокуратурамиз ўзининг дастлабки қадамларидан қадамларимиз қонунийлиги ҳамда фуқароларимизнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг бу вазифа қилиб белгиланганлиги ёритилган. Экспозицияда Бош прокуратура таркибидagi бошқарма ва бўлимлар ҳаёти, уларнинг жиноятчиликни фош этиш фаолияти, вилоят прокуратура органларининг иши қизиқarli тарзда ёритиб берилган.

Музей заллари доимо гавжум. Унга ҳар йили прокуратура органларининг 500 дан ортиқ ходими ташриф буюради. ТДЮИ, ИИБ академияси, Давлат божхона қўмитаси ҳарбий институт талабалари мунтазам равишда экскурсия қелади. Мамлакатимизга келган хорижий давлатларнинг арбоблари, олим ва амалиётчиларини прокуратура музейи билан таништириш ҳам яхши йўлга қўйилган. Музей экспозициясида намоиш қилинган ва чет эл делегациялари тақдим этган турли совғалар бизнинг дўстона муносабатларимизнинг ёрқин далилидир.

Нилуфар МИРАХМЕДОВА

Бир қарашда зараркунандаликдан бошқа нарсасга эътиборини қаратган ҳашоратлар баъзан ақл бовар қилмайдиган даражада нозик масалаларда инсонларга ёрдам бериши эҳтимолдан холи эмас. Мисол учун жиноят ишларини фош этишда.

Маълумки, жиноятларни фош қилишда қотиллик содир этилган жой ҳамда вақтни аниқлаш мумкин ҳақиқатга эга. Бу борада ҳуқуқий энтомология фанидан, оддий қилиб айтганда митти ҳашоратлардан ҳам фойдаланиш мумкин. Ҳашоратлар ёрдамида жиноятни аниқлаш илк бор 13-асрда Хитойда татбиқ этилган. Айтишларича, Хитой қишлоқларининг бирида бир йилгача бўйиндан ўроқ билан кесилган ҳолда топишган. Қишлоқ аҳли қотилнинг шу ерлик эканини сезибди-ю, аммо қимлигини билмади. Ҳаловатини йўқотган одамлар қишлоқ оқсоқолининг олдида боришибди. Оқсоқол уларга ўроқларини бир жойга тўплашни буюради ва ёнига жасади келтириб қўйишни тайинлайди. Орадан кўп ўтмай жазирада мурда сасий бошлади ва бир зумда ҳозир бўлган пашшалар

жасада ёпишади. Шу жойда улар қон ҳиди келаётган ўроққа ҳам қўнишади. Шу тариқа пашшалар ўша ўроқнинг эгаси йилгитини қотили эканини юзага чиқаришади.

19-асрда келиб ҳуқуқ соҳасида ҳашоратлардан фойдаланиш янада кенроқ йўлга қўйилди. 1850 йилда доктор Бергерет фаолиятида бунинг аjoyиб намунаси кузатишган. Ташланган қўл улардан бирини бузаётган ишчилар томга қўйилган боланинг жасадини топиб олишади.

ҲАШОРАТЛАР СИРИ

Доктор эса ўлим вақтини аниқлашда ҳашоратлар ёрдамидан фойдаланиб, қотиллик камида икки йил аввал содир этилганини билдиради. Унинг икки йил олдинги ҳўжайини топилиб, терговга жалб этилиши оқибатида ўша кишининг айбдор эканлиги аниқланади.

20-асрнинг иккинчи ярмидан бошлаб ҳуқуқий энтомология жиноятларни юзага чиқаришда қанчалик асқотиши ўрганилди. Ўзини, турли хилдаги ҳашоратлар жасадининг турли аъзолари билан оқсиланиши маълум бўлди. Натияжада жасадининг чириши давомида унинг аъзоларида учрайдиган ҳашоратларга қараб қотиллик

Фалокат оёқ остида, деб бежизга айтилмаган. Сўнгги вақтларда йўлларда ҳаракатланмиш чоғида рўй бераётган бахтсиз ҳодисалар сабабчилари қаторида чўнтак телефонлари ҳам тилга олинадиган бўлиб қолди. Бу гапларда жон бор, албатта. Ушим гувоҳ бўлган бир нечта воқеа ана шу митти чўнтак телефони — «сотка» билан боғлиқ.

ЙЎЛИНГИЗ
БЕХАТАР БЎЛСИН!

Қишининг совуқ қуни, йўллар музлаган эди. Уч йўловчи «Матиз»да шахарга қайтаёلمиз. Қирақаш ҳайдовчининг «сотка»си бор экан, ҳар замонда жиннинглаб қолади. Бир қўли рулда, бирик қўли телефонда бўлган ҳайдовчим биландирки юқини марта гапланишга тушди. Шу пайт қўлимга ҳам ҳодиса юз берди. Телефон тасодифан унинг оёғи остига тушиб кетса бўладими. Ҳайдовчи энгашиб олмоқчи бўлди-ю, бесўнақайлик билан рулни ўнгга буриб юборди. Йўл сирпанчиқлигидан машина гир айланиб йўл четига чиқиб кетди. Ўйшаим фалокатдан худонинг ўзи асради.

Бекатда автобус кутиб турибмиз. Йўлчекасидаги «Тик» ҳайдовчиси қўл телефонидан берилиб гаплашаётгани эътиборимни тортиди. У гаплаша туриб, машинани юргизди. Бир қўли банд бўлгани учун иккинчиси билан ҳам рулни, ҳам тезлик дастагини бошқарди. Шу пайт

ҳайдовчи хаёли чалғиб, ортидан келаётган автобус йўлига чиқиб кетганини пайкамай қолди. Автобус «Тик» ҳайдовчисига зиён етказмасда, машина эшигини пачоқ қилди.

Энимда туриб воқеани кузатган кекса киши қуяниб гап қотди:

— Тағинам худо бир асради. «Сотка»да гаплашиш қонун билан тақиқланмаса, бунақалар тавбасига таянмайди.

Булар ўтган гаплар.

Юқоридаги каби фикр қўпчилик юртдошларимизнинг кўнглидан ўтган бўлса ажаб эмас.

Вазирлар Маҳкамасининг «Йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори жамоатчилик ҳоҳишининг айнаи фодаси бўлди. Мазкур қарорга кўра, 2007 йил 1 январдан бошлаб транспорт воситасини бошқариш чоғида ҳайдовчининг телефондан фойдаланиши тақиқланди.

Б. НАЗАРОВ

Қаҳратон қишда ҳам бозорларимизда тўқилмади.

Ўқинг, бу қизик

шароитида яшайдиган ҳашоратлар бир-биридан фарқ қилади.

Улининг танасида яра асоратлари бўлмаган тақдирда ҳашоратлар уруғларини кўз, қулоқ, оғиз, бурун ёки бошқа чуқурларига қўйишади. Мабодо жасад чиришидан олдин жарохатланган бўлса, ҳашорат уруғларини юқоридаги қисмлардан бошқа ерларда ҳам учратиш мумкин. Буни ҳам энтомологининг тергов ишига тақдим этадиган қўлайликлари сирасига киритса арзийди. Шунингдек, анча аввал ўлган марҳумнинг заҳар ичиб жонига қасд қилганлиги тўғрисидаги маълумот эканлигини ҳашоратларни лабораторияда ўрганиш асосида юзага чиқарса бўлади.

Адолат МУСТАФОЕВА тайёрлади

Устаниларнинг оҳирати
обод бўлсин!

Тошкент шаҳар прокуратураси жамоаси бўлим прокурори М.Хамдамова падади бузруквори

МИРЗОНУРМАТ отанинг
вафот этганини муносабати билан таъзия изхор қилади.

Huquq
yuridik gazetaTa'sischi:
O'zbekiston
Respublikasi
Bosh
prokuraturasi

Bosh muharrir vazifasini bajaruvchi:

Jahongir MAKSUMOV

Tahrir hay'ati:

Yusupboy G'OIPOV, Bahridin VALIYEV,
Svetlana ORTIQOVA, Tohir MALIK,
Sherzodxon QUDRATXO'JAYEV, Fozil
MAMASHARIPOV (mas'ul ko'itib)

Tahririyat manzili:

Toshkent shahri, Yahyo
G'ulomov ko'chasi, 66-uy.Telefon: 133-98-82,
133-10-53.E-mail: Huquq97@mail.ru
Faks: 133-64-85, 133-10-53.Gazeta O'zbekiston Respublikasi matbuot va axborot agentligida
023-raqam bilan ro'yxatga olingan. Nashr ko'rsatkichi — 231Tahririyatga kelgan qo'yozma va
suratlar egalari qaytarilmaydi.
Multiflaming fikrlari tahririyat fikridan
farqlanishi mumkin. Nashrimizdan
ko'chirib bosilganda «HUQUQ»dan
olinganligi ko'rsatishi shart. Tjorat
ahamiyatiga molik materiallar **
belgisi ostida chop etiladi.Buyurtma G — 1356. 11 327 nusxada bosildi.
Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va
sahifalandi. «HUQUQ» original maketi.Nabvatchi muharrir: G'ALIMOV
Musahihchi: A.MUSTAFOEVAGazeta «Sharh» NMK bosmaxonasida ofset usulida
chop etildi. Korxona manzili: Toshkent shahar,
Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.Gazeta
haftaning
chorshanba
kunlari
chiqadi.Sotuvda
erkin narxda

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00. Topshirildi: 20.00. 12345678